ސް
ހުރި ތު
ފި
ތަޢާރުފް 1...
" !؟
"ކޮ
ރަޕްޝަން މަށަށް ކީއް 2..
!
ތަޢުލީމީ ދާއިރާގައިވެސް ކޮރަޕްޝަން 5...
!
ކޮރަޕްޝަންގެ ސަބަބުން ޢާންމު ޚިދުމަތުގެ ފެންވަރު ދަށަށް 8
!
2020އަށް ދެވޭނީ މިއަދު ކުރި މަސައްކަތަކުންނެވެ 12..
ޖަވާބުދާރީނުކުރެވުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުން 14..
–ކޮރަޕްޝަން ޤައުމުގެ އަމަން އަމާންކަމަށް ހުރި ނުރަ އްކަލެއް 16..
ކޮރަޕްޝަނުން ޞިއްޙީ ޚިދުމަތަށް ކުރާ އަސަރު 18..
ކޮރަޕްޝަނުން އިތުބާރު ގެއްލުވާލައެވެ . 21...
ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުމުގައި މަދަނީ އަދި ފަރުދީ ޒިންމާ 24..
ކޮރަޕްޝަންގެ ސަބަބުން ލިބޭ އިޖުތިމާޢީ ގެއްލުން 26..
ކޮރަޕްޝަންގެ ސަބަބުން ޑި މޮކްރަސީ އާއި ގުޑް ގަވަރނެންސްއަށް ކުރާ އަސަރު 29...
ކޮރަޕްޝަނުގެ ސަބަބުން ޢަދުލުއިންސާފަށް ކުރާ އަސަރު 31...
ކޮރަޕްޝަންގެ ސަބަބުން ލިބޭ އިޤްތިސާދީ ގެއްލުން 34...
II ސަފުހާ

ތަޢާރުފް
ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކޮރަޕްޝަން އަށަގެންފައިވާ މިންވަރުގެ ބޮޑުކަމުގެ ވާހަކަ އެންމެންވެސް ދައްކައެވެ. އިޤްތިޞާދީ ގޮތުންނާއި
އިޖްތިމާޢީގޮތުން ގެއްލުންތަކެއް ލިބިގެންދާކަން އެންމެންވެސް ދަނެއެވެ. އެތައް ފައިސާތަކެއް ގެއްލިގެންދާކަން އެނގެއެވެ.
ތަފާސްހިސާބުތަކުން ފެންނަންވެސް ހުރެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެކިއެކި ދާއިރާތަކުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ މިންވަރާމެދު ފުންކޮށް
ވިސްނާލެވެނީ މަދު ފަހަރެއްގައެވެ. މި ފޮތުގައިވާ މަޒްމޫނުތައް އަމާޒުކުރެވިފައިމިވަނީ ކޮރަޕްޝަނުގެ ސަބަބުން އެކި
ދާއިރާތަކަށް ލިބޭ ގެއްލުމުގެ މައްޗަށެވެ. މިފޮތުގެ އެހީގައި ކޮރަޕްޝަނުގެ ސަބަބުން އެކި ދާއިރާތަކަށާއި ނިޒާމުތަކަށް
ލިބެމުންދާ ގެއްލުން ވަޒަންކޮށްލެވޭނެކަމަށް ދެކެމެވެ.
މިއީ، މި ކޮމިޝަނުން އައުޓްސޯސް ކޮށްގެން ހިންގި މީޑިއާ ކޭންޕޭނެއްގައި ރާއްޖެ އެމްވީގެ ލިޔުންތެރިން ލިޔެފައިވާ މަޒްމޫނު
ތަކެކެވެ ރާއްޖެ އެމްވީ ހޮވިފައިމިވަނީ މިކަމަށް އިޢުލާންކުރުމުން ކުރިމަތިލީ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިންނެވެ. 12މައިގަނޑު
ދާއިރާއަކަށް ބަލައިލާ ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ މަޒްމޫނުތަކަކީ ކުރިން ރާއްޖެ އެމްވީ އޮންލައިން ނޫހުގައި އެކި ދުވަސްމަތިން
ޝާއިޢު ކޮށްފައިވާ މަޒްމޫނުތެކެކެވެ.
މިފޮތުގައި، ކޮރަޕްޝަންގެ ސަބަބުން ޖުމްލަ ގޮތެއްގައި ޤައުމީ ތަރައްޤީއަށް ކުރާ އަސަރަށާއި، އެކި އެކި ދާއިރާތަކުން ޢާއްމު
ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ ގެއްލުމުގެ މައްޗަށް ބަލައިލެވިފާ ވާނެއެވެ. ތަފާސް ހިސާބާއި ދިރާސާތަކުގެ އަލީގާ ލިޔެފައިވާ މި
މަޒްމޫނުތަކަކީ ކޮރަޕްޝަނުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ މައްޗަށް ޢާއްމުން ހޭލުންތެރި ކުރުމުގެ މަޤްޞަދުގައި ލިޔެފައިވާ
މަޒްމޫނު ތަކެކެވެ.
ޝާއިޢުކުރީ:
-އެންޓި ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަން
02 ވަނަ ފަންގިފިލާ، ހުރަވީ ބިލްޑިންގ
އަމީރުއަޙްމަދު މަގު، މާލެ 20114
ފޯނު: 3317410 ، ފެކްސް: 3317182
-އީމެއިލް: info@acc.gov.mv
ވެބްސައިޓް: www.acc.gov.mv
ކޮރަޕްޝަންގެ ގެއްލުން،މަ1ޒުމޫނު ފޮތް
© -އެންޓި ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަން، ޖުލައި 2015
އެކުލަވާލީ: އެޑިޔުކޭޝަން އެންޑް ރިސަރޗް ސެކްޝަން
1 ސަފުހާ

!؟"
ކޮރަޕްޝަން "މަށަށް ކީއް
ކޮރަޕްޝަން"މިއީ އާންމު ބަހެކެވެ. ނަމަވެސް ކޮރަޕްޝަނަކީ ކޮބައިކަމެއް، އެއީ ކިހިނެއް ކޮން ގޮތަކަށް ހިނގާ ކަމެއްކަން ބައެއް
މީހުންނަކަށް ނޭނގެއެވެ. ނޭނގި ތިބެނަމަވެސް ބައެއް މީހުން ކޮރަޕްޝަނަށް އަމިއްލައަށް ހުށަހެޅިގެންދެއެވެ. ގިނަ ބަޔަކު
"ކޮރަޕްޝަން" މާނަކުރަނީ ފައިސާގެ ކޮންމެވެސް ނުރަނގަޅު ނުވަތަ ނުހައްގު މުޢާމަލާތެއް ހިންގުމަށެވެ. އާންމުގޮތެއްގައި
އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުން މިހުންނަނީ މިހެންނެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ކޮރަޕްޝަންގެ ކޮންމެ ކަމެއްގައި ފައިސާ ޝާމިލުވާކަށް
ނުޖެހެއެވެ. ނުވަތަ ޝާމިލްނުވެދާނެއެވެ. ކޮރަޕްޝަނަކީ ފައިސާ ނޫނަސް މީހަކަށް ލިބިފައި އޮންނަ ބާރެއް، އިޚްތިޔާރުތައް ބޭނުންކޮށްގެން
އޭނަ އަމިއްލައަށް ނުވަތަ އެހެން ބަޔަކަށް މަންފާއެއް ލިބޭގޮތަށް އުސޫލުން ބޭރުން ކަންތައްތަކެއްކުރުމެވެ.
ކޮންމެ މަގާމެއްގައި ހުއްޓަސް، ވަޒީފާގެ ސަބަބުން ލިބިފައިވާ ކޮންމެސް ކަހަލަ އިޚްތިޔާރުތަކަކާއި ބާރުތަކެއް ކޮންމެ މީހަކަށްވެސް
ލިބިފައިވާނެއެވެ. އެމީހެއްގެ ފެންވަރުގައި، އެމީހަކަށް ލިބިފައި އޮންނަ ބާރާއި، އިޚްތިޔާރުތައް ނަހަމަ ގޮތުގައި ބޭނުން ކޮށްގެން އޭނާ
އަމިއްލައަށް ނުހައްގުން ފައިދާ އެއް ނޫނީ އެހެންމީހަކަށް ފައިދާއެއް ހޯދައިދިނުމަކީ އެކަމަށް އެދިތިބި އެހެން ފަރާތްތަކަށް ކުރެވޭ
ބޭއިންސާފެކެވެ. ޙައްޤުން އެއްކިބާވެހުރެ އެހެން މީހަކަށް އެހޯދައިދެވުނު މަންފާއަކީ ކޮރަޕްޝަންގެ ޢަމަލެކެވެ. ކޮރަޕްޝަންގެ ހުތުރު
ޢަމަލު ހިންގޭނީ ނުވަތަ ހިންގަނީ ދައުލަތުގެ އިސްވެރިންގެ ފެންވަރުގައެއް ނުވަތަ އޮފީސް އޮފީހުގެ ވެރިން އެކަންޏެއް ނޫނެވެ. އެންމެ
މަތީ ފަންތިން ފެށިގެން އެންމެ ދަށް ފަންތީގެ މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުންވެސް ކޮރަޕްޝަންގެ މިޢަމަލުގައި ބައިވެރިވެދާނެއެވެ.
މިސާލަކަށް، އޮފީހުގެ ވެރިއަކަށް ހުންނަ މީހަކަށް އޭނާއަށް ލިބިފައި އޮންނަ އިޚްތިޔާރުތައް ބޭނުންކޮށްގެން އޭނާ އަމިއްލައަށް މަންފާއެއް
ލިބޭގޮތަށް ކަންތައް ކުރުމަކީ ކޮރަޕްޝަންގެ ޢަމަލެކެވެ. ނޫނީ އޭނާގެ ގާތް ރައްޓެއްސަކަށް ނޫނީ ތިމާގެ މީހަކަށް ކަމެއް ކޮށްދިނުމަކީ
ކޮރަޕްޝަނެވެ. ތަންކޮޅެއް ތިރިއަށް ޖެހިލާނަމެވެ. އޮފީހުގެ ސެކެޓްރީއަކަށް ހުންނަ މީހަކަށްވެސް މުވައްޒަފުގެ ފެންވަރުގައި ބާރުތަކެއް
އޮވެއެވެ. މިސާލަކަށް ސެކެޓްރީއަކަށް ހުންނަ މީހެއްގެ އަތަށް ލިބޭ އޮފީހުގެ ސިއްރު ލިޔުމެއް އެމުވައްޒަފު ގޮސް އެހެން މީހަކަށް ދީގެން
އޭނައަށް ފައިދާއެއް ނުވަތަ އެހެން މީހަކަށް ނުހައްގުން ފައިދާއެއް ލިބޭކަހަލަ ކަމެއް ކުރުން އެއީވެސް ކޮރަޕްޝަނެވެ. ކޮންމެ
ފަންތިއެއްގައިވެސް ހުންނަ ބާރުތައް ނަހަމަ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމަކީ ކޮރަޕްޝަނެވެ.
ކޮރަޕްޝަންގެ ސަބަބުން ޖުމްލަކޮށް މި ގެއްލުންވަނީ ކޮންބަޔަކަށް؟
ކޮރަޕްޝަންގެ ސަބަބުން އާޚިރު ނަތީޖާއަކަށް ވަނީ މުޅި ރައްޔިތުންނަށް ގެއްލުންވުމެވެ. އާންމު ވިސްނުމުގައި ބައެއް ފަރާތްތަކަށް
ހީވެފައި "އޮންނަނީ، ކޮރަޕްޝަން" ގެ ސަބަބުން ދައުލަތުގެ އިދާރާގައި ހުންނަ ފައިސާ ނުހައްގު ގޮތުގައި ގެއްލިގެން ދިޔުމަކުން
ރައްޔިތު މީހާއަށް ގެއްލޭނެ އެއްޗެއް ނެތްކަމަށެވެ. އެވިސްނުމުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކުން ޤަބޫލުކުރަނީ އެފައިސާ ގެއްލިގެން އެދިޔައީ
ދައުލަތުގެ އިދާރާގެ ބަޖެޓުންކަމުން، އެއީ ތިމަންނާގެ ޖީބުން މަދުވާ ފައިސާއެއް ނޫންކަމަށެވެ. ނަމަވެސް މިގޮތަށް ވިސްނާލަމާތޯއެވެ!
ދައުލަތުގައި ހުރީ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންގެ ފައިސާއެވެ. އަޅުގަނޑުމެން ދައްކާ ޓެކުހުގެ ފައިސާއެވެ. އެނިޒާމުން ބަލާއިރު، ދައުލަތުގެ
މުއައްސަސާތަކުން އިދާރާތަކަށް ފައިސާ އެދެނީ އަޅުގަނޑުމެންނެވެ. އެފައިސާ އެމުއައްސަސާތަކާއި ހަވާލު އެކުރެވެނީ ރައްޔިތުންނަށް
2 ސަފުހާ

ޚިދުމަތްދިނުމަށެވެ. އެޚިދުމަތް ދިނުމަށްޓަކައި ކޮންމެ އަހަރަކު އެފާސްކުރަނީ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓެވެ. ދައުލަތަށް ދިވެހި ރައްޔިތުން ދިން
ފައިސާއެވެ. ރައްޔިތުން ކަނޑައަޅާ މަންދޫބުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ބަޖެޓު ފާސް ކުރަނީ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ކަންތައްތަކަށް
ރިއާޔަތްކުރުމަށްފަހުއެވެ. ރަށުގެ ބަނދަރާއި، ސިއްހީ މަރުކަޒާއި، ފެނާއި ނަރުދަމާއަށް ކަނޑައެޅި ފައިސާ ނުހައްގު ގޮތުގައި، ނުހައްގުން
ދިޔުމުން އެކަމުގެ އާޚިރު ދެރަ ލިބެނީ ކޮން ބަޔަކަށްތޯއެވެ. އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތަށް ދިން ފައިސާ ނުހަމައިން ބޭނުންކޮށް،
އަޅުގަނޑުމެން ރަށުގެ އިޖްތިމާޢީ ތަރައްޤީއަށް ކުރަން ބޭނުންވި ކަންކަން ނުވުމުން އެކަމުން ގެއްލުންވަނީ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށެވެ.
މިފުޅާ ވިސްނުމުން ބަލާއިރު، ދައުލަތުގައި ހުރި ފައިސާއަކީ އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތަށް ދެއްކި ފައިސާއެވެ. ކޮރަޕްޝަންގެ ތެރެއިން
އެކަމަށް އިހުމާލުވުމުން އެންމެ ބޮޑު ގެއްލުމެއް ލިބެނީ ޖުމްލަކޮށް މުޅި ރައްޔިތުންނަށެވެ. މުޅި މުޖްތަމަޢުއަށެވެ.
ކޮރަޕްޝަންގެ އިދިކޮޅަކީ ކޮބާ؟
ކޮރަޕްޝަންގެ އިދިކޮޅު އަދި އެންމެ މާތް ސިފައަކީ ނަޒާހާތްތެރިކަމެވެ. ނަޒާހަތްތެރިކަމަކީ، މީހުންގެ ފަރާތުން އަންނަ ނުފޫޒާއި،
މީހުންގެ ފަރާތުން ދިމާވާ ނުރަނގަޅު ނުފޫޒުން އެއްކިބާވެހުރެ، ހުރިހާ ހާލަތްތަކެއްގައިވެސް ތެދުވެރިކަމާއި އަމާނާތްތެރި ކަމާއެކު އޭނާގެ
ނަޒާހަތްތެރިކަން (އިންޓެގްރިޓީ) ހިފަހައްޓާ، ވަކިކޮޅަކަށް ނުޖެހި ގާނޫނާއި ޤަވާޢިދުގެ އިމުގެ ތެރެއިން ޢަމަލުކުރުންމަތީ ދެމިހުރުމެވެ.
ނަޒާހަތްތެރިކަމުން ދައްކައިދެނީ މީހެއްގެ އަސްލު ސޫރައެވެ. އޭނާ އަމިއްލަ ނަފްސަށްކުރާ އިޙްތިރާމާއި، ނަފްސުގެ އަގެވެ.
އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރެއިން ގިނަ ފަރާތްތަކުން ކަމެއް ރަނގަޅަށް ކުރަން މި ވިސްނަނީ ޤާނޫނެއްގައި އަދި ޤަވާޢިދެއްގައި އެކަމެއް އެގޮތަށް
ކުރުމަށް ލިޔެފައި އޮތުމުންނެވެ. މިސާލަކަށް ސައިކަލު ނުބައި ތަނެއްގައި ބެހެއްޓުމަކީ މަނާކަމެއްކަމަށާއި، އެކަމުގެ
ޖޫރިމަނާއެއްގެގޮތުގައި 750 ރުފިޔާ ދައްކަން ޖެހޭނެކަމަށް ޤާނޫނެއް ނުވަތަ ޤަވާޢިދެއްގައި ބަޔާންކޮށްފައި އޮތުމުން، އެކަމުގެ ބިރަށްޓަކާ
އަޅުގަނޑުމެން ސައިކަލު ރަނގަޅުތަނުގައި އަބަދުވެސް ޕާކްކުރަނީއެވެ. ނުވަތަ ޕާކިންގ ޒޯން ނޫން ތަނެއްގައި ޕާކްނުކުރުމަށް އަބަދުވެސް
މަސައްކަތްކުރަނީއެވެ. މިއީ އާންމު ވިސްނުމެއްގައި މިކަން ކުރާ ގޮތެވެ. ނަމަވެސް ނަޒާހަތްތެރި މީހާ އެކަން ކުރަނީ ކިހިނެއްތޯއެވެ.
ނަޒާހަތްތެރި މީހާ މި މަސައްކަތްކުރަނީ ޤާނޫނެއް ޤަވާޢިދެއްގައި އަދަބެއް ކަނޑައަޅާ ލިޔެފައި ނެތަސް އޭނަ ޤަބޫލުކުރާ އުޞޫލުތަކުގެ
މަތިން ޕާކިންގ ޒޯނެއްގައި މެނުވީ ޕާކް ނުކުރުމަށެވެ. ހިނގާބިނގާވެ އުޅޭ މީހުންނާއި، ދުއްވާ އެއްޗްިއސަށް ތިމާގެ ސަބަބުން
ކުރިމަތިވެދާނެ ދަތިތަކަށް ވިސްނައިގެންނެވެ. ޤާނޫނެއްގައި އަދި ލިޔެފައި ނެތަސް ތިމާއަށް ޙައްޤު ނޫން އެއްޗެއްގައި ތިމާ
ނުޖެހޭނެކަމަށް ނަޒާހާތްތެރި މީހާ ވިސްނާނެއެވެ. އެހެންމީހެއްގެ ޙައްޤުތަކަށް އަރައިގެން ނުވާނޭކަމާއި ތިމާ ކުރާ ކަމެއްގެ ސަބަބުން
އެހެންމީހަކަށް ގެއްލުން ވެގެންނުވާނޭކަމާއި، އެހެންމީހުންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމަށްޓަކައި އަމިއްލައަށް ވިސްނައިގެން
މަސައްކަތްކުރާނެއެވެ. އެއީ މާތް އަޚްލާޤެވެ.
3 ސަފުހާ

ކޮރަޕްޝަންގެ ކުށުގެ ތެރެއިން ދައުލަތުން ގެއްލިގެންދާ ފައިސާއެއް ހޯދުން އެއީ ފަސޭހަކަމެއްތަ؟
ދައުލަތަށް ގެއްލިގެންދާ ފައިސާއަކީ ޤައުމުގެ ރައްޔިތުން ވަރަށް ބޮޑަށް ކަންބޮޑުވާން ޖެހޭ އަދި ކަންބޮޑުވާނޭ ފައިސާއެވެ. އެއީ
ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއެވެ. ރައްޔިތުންގެ ސުވާލަކީ ދައުލަތުގެ ފައިސާއިން ކޮރަޕްޝަނަށް މަގުފަހިވެ، ގެއްލި ގެންދާ ފައިސާ ހޯދާނީ
ކިހިނެއްހެއްޔެވެ؟ އެފައިސާ ހޯދޭނެހެއްޔެވެ؟ ހަޤީގަތަކީ ކޮރަޕްޝަންގެ ތެރެއިން ދައުލަތަށް ގެއްލޭ ފައިސާއަކީ ދުނިޔޭގެ އެއްވެސް
ޤައުމެއްގައި ހޯދަން ފަސޭހަ ފައިސާއެއް ނޫނެވެ. ސަބަބަކީ، މިގޮތަށް ދައުލަތުން ގެއްލޭ ފައިސާ އަލުން އަނބުރާ ހޯދުމުގެ
މަރުޙަލާތަކުގެތެރެއިން ހިނގާ ޖިނާއީ ޢަދުލުގެ ނިޒާމްތެރޭގައި މައްސަލަ ދިގުލައި، ހެކި ހޯދުމަށް ދަތިވެ، އެކަމުގެތެރޭގައި ފޯރުވާ
ނުރަނގަޅު ނުފޫޒެވެ. އަނެއްކަމަކީ ކޮރަޕްޝަނަކީ ކްރައިމްއަށް ބަލާކަމަށްވާނަމަ "ވައިޓް ކޮލަރ ކްރައިމް" އެވެ. އާންމުގޮތެއްގައި
ކޮރަޕްޝަންގެ ތެރެއިން ދައުލަތުން ގެއްލޭ ފައިސާ ހޯދުމަށްބޭނުންވާ ހެކި ހޯދުމުގައި ހޭދަވާ ވަޤުތާއި، އެކަމުގެ ބުރަ ބޮޑުވުމެވެ. މިފަދަ
ޢަމަލުތައް ހިންގާފައި ހުންނަނީ ހެކިތައް އެހާ ފަސޭހައިން ފެންނާނެ ގޮތަކަށް ނޫނެވެ. މި ޕްރޮސެސް ދިގުލައިގެން ދިއުމުން ފައިސާ
ހޯދަން ބަލާއިރު މިކަންތައްތައް ކުރާމީހުން ކުށް ކުރާ ޤައުމު ފަހަނަ އަޅާ އެހެން ގައުމަކުން މުޢާމަލާތްތައް ހިންގާފައި ހުރުމަކީ
މިކަންކުރާ މީހުން އަތުލައިގަނެ، އެފައިސާ އަލުން އަނބުރާ ހޯދުމަށް ދިމާވާ އަނެއް ދައްޗެވެ. ދުނިޔޭގެ ގިނަ ޤައުމުތަކުގެ ތަޖުރިބާއަށް
ބަލާއިރު، މިފައިސާ "ރިކަވަރ" ކުރަން ނަގާ މުއްދަތު ދިގުވެ، އެފައިސާ ދައުލަތަށް ވައްދަން ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް ވަރަށްވެސް
ބޮޑެވެ .
ޤައުމަށް ލިބޭ ގެއްލުން އިޢާދަ ކުރެވޭނެތަ؟
މިސުވާލުގެ ކުރު ޖަވާބަކީ، ރިކަވަރ ނުވަތަ އިއާދަ ކުރެވޭނެއެވެ. ނަމަވެސް މިހާރުގެ ހާލަތަށް ބަލާނަމަ ރިކަވަރ ކުރެވޭ ނިސްބަތް
ވަރަށް ދަށެވެ. ރާއްޖޭގައިވެސް މިނިސްބަތުގެ ހިސާބު އުޅެނީ މިހެންނެވެ. އޭސީސީ އިން ތަހުގީގުކޮށްފައި ފޮނުވާފައި ހުރި
މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ކޯޓުތަކުގައި ނހި ގަމުންދާ މައްސަލަތަކުން ކޯޓު މަރުހަލާތަކުގެ ތެރެއިން އަދި ނިމިފައިހުރީ ވަރަށް މަދު
މައްސަލައެކެވެ. މިހާތަނަށް ނިމިފައި ހުރި މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިންވެސް ރިކަވަރ ކުރެވޭވަރަކަށް އަދި ޕްރޮސެސްއެއް ނިމިފައެއް
ނެތެވެ.
ފިޔަވަޅުއެޅުމަށްވުރެ (އެންފޯރސްމެންޓް) ވިޔަނުދިނުން (ޕްރިވެންޝަން) މުހިއްމުވަނީ ކީއްވެ؟
ރޭވިގެން ހިންގާ މިކަހަލަ ކުށްކުށުގައި، ކުށްވެރިން ފަހަތުން އަބަދުމެ ދުވާނަމަ މައްސަލައިގެ އަޞްލަށް ދުވަހަކުވެސް ޙައްލެއް
ނުލިބޭނެއެވެ. ބަދަލުގައި އަބަދުވެސް ޖެހޭނީ ކުށްވެރިން ފަހާ ދުވާށެވެ. މައްސަލަ އޮންނާނީ އޮންނަ ތަނުގައެވެ. ކުށް ކުރާ މީހާއަށް
އަދަބު ދެވުނު ނަމަވެސް، ސިސްޓަމް ރަނގަޅު ނުވާހާ ހިނދަކު ކޮރަޕްޝަންގެ ޢަމަލު ހިންގާ ކުށްވެރިންގެ ޢަދަދު ދުވަހެއް ދުވަހަކަށް
ދާނީ އިތުރުވަމުންނެވެ. މީހާއަށްވުރެ ބޮޑަށް މައްސަލަ އުޅެނީ ސިސްޓަމްގައެވެ. ރަނގަޅު ކުރަންވީ ސިސްޓަމެވެ. ކޮރަޕްޝަނަށް
މަގުފަހިވާ ކަންކަން ހަނިކުރެވުނުވަރަކަށް ކޮރަޕްޝަންގެ ޢަމަލު ހިންގާ ފަރާތްތަކަށް އެފުރުޞަތު ހަނިވެގެންދެއެވެ. އެހެންކަމުން، މި
ޕްރޮސެސް ތެރޭގައި އެންމެ މުހިންމު ކަމަކީ ޕްރިވެންޝަންއެވެ.
ކޮރަޕްޝަންގެ ހަޤީޤީ ގެއްލުން ތިބާއަށް އިހްސާސް ކުރެވޭބާ؟
ކޮރަޕްޝަންގެ ގެއްލުން ތިބާއަށް އިހުސާސް ކުރެވޭތޯ އަމިއްލަ ނަފްސާއި ސުވާލުކޮށްލާށެވެ. އެކި މީހުންނަށް މިކަމުގެ ގެއްލުން އެކިވަރަށް
އިހުސާސްކުރެވުނުނަމަވެސް، ގެއްލުން އެންމެންނަށްވެސް ފޯރަނީ އެއްވަރަކަށެވެ. ސަބަބަކީ ފައިސާ ގެއްލެނީ ދައުލަތަށެވެ. ގެއްލެނީ
4 ސަފުހާ

ރަށުގެ ނަރުދަމާއެވެ. ގެއްލެނީ ރަށުގައި މި އަހަރަށް އަޅަން ހުރި ޕްރީ ސްކޫލާއި، ބޭސް ފިހާރައެވެ. ދެ ލައްކަ ރުފިޔާއަށް ބޭސް
ފިހާރައަށް ގެނެވެން ހުރި ބޭހަށް ކޮރަޕްޝަންގެ ތެރެއިން ދެ މިލިއަން ރުފިޔާ ހަރަދުކުރުމުން ރައްޔިތުންނަށް އެ ގެއްލެނީ 10 މަސް
ދުވަހުގެ ބޭހެވެ. ބޭހާއި ނުލާ 10 މަސް ދުވަހު އުޅެން ޖެހޭ ދަތި ހާލެވެ. މި މިންވަރަށް މިކަން އިހްސާސް ކުރެވޭބާވައެވެ.
އިހްސާސްކުރެވޭނަމަ ފަރުދީ ޒިންމާ ނަގައިގެން ކޮރަޕްޝަނާއި ދެކޮޅަށް ތެދުވާށެވެ. ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކަށް ކޮރަޕްޝަން
ހުއްޓުވުމަށް އެއްބާރުލުންދީ އެހީތެރިވާށެވެ. ރިޕޯޓްކުރާށެވެ. ކޮރަޕްޝަނަށް ހުރަސް އެޅެން އޮތް ކޮންމެ ގޮތަކުން، ޤާނޫން ތަންދިން
އެންމެ ފުންމިނަށް ހުރަސް އަޅާށެވެ. ޒިންމާ އޮތީކީ އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ އެކަންޏެއް ނޫނެވެ. މިތަނުގައި މިދިރިއުޅެނީ
އަޅުގަނޑުމެންނެވެ. ޚިދުމަތް ލިބިގަންނަނީ އަޅުގަނޑުމެންނެވެ. ކޮރަޕްޝަނާއި ދެކޮޅަށް މަސައްކަތްކުރުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންގެ
ޒިންމާއެކެވެ.
!
ތަޢުލީމީ ދާއިރާގައިވެސް ކޮރަޕްޝަން
ދިވެހިރާއްޖެއަކީ ތަޢުލީމަށް ބޮޑު ސަމާލުކަމަކާއި އިސްކަމެއްދޭ ޤައުމެކޭ ދެންނެވުމަކީ ދޮގަކަށްނުވާނެއެވެ! ރާއްޖޭގެ މީހުން ދިރިއުޅޭ
ކޮންމެ ރަށެއްގައި މަދުވެގެން އެއް ސްކޫލް ނުވަތަ ދެ ސްކޫލް ހުރެއެވެ. ރާއްޖޭގައި ސަރުކާރުގެ 207 ސްކޫލެއް ހުންނައިރު، ދިވެހި
ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ވަރަށް ބޮޑު ބައެއް އަމާޒުކުރެވެނީވެސް ތަޢުލީމީ ދާއިރާއަށެވެ. 2,450,198,297 ރުފިޔާ ހިސާބުކުރެވި ތަޢުލީމީ
ދާއިރާގައި ޓީޗަރުންނާއި، ލެބޯޓްރީތަކާއި، ލައިބްރަރީތަކާއި، ސްކޫލް ޢިމާރާތްތަކަށް ޚާއްޞަކުރެވޭއިރު، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން މި
ޚާއްޞަކުރެވޭ އެތައް މިލިޔަން ރުފިޔާއަކީ، ހަރުދަނާ، ޚުލްޤުހެޔޮ އަދި ތަޢުލީމީ ޖީލުތަކެއް ބިނާކުރުމުގެ މަތިވެރި ނިޔަތުގައި ކުރެވޭ
ހޭދައެއްކަމާމެދުގައި ޝައްކެއްނެތެވެ. ދިވެހި ހަމަކޮންމެ ބެލެނިވެރިއެއްގެ އެދުމަކީވެސް އެމީހެއްގެ ދަރީންނަށް ރަނގަޅު ތަޢުލީމަކާއި ހެޔޮ
ތަރުބިއްޔަތެއް ލިބުމެވެ.
ރާއްޖޭގެ ސްކޫލްތަކަށް އަބަދުވެސް ތިބެނީ ޓީޗަރުން ބޭނުންވެފައެވެ. ބޭރު ޤައުމަކުން، ނުވަތަ އަވައްޓެރި ގައުމަކުން ޓީޗަރުން ގެނައުން
އެޖެންސީތަކާއި ހަވާލުކުރެވިގެން ކުރިއަށްގެންދާއިރުވެސް، އެޖެންސީއަށް ނުވަތަ މިނިސްޓްރީގެ ފަރާތުން ނުވަތަ ސްކޫލްގެ ފަރާތުން
އެކަމުގައި އިސްކޮށް އުޅޭ ފަރާތަކަށް ނާޖާއިޒު މަންފާއެއް ލިބޭގޮތަށް އިޖުރާ އަތު އޮތުމުގެ ނަތީޖާއަކީ ފެންވަރު ދަށް ޓީޗަރުން
ސްކޫލްތަކަށް ގެނެވޭ ކަމުގެ ތުހުމަތު ކުރެވުމެވެ. ބައެއް ފަހަރަށް "އެއްވެސް ފެންވަރެއް ނެތް" ނަމަވެސް "ޓީޗަރު"ގެ ޓެގް އަޅުވައިގެން
ސްކޫލްތަކުގައި "ކިޔަވައިދޭން" ތިބޭތަން ފެނެއެވެ. އެއްކަލަ ބިދޭސީ ޓީޗަރުގެ ފެންވަރު ދަށްވެގެން ޝަކުވާކުރަން ފެށުމުން އެ ބިދޭސީ
ޓީޗަރު އަނެއްކާވެސް އެހެން ރަށަކަށް ފޮނުވާލާތަން އާދެއެވެ. ބިދޭސީ ޓީޗަރުން ގެނައުމުގައި ފަރުވާކުޑަކުރެވި، ހުރިހާ ދެރައެއް
އާޚިރުގައި ލިބެނީ ދަރިވަރުންނާއި، ބެލެނިވެރިންނަށެވެ.
-އެންޓި ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަން (އޭސީސީ)ގެ 2013 ވަނަ އަހަރުގެ އަހަރީ ރިޕޯޓަށް ބަލާއިރު، ތަޢުލީމީ ދާއިރާއާ ގުޅޭ 153 މައްސަލަ
ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. ނިސްބަތުން ބަލާއިރު ތިން ވަނައަށް އެންމެ ގިނައިން ކޮރަޕްޝަނުގެ ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވަނީ ތަޢުލީމީ ދާއިރާގެ
5 ސަފުހާ

ކަންތައްތަކާމެދުގައެވެ. މިކަމުން އަންގައިދެނީ ރައްޔިތުންގެ ކަންބޮޑުވުން މިދާއިރާއާމެދު ހުރި މިންވަރެވެ. ރައްޔިތުންގެ ފާރަވެރިވުން
ހުރި ނިސްބަތެވެ.
ދަރިވަރުންތަކަކަށް ނުވަތަ އެހެން ބަޔަކަށްވެސް އުނގަންނައިމިދެނީ މާތް އަޚްލާޤާއި، ސުލޫކު އަށަގެންނެވުމަށެވެ. ތަޢުލީމީ
ނިޒާމުގެތެރެއިން ކޮރަޕްޝަންގެ ހުތުރު ސިފަ ފެންނަކަމީ ލަދުވެތިވާންޖެހޭ ކަމެކެވެ. ކުދިން ކިޔަވަން ސްކޫލަށް ގެންދާ ފޮތް ފަންސުރާއި،
ގަލަމުގައިވެސް ހުރީ ކޮރަޕްޝަނެވެ. މާޒީއަށް ޖެހިލާއިރު 2012 ވަނަ އަހަރުގެ ދިރާސީ އައު އަހަރުވެސް ފެށުނީ އެކަހަލަ މައްސަލަ
އަކުންނެވެ. ކިޔަވާ ކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ފޮތްތައް ޗާޕްކުރުމަށްފަހު މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަން އިން އެފޮތްތައް އެކި ސްކޫލްތަކަށް
ފޮނުވުމުގެ މަސައްކަތް ބަޔަކާއި ހަވާލުކޮށްގެން ކުރުވުމުގައި، މަޤާމުގެ ނުފޫޒު ބޭނުންކޮށްގެން ވަކި ފަރާތަކަށް ނާޖާއިޒު ފައިދާ
ހޯދައިދިނުމަށް މަސައްކަތްކޮށްފައިވާކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވި، މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަންގެ ޕްރޮކިއުމެންޓް ސެކްޝަނާ ހަވާލުވެހުރި
އިސް ފަރާތުގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކުރުމަށްޓަކައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވުނެވެ.
ކޮރަޕްޝަނުން ދުރުވެތިބެ، ނަޒާހާތްތެރިކަމާއެކު ފޮތްތައް ޗާޕްކުރުމުގެ ކަންކަންވެސް ކުރިއަށްގެންދިޔަނަމަ ދައުލަތުން ފޮތް ޗާޕްކުރުމަށް
ކުރަން ޖެހުނު ހޭދަ ކުޑަވެ، ދައުލަތުން ދަރިވަރުންގެ ފޮތް ގަންނަން ކުރާ ޚަރަދު ކުޑަ ކުރެވުނީހެވެ. ކޮރަޕްޝަންގެ ގެއްލުން
ރައްޔިތުންނަށާއި، ދައުލަތަށް ބޮޑުވަނީ މިފަދަ ސަބަބުތަކާއި ހުރެއެވެ.
ވަޒީފާ ދިނުމުގައިވެސް، ދަރިވަރުންނަށް ޖާގަ ދިނުމުގައިވެސް ކޮރަޕްޝަން!
ދަރިވަރުންނަށް ކިޔަވައިދޭ ޓީޗަރުންނަކީ ފެންވަރު ރަނގަޅު، ހުނަރުވެރި ޓީޗަރުންކަމުގައި ވާން ޖެހެއެވެ. ސްކޫލްތައް ހިންގަނީ އަދި
ސްކޫލްތަކުގެ ޓީޗަރުންނަށް މުސާރަ ދެނީ ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއިންނެވެ. ރައްޔިތުން ދައުލަތަށް ދައްކާ ޓެކްސްއިންނެވެ. އަލަށް
ސްކޫލްތަކަށް ގެނެވޭ ޓީޗަރުންގެ ފެންވަރު މިނެކިރާނެ މޮނިޓަރިން މެކޭނިޒަމްއެއް ފެންނާކަށް ނެތެވެ. ސްކޫލްގެ އިސް ފަރާތެއް، ސިޔާސީ
ބޭފުޅެއް، ނުވަތަ ނުފޫޒު ގަދަ ފަރާތެއްގެ ޢާއިލީ ނުވަތަ ގާތް ރަހްމަތްތެރިއެއް ޓީޗަރެއްގެ ވަޒީފާއަށް ސިޓީލުމުން، ފެންވަރެއް ނުވަތަ
ޝަރުތު ހަމަނުވިނަމަވެސް ވަޒީފާ ދިނުމުން އެ ނެގުނީ ނާޖާއިޒު ފައިދާއެކެވެ. މަސައްކަތަށް ޤާބިލު ނޫން ފަރާތްތައް އިސްކުރެވޭކަމަށް
ކުރެވޭ ތުހުމަތުތަކަކީ ތަކުރާރުކޮށް ކުރެވޭ ތުހުމަތުތަކެކެވެ. މަޤާމަށް ޝަރުޡު ފުރިހަމަވާ މީހުން ތިއްބާ، ފެންވަރު ދަށް، މަޤާމަށް ޤާބިލް
ނޫން ފަރާތެއް އިސްކުރެވުމުން އެ ހިންގުނީ ކޮރަޕްޝަންގެ ޢަމަލެއް އެކަންޏެއް ނޫނެވެ. އުނގެނެން ސްކޫލަށްދާ ދަރިވަރުންނަށް
އެކުރެވުނީ ވަރަށް ބޮޑު ބޭއިންސާފެކެވެ. ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއަށް އެވެވުނީ ޚިޔާނާތެވެ.
ތަޢުލީމީ ނިޒާމުގައި، ބިދޭސީ ޓީޗަރުން ގެނައުމާއި، ޝަރުޡު ހަމަނުވާ ނުވަތަ އެންމެ ޤާބިލް ނޫން ފަރާތަށް ވަޒީފާ ދިނުމުގެ ނަތީޖާއަކީ
ކޮރަޕްޝަންގެ ތެރެއިން ތަޢުލީމީ ނިޒާމް ހަލާކުވެ، ރައްޔިތުން އަތުން ތަޢުލީމަށް ދެ ހޭދައެއް ކުރަން ޖެހުމެވެ. ސްކޫލްތައް ހިންގުމަށް
ދައުލަތަށް ފައިސާ ދީ، އަނެއްކާ ޓިއުޝަން ޓީޗަރުންނަށްވެސް ބޮޑު ހޭދައެއް ކުރުމެވެ. މިއީ ދޮގެއްތޯއެވެ؟
ކޮންމެ ބެލެނިވެރިއެއްވެސް ބޭނުންވަނީ އެމީހުންގެ ދަރީން އޯލެވެލް ނިންމާ، މަތީ ތަޢުލީމް ހާޞިލްކުރުމަށް ފުރުޞަތު ހޯދައިދީ
ކުރިއެރުވުމަށެވެ .މިކަމުގައިވެސް ކޮރަޕްޝަން ފެންނަން އޮތްކަމީ ހިތާމަވެރި ހަޤީޤަތެކެވެ 2013 .ވަނަ އަހަރު ޖޫން މަހު
ސީ.އެޗް.އެސް.އީ އަށް ކުދިން ވެއްދުމަށް ކުރި އިއުލާންގައި އެތަނުގެ ޖާގަ ދެވެން އޮތީ 500 ކުދިންނަށްކަމަށް ހާމަކުރިނަމަވެސް
ޝަރުތު ހަމަވާ 700 އަށްވުރެ ގިނަ ކުދިން އެ ސްކޫލަށް ވަނުމަށް އެދުމުން ސްކޫލުން ނިންމީ އެންމެ މަތީ މާކްސް ހޯދި ތަރުތީބުން
ސްކޫލަށް ދަރިވަރުން ނެގުމަށެވެ. ނަމަވެސް މިއުޞޫލާ ޚިލާފަށް ބައެއްކުދިންނަށް ސިޔާސީ ނުފޫޒުން ފުރުޞަތު ދިފައިވާކަން އޭސީސީގެ
ތަޙްޤީޤުތަކުންވަނީ ސާބިތުވެފައެވެ.
6 ސަފުހާ

ބައެއް ބެލެނިވެރިން ދަރީންގެ މަތީ ތަޢުލީމް ހާޞިލްކުރުމަށް ރާއްޖެއިން ފުރުޞަތު ހޯދައިދޭއިރު، އަނެއްބައި ބެލެނިވެރިން ބޭނުންވަނީ
ދަރީންނަށް ރާއްޖެއިން ބޭރުން މަތީ ތަޢުލީމް ހޯދައިދޭށެވެ. ރާއްޖެއިން ވިޔަސް ރާއްޖެއިން ބޭރުންވިޔަސް ތަޢުލީމަށް ހަރަދުކުރަން
ޖެހެއެވެ. ގައުމު ބިނާކުރުމަށްޓަކައި، ތަޢުލީމީ ޖީލެއް އުފެއްދުމަށް ދައުލަތުން އެތައް ހޭދައެއް ކުރެއެވެ. ހިލޭ އެހީއާއި ލޯން އެހީވެސް
ފޯރުކޮށްދެއެވެ. ގިނަ ޢަދަދެއްގެ ކުދިން ލޯނަށް އެދުމުގެ ނަތީޖާއަކީ، ލޯނަށް އެދޭ ހުރިހާ ކުދިންނަށް، ނުވަތަ މަތީ ތަޢުލީމަށް އެދޭ ހުރިހާ
ކުދިންނަށް އެފުރުޞަތު ނުލިބުމެވެ. ދެން މިފެންނަނީ އެކަމުގެ ތެރެއަށްވެސް ކޮރަޕްޝަންގެ ހުތުރު އަތް ވަންނަ ތަނެވެ. ކޮރަޕްޝަންގެ
ހުތުރު އަތުގެ ސަބަބުން ޙައްގު ނޫން ބަޔަކަށް ސްކޯލަރޝިޕް އަދި ލޯންގެ އެހީ ލިބި، އެކަމަށް އެންމެ ބޮޑަށް ޝަރުޡު ފުރިހަމަވާ
ފަރާތްތައް އެކަހެރި ވުމެވެ.
2013 ވަނަ އަހަރު އޯގަސްޓް މަހުގައި އިއުލާނު ކުރި ޓާޝަރީ ސްޓޫޑެންޓް ލޯނު ސްކީމްގެ ދަށުން ލޯނަށް ހުށަހެޅި ފަރާތްތަކަށް އަލުން
ޕޮއިންޓް ދޭން އެންޓި ކަރަޕްޝަން ކޮމިޝަން (އޭސީސީ) އަށް އަންގަން ޖެހުނީ އެސަބަބާއިހުރެއެވެ .ޙައްގު ނޫން ބަޔަކަށް ލޯނު ލިބި،
އެކަމަށް އެންމެ ބޭނުންވެފައިތިބި ޝަރުޡު ހަމަވި ފަރާތްތައް ބާކީ ކުރެވުމުންނެވެ. އޭސީސީން 2014 ޖެނުއަރީމަހު އާންމުކުރި
ރިޕޯޓެއްގައި ބުނަނީ ލޯނަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ ފަރާތްތަކަށް މާކްސް ދިނުމުގެ ކުރިން ރާއްޖޭގައި ހެދެން ހުރި ކޯސްތަކާއި ހެދެން ނެތް
ކޯސްތައް ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަނުން ޔަގީން ކޮށްފައި ނުވާކަމާއި ރާއްޖޭގައި ހެދެން ހުރި ކޯސްތަކަށް ބައެއް ފަރާތްތަކަށް
ޕޮއިންޓްދީ، އަނެއްބައި ފަރާތްތަކަށް ޕޮއިންޓް ނުދީ ހުރި އިރު ރާއްޖޭގައި ކިޔެވެން ހުރި ކޯސްތަކުގެ ނަންތައް ތަފާތު ގޮތްގޮތަށް
ބަދަލުކޮށްގެން އެޕްލިކޭޝަން ހުށަހެޅުމުން އެއީ ރާއްޖޭގައި ހެދެން ނެތް ކޯސްތައް ކަމަށް ބަލައި ޕޮއިންޓް ދީފައިވާކަން ފާހަގަ
ކޮށްފައިވާކަމަށެވެ .އެކަންކަން އިސްލާހު ކުރުމަށްފަހު ޓާޝަރީ ލޯން ސްކީމްގެ ދަށުން ލޯނަށް އެދިފައިވާ ފަރާތްތަކަށް އަލުން ޕޮއިންޓް
ދިނުމަށް ޑިސެމްބަރު 2013 ،23 ގައި ޑިޕާޓްމެންޓް އޮފް ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަނާއި މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަނަށް އެންގުމުން އަލުން
ޕޮއިންޓް ދެވި، ލޯނުގެ ޙައްގުވެރީންނަށް ލޯނު ދެވުނެވެ .އެއީ ދަރިވަރުންނަށް ލިބޭނެ ހިތްހަމަޖެހުމެކެވެ .
ފެސިލިޓީތަކުގެ ފެންވަރު ދަށްވުން:
ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދިރިއުޅޭ ކޮންމެ ކުއްޖަކަށްވެސް އެއްވެސް ތަފާތުކުރުމެއްނެތި އުނގެނުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާކަން ޤާނޫނު އަސާސީންވަނީ
އަސާސީ މުހިއްމު ޙައްޤެއްގެގޮތުގައި ކަށަވަރުކޮށްދީފައެވެ. މިޙައްޤު ލިބިގަތުމުގައި ޖިންސީ، ނަސްލީ ނުވަތަ ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް
ހުރުމަކުން ތަފާތުކުރުމެއްނެތެވެ. އެންމެން ހަމަހަމައެވެ. ނަމަވެސް މި ހަމަހަމަކަން އޮތީ ކިހާ ވަރަކަށްތޯއެވެ؟ ރާއްޖޭގެ މީހުން ދިރިއުޅޭ
އެއްވެސް ރަށެއްގެ އެއްވެސް ސުކޫލެއް ތަފާތުކުރެވިގެން ނުވާނެއެވެ. ތަޢުލީމު އުނގެނުމުގެ ޙައްޤުން އެއްވެސް ކުއްޖަކު މަހްރޫމު
ކުރެވިގެން ނުވާނެއެވެ. އާބާދީ ބޮޑެތި ސަރަހައްދުތަކަށް ތަޢުލީމީ ފަހި ފުރުސަތުތަކެއް ހުންނާނެކަން އެންމެންވެސް ގަބޫލުކުރެއެވެ.
ނަމަވެސް ކޮންމެ ރަށެއްގެ ކޮންމެ ރައްޔިތެއްވެސް އަބަދުވެސް އެދެނީ، ރަށު ސްކޫލްގެ ފެންވަރު މަތިވެ، ވަޞީލަތްތައް މުއްސަނދިވާނެ
ދުވަހަކަށެވެ. ތަޢުލީމީ ނިޒާމް ދިގު ރާސްތާއަކަށް ވަށާ ޖެހެން ވާނީ އެމަގަށެވެ.
މިނޭވާގައި ފާހަގަކޮށްލަންޖެހޭ އަނެއް ކަމަކީ ރަށްރަށުގެ ސްކޫލްތަކުގެ ރިސޯސް އިތުރުކުރުމަށް ދައުލަތުން ކިތަންމެ ހޭދައެއްކުރިނަމަވެސް،
ރަށުގެ ތަރައްޤީއަށް ނުވަތަ ސްކޫލްގެ ކުރިއެރުމަށް އެ ހޭދަ ނުކުރެވޭނަމަ އެރަށެއް ނުވަތަ އެސްކޫލެއް ކުރިއެއް ނާރާނެއެވެ. މިސާލަކަށް
ރަށުގެ ސްކޫލަށް އިތުރު ފަސް ކްލާސް ރޫމް އެޅުމަށް ބިޑްކުރުމުން، ފަސް ކްލާސް ރޫމަށް އެއް މިލިއަން ރުފިޔާއަށް ނުޤަވާއިދުން
ބަޔަކާއި ކޮންޓްރެކްޓް ހަވާލުކޮށް ނިންމާލާއިރު، އެހެން ފަރާތަކުން ފަސް ކްލާސް ރޫމަށް ފަސް ލައްކަ ރުފިޔާ ހަރަދުކޮށް ކުޑަ
މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ނިންމަން އެއްބަސްވެދާނެއެވެ .އަގުހެޔޮކޮށް މަސައްކަތް ނިންމަން ހުށަހެޅި ފަރާތާއި އެމަސައްކަތް
ހަވާލުނުކޮށްފިނަމަ ދައުލަތަށް، ރަށަށް، ސްކޫލަށް އެލިބުނީ ވަރަށް ބޮޑު ގެއްލުމެކެވެ. އިތުރު ފަސް ކްލާސް ރޫމް އެޅޭހާ ފައިސާ ބަޔަކާއި
ހަވާލުކުރެވުނީއެވެ. އެފައިސާއިން ސްކޫލުގައި ލައިބްރަރީއެއް ނުވަތަ ނަމާދުކުރާ ޖާގައަކާއި ލެބޯޓަރީއެއްވެސް އިމާރާތް ކުރެވުނީހެވެ .
7 ސަފުހާ

އޭގެ ބައެއް މިސާލުތައްވެސް ފެންނާން އެބަހުއްޓެވެ. މަތި ދެކުނު ސަރަހައްދުގެ އެޑިޔުކޭޝަން ޔުނިޓްގެ ސެކިއުރިޓީ ބަލަހައްޓާނެ
ފަރާތެއް ހޯދުމަށް އެޔުނިޓުން ކުރި އިޢުލާނާއި ގުޅިގެން އެކަމަށް އެދި ހުށަހެޅި 14 ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔުންތައް
އިވެލުއޭޓްކުރުމުގައި ގަވާއިދާއި ޚިލާފަށް ޢަމަލުކޮށްފައިވާތީއާއި، މަޤާމުގެ ނުފޫޒު ބޭނުންކޮށްގެން ނާޖާއިޒު ފައިދާ ހޯދައިދިނުމުގެ
ތުހުމަތުގައި ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުމާއި މަނާ ކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފަސް މީހެއްގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކުރުމަށް ޕީޖީ އޮފީހަށް ފޮނުވުނެވެ.
ނާޖާއިޒު ފައިދާ ހޯދައިދިނުމުގެ އެތައް ތުހުމަތެއް ތަޢުލީމީ ދާއިރާއަށް ނިސްބަތްވާ ބައެއް އިދާރާތަކުގެ މައްޗަށް ކުރެވި، މިފަދަ ބައެއް
މައްސަލަތައް ތަހްޤީޤު ކުރެވި ދަޢުވާ އުފުލުމަށް ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވިފައިވާ ކަން ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ .އިތުރުން ދޮގު
މަޢުލޫމާތު ދިނުމުގެ ކުށުގެ ދައުވާތައްވެސް ތަޢުލީމީ ދާއިރާތެރެއިން އޭސީސީ އިން ވަނީ ޕީޖީ އޮފީހަށް ފޮނުވާފައެވެ .
ދެން ހަދާނީ ކިހިނެއް؟
ތަޢުލީމު ޙާޞިލުކުރުމަށް ޢުމުރުގެ ޅަފުރާ ސުކޫލުތަކުގެ ހޭދަ ކުރުމަށްފަހު، ޒުވާނުންގެ ގޮތުގައި މުޖްމަތަޢަށް ނުކުންނަ އިރު ރަނގަޅު
ތަޢުލީމެއް ތަރުބިއްޔަތެއް ނުލިބުމުގެ ނަތީޖާއަކީ ކަންކަންމަތީގައި ޒުވާނުން އިތުރުވުމެވެ. އެތައް ޖީލެއް ހަލާކުވެގެންދާއިރު،
އެހަލާކުކޮށްލެވެނީ ރާއްޖޭގެ މުސްތަޤްބަލެވެ. މިރާއްޖެއާއި ނުބައްދަލު މިންވަރަށް ބިދޭސީ މަސައްކަތު މީހުން ރާއްޖެއަށް އެތެރެވުމުގެ
އަސްލަކީވެސް ތައުލީމީ ދަރީން ނުއުފެއްދުމެވެ. މުޖްތަމަޢަށް ބޭނުންވާ ތަފާތު ފަންނުވެރިން ނުއުފެއްދުމާއި ތަޢުލީމީ ނިޒާމާއި
މަސައްކަތުގެ ފެށި ގުޅުވައި ނުލެވުމެވެ.ހުރިހާ ކަމެއް ގޮސް ހުއްޓެނީ ތަޢުލީމީ ނިޒާމަށެވެ .
ތަޢުލީމީ ނިޒާމަކީ ކޮރަޕްޝަނުން އެއްކިބާވެފައިވާ ނިޒާމަކަށް ވާންޖެހެއެވެ .ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއިން ކުރެވޭ ހޭދަ ރައްޔިތުންގެ
އުންމީދުތަކާ ގުޅި ލާމެހެން ޖެހެއެވެ. މުޖްތަމަޢަށް ބޭނުންވާ މަސައްކަތްތެރިން ތަޢުލީމީ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން އުފެދެންޖެހެއެވެ.
ބެލެނިވެރިންނަކީ ތަޢުލީމީނިޒާމުގައި ހުރި ކޮރަޕްޝަނަށް މަގުފަހިވާ ކަންކަމުގައި ބަސްބުނާ ކޮންމެގޮތެއް ވަރިހަމަ ނޫން ބަޔަކަށް
ވާންޖެހެއެވެ. ކޮރަޕްޝަންގެ ކޮންމެ ޢަމަލަކަށް ނޫނެކޭ ބުނެވެންޖެހެއެވެ .
!
ކޮރަޕްޝަންގެ ސަބަބުން އާންމު ޚިދުމަތުގެ ފެންވަރު ދަށަށް
ބޭސް ފަރުވާއަށް ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ދިޔުމަށް ޑޮލަރު ބޭނުންވެގެން ރައްޓެއްސެއްގާތު ހާހެއްހާ ޑޮލަރު ގަންނަން ލިބިދާނެތޯ އެހީމެވެ.
ލިބުނު ޖަވާބަކީ، ބޭނުން ޢަދަދަކަށް ޑޮލަރު ލިބިދާނެކަމަށާއި ނަމަވެސް ލިބޭނީ 16.15 ރުފިޔާގެ ރޭޓުންކަމަށެވެ. ބޭނުން އަދަދަކަށް
ޑޮލަރު އެރޭޓުގައި ލިބެނީ ކޮންތާކުންތޯ އެހުމުން ބުނީ، "ހާދަ ފަހަތުގައޭ ތިއުޅެނީ، ބޭންކުގަ ތިބޭނެ އަހަރެމެންގެ މީހުން. 16.15 އަށް
"
ބޭނުން ވަރަކަށް ޑޮލަރު ލިބޭނެ. ބޮޑު ސަޔެއް ވައްޓާލިޔަސް ޑޮލަރު ކަންތައް ބޭންކުތެރެއިން ހަމަޖެހޭނެ ކަމަށެވެ. އެދުވަހު އަޅުގަނޑަށް
ވިސްނުނީ ރަސްމީ ވަޒީފާގެ އިތުރުން، އާންމު ޚިދުމަތުގެ ތެރެއިން "ނުސީދާ އަމިއްލަ ވިޔަފާރި"އެއް ކުރަމުން އަންނަކަމެވެ. ބޮޑު
މަންފާއެއް ހޯދަމުން އަންނަކަމެވެ. ބޭންކުގެ އިތުރުން ސިއްޙީ ޚިދުމަތް ދޭ ތަންތަނުން ވެސް ރައްޓެހިން މެދުވެރިވެގެން ކިތަންމެ ލުއި
ފަސޭހައެއް ލިބެއެވެ. ޑޮކްޓަރަށް ދައްކާ ނަންބަރުތަކާއި، އެޕޮއިންޓްމެންޓްތައް ވެސް ކިޔުގައި ނުޖެހި، ގޭގައި ތިބެގެންވެސް
އޯކޭކޮށްލެވެއެވެ. މިދެއްކެނީ މަޤާމުގެ ނުފޫޒު ބޭނުންކޮށްގެން ނާޖާއިޒް މަންފާއެއް ބަޔަކަށް ހޯދައިދެވޭ ވާހަކައެވެ. އާންމު ޚިދުމަތުގެ
ތެރެއަށްވެސް ކޮރަޕްޝަން ވަދެފައިވާ ވާހަކައެވެ. މިއީ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތަށް ބަލާނަމަ ހަމަ ކުށެވެ. ޚިދުމަތެއް އަވަސްކުރުމަށް ރިޝްވަތު
8 ސަފުހާ

ދިނުމާއި ރިޝްވަތު ޤަބޫލުކުރުމަކީ ޤާނޫނީ ކުށެއް ނަމަވެސް، ނިޒާމުގައި ހުރި ސީރިއަސް މައްސަލަތަކެއްގެ ސަބަބުން ގިނަ ފަހަރަށް
އެފަދަ ކުށަކަށް އަރައިގަންނަން މަޖުބޫރުވަނީއެވެ.
"ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުމާއި މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު" ބުނަނީ، ރިޝްވަތު ދިނުމާއި، ރިޝްވަތު ހިފުމާއި، މަގާމުގެ ނުފޫޒު ބޭނުންކޮށްގެން
ނާޖާއިޒު ފައިދާ ހޯދުމާއި ހޯދަދިނުމާއި، ވަކި ފަރާތަކަށް ލުޔެއް ހޯދައިދިނުމާއި، ފަސޭހަ އެއް ހޯދައިދިނުމާއި، އެހެންބަޔަކަށް ބުރައެއް
ޖެއްސުމާއި، އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ އުނދަގުލެއް ކުރިމަތި ކުރުމާއި ، ގެއްލުމެއް ދިނުމާއި، އެއިންކަމެއް ކުރުވުމަށްޓަކައި އިނާމެއް
ދިނުންމާއި، އިނާމެއް ހޯދުންފަދަ ކަންކަންކަމަކީ ކޮރަޕްޝަނެވެ. އެފަދަ ނާޖާއިޒު މަންފާއެއް ލިބިގަތުމަށް ނުވަތަ ހޯދައިދިނުމަށް
އެއްބަސްވުމަކީ ކުށެކެވެ.
ކޮރަޕްޝަންގެ ބައެއް ވާހަކަތައް ރިޕޯޓް ނުކުރެވުނަސް ނުވަތަ ސީރިއަސް ޓޯނެއްގައި އެވާހަކަ ނުދެއްކިނަމަވެސް ރާއްޖޭގައި ހެދިފައިވާ
ދިރާސާތަކުން ދައްކާގޮތުގައި ދައުލަތުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ކުރުމަށް ރައްޓެހިންގެ މުހިއްމުކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ 64 އިންސައްތަ މީހުން
ޤަބޫލުކުރެއެވެ. މިގޮތުން ރިޝްވަތު ނުވަތަ "ހަދިޔާ" މިފަރާތްތަކުން ދީފައި ހުންނަނީ ޚިދުމަތް އަވަސްކުރުމަށް ނުވަތަ ދައުލަތަށް
ދައްކަންޖެހޭ ޖޫރިމަނާއެއް ފަސްކޮށް ނުވަތަ ހިފަހައްޓާފައި ބެހެއްޓުމަށްކަމަށެވެ.
އަވަސް ޚިދުމަތަކަށް ސަޔެއް:
ޚިދުމަތް އަވަސްކުރުމަށް ރިޝްވަތުދިނުން ހުއްޓުވޭނީ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނުގެ މުވައްޒަފުން ޒިންމާދާރުވެގެންނެވެ. އަދި ޚިދުމަތް
ދިނުމަށާއި، ޚިދުމަތް އަވަސްކުރުމަށް ހެދިފައިވާ ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރތައް (އެސްއޯޕީ) ނުވަތަ އިޖުރާއަތުތަކަށް
ޢަމަލުކޮށްގެންނެވެ. ބައެއް އޮފީސްތަކުގައި ޚިދުމަތް ދިނުމުގައި އެސް.އޯ.ޕީ ހެދިފައި ނެތުމުގެ ސަބަބުން ޚިދުމަތް ދޭ މުވައްޒަފު
ތަފާތުވުމުން، ޚިދުމަތް ދޭގޮތާއި، ފެންވަރަށް ތަފާތު އާދެއެވެ. ނުވަތަ އިދާރާއިން ދޭ ޚިދުމަތްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ރައްޔިތުންނަށް ނޭނގުމުގެ
ސަބަބުންވެސް ވަރަށް ގިނަ ވަގުތު ބޭކާރުވެއެވެ. އަދި ބައެއް އިދާރާތަކުގެ ވެބްސައިޓްތައް އަޕްޑޭޓްނުވުމާއި، ބޭނުންކުރުމުގައި އުނދަގޫ
ގޮތްތައް ހުރުމުގެ ސަބަބުން ޚިދުމަތް ލިބިގަތުމަށް ބުރޫ އަރައި، ޚިދުމަތް ހޯދުމަށް އޮފީހަށް ކޮންމެހެން ދާންޖެހެއެވެ. ކަމެއް
އޮޅުންފިލުވުމަށް އޮފީހަކަށް ގުޅުމަކީ މިއަދު ވަރަށް އުނދަގޫ ކަމަކަށްވަނީވެފައެވެ. ފޯނު ނުނަގާތީއެވެ. ނުވަތަ ފޯނު ނެގިއަސް ކަމާބެހޭ
މީހަކާ ބައްދަލު ނުވާތީއެވެ. ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު ދިނުމަށް ފަސްޖެހޭތީއެވެ. މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށް ދިނުމުގައި ފަސޭހަ ޘަޤާފަތެއް
އަށަގަންނަވަން މިވަނީ ޖެހިފައެވެ .
ޤަބޫލުކުރަންޖެހޭ ހަޤީޤަތަކީ ސަރުކާރުގެ މުއައްސަސާތަކުން ޚިދުމަތް ހޯދުންވަނީ ބޮޑު ދައްޗަކަށްވެފައެވެ. އެތަންތަނުގެ މަސައްކަތުގެ
ސްޕީޑް އަވަސް ކުރުމަށް މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަން ޖެހެއެވެ. މަޢުލޫމާތު ސާފުކުރުމަށް އިދާރާއަކަށް 20 ފަހަރު ގުޅާއިރުވެސް މަޢުލޫމާތު
ސާފު ނުވެ، އެއް ނަމްބަރުން އަނެއް ނަމްބަރަށް ފޯން ޕާސްކުރަމުންދާނަމަ، މަޢުލޫމާތު ސާފުކުރުމަށް އެއިދާރާއަކަށް ފޯނުކުރާ މީހާއަށް
"މަޖުބޫރު" ވަނީ އެތަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ އޭނާގެ ރަޙްމަތްތެރިއެއް މެދުވެރިކޮށް ޚިދުމަތެއް ހޯދަން ނުވަތަ މަޢުލޫމާތެއް ހޯދާށެވެ.
ރަޙްމަތްތެރި މީހާއަށް ގުޅާތަނުން ވަގުތުން އެޚިދުމަތް ލިބޭ ހިސާބުން ކޮރަޕްޝަންގެ ނުބައި ޢަމަލުގެ އެންމެ ފުރަތަމަ މަރުހަލާ
އެފެށުނީއެވެ. ދެވަނަ ދުވަހުވެސް އެމީހާ އެއިދާރާއަކުން ޚިދުމަތް ހޯދުމަށް ކައުންޓަރަށް ގުޅުމުގެ ބަދަލުގައި ސީދާ ގުޅާލަނީ
ރަހްމަތްތެރިޔާއަށެވެ. ޚިދުމަތް އަވަސްވީމައެވެ. ވަގުތު ސަލާމަތް ކުރެވޭތީއެވެ. 20 ފޯން ކޯލްގެ ވަގުތު އެއް ފޯން ކޯލަށް
ކުޑަކޮށްލެވޭތީއެވެ. ސަ ރުކާރު ވަޒީފާތަކުގައި އުޅޭމީހުންގެ މަސައްކަތުގެ އަޚްލާގު މޮނީޓަރކޮށް ފިޔަވަޅު އަޅަން ޖެހެނީ
9 ސަފުހާ

މިސަބަބުތަކާހެދިއެވެ. ޚާއްޞަކޮށް ފޯނަށް ޖަވާބު ދިނުމުގެ މައްސަލައާއި، ޚިދުމަތަށް އެދޭ ފަރާތަށް ބޭނުންވާ ޚިދުމަތުގެ މަޢުލޫމާތު
އަވަހަށް ފުރިހަމައަށް ދިނުމަށެވެ .
ޚިދުމަތެއް ހޯދުމަށް ނުވަތަ އަވަސްކުރުމަށް ރިޝްވަތު ދޭ ނަމަ މުއައްސަސާތަކުގެ ތެރޭގައި ފަސާދަ އުފެދި، އެ މުއައްސަސާތަކާ ދޭތެރޭ
ރައްޔިތުން ކުރާ އިތުބާރު ގެއްލިގެން ދާނެއެވެ. އެކަން ހުއްޓުވޭނީ ޚިދުމަތް ދޭ ނިޒާމު އިސްލާހުކޮށް، ހަލުއިކޮށްގެންނެވެ .
ސަޔަކަށްވުރެ ބޮޑެތި ކޮރަޕްޝަން:
ދިވެހިރާއްޖެ މިއޮތް ސައުތު އޭޝިއާ ބައްރަކީ ކޮރަޕްޝަން ބޮޑު ހިސާބެއްކަމީ ދިރާސާތަކުން އެނގޭ ކަމެކެވެ. އެންމެ އާދައިގެ
ކަންކަމުން ފެށިގެން އެންމެ ބޮޑެތި ކޮރަޕްޝަންގެ ޢަމަލުތައް މިސަރަހައްދުން ފެނުނުނަމަވެސް އާންމު ޚިދުމަތް ހޯދުމުގައި ކޮރަޕްޝަންގެ
ނިސްބަތް ރާއްޖޭގައި ކުޑަކަންވެސް ދިރާސާތަކުން ދައްކައެވެ. ޓްރާންސްޕޭރެންސީ މޯލްޑިވްސްގެ ފަރާތުން ޝާއިޢުކުރައްވާފައިވާ ތަފާތު
ރިޕޯޓުތަކުން އެނގޭގޮތުގައި މި ހިސާބުގެ ބައެއް ޤައުމުތަކުގައި 50 އިންސައްތައަށް ވުރެ މަތީގައި ޚިދުމަތް ހޯދުމަށް ރިޝްވަތު ދޭ
ނިސްބަތް އުޅޭއިރު، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޚިދުމަތް ހޯދުމަށް ރިޝްވަތު ދޭ މިންވަރު އުޅެނީ 6-3 އިންސައްތައާއި ދޭތެރޭގައެވެ. އާންމު
އަސާސީ ޚިދުމަތް ހޯދުމަށް މުއައްސަސާތަކަށް ދާދިޔުމުގައި ކޮރަޕްޝަންގެ ނިސްބަތް ރާއްޖޭގައި ކުޑަނަމަވެސް، އާންމު ޚިދުމަތް
ދިނުމުގައި ކޮރަޕްޝަންގެ ބޮޑެތި މައްސަލަތައް ރާއްޖޭގައިވެސް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.
ރަށު ރައްޔިތުންގެ ތެޔޮ ފިހާރަ ތަރައްޤީކުރުމަށް އަތޮޅު މާލިއްޔަތުން ދީފައިވާ 450,000.00 (ހަތަރުލައްކަ ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާ
ލޯނު ފައިސާ، ރަށްކުރިއަރުވާ ކޮމިޓީގެ ހުއްދައަކާ ނުލައި، ކައުންސިލަރަކާ ގާތްގުޅުމެއް އޮންނަ ކުންފުންޏަކާ ޙަވާލުކޮށްގެން ބަނދަރު
ސަރަޙައްދު އިމާރާތްކޮށްފައިވާ މައްސަލައެއް މީޑިއާގައި ފެންމަތިވިއެވެ. ނަމަވެސް އެ އިމާރާތުގެ މަސައްކަތް ނުނިމި ލަސްވުމުން އެވޭން
ތަޙައްމަލް ކުރަން އެޖެހެނީ އެރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށެވެ. ތެޔޮ ފިހާރައެއް ތަރައްޤީކުރުމަށް ދޫކުރާ ފައިސާއަކުން ބަނދަރުގެ
މަސައްކަތްކުރުމުން އެފައިސާ ދޫކުރި މަޤްޞަދުވެސް ގެއްލުނީއެވެ .ކޮރަޕްޝަންގެ އެ ޢަމަލުގެ ސަބަބުން ތެޔޮ ފިހާރަ ތަރައްގީވުން
ހުއްޓި، ބަނދަރުގެ މަސައްކަތް ނުނިމި ރައްޔިތުންގެ އެތައް ލައްކަ ފައިސާއެއް އިސްރާފުވީއެވެ .
ޔުޓިލިޓީޒް ކުންފުނިތައް އުފެދުމުގެ ކުރިން ރަށްރަށުގެ އިންޖީޏުގެތައް ހިންގަމުން އައީ ރައްޔިތުންނެވެ. ރައްޔިތުންގެ އިންޖީނުގޭގެ
ނަމުގައެވެ .ކައުންސިލްތައް އުފެދި އިންޖީނުގެތައް ކައުންސިލްގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ޔުޓިލިޓީޒް ކުންފިނުތަކުގެ ތެރެއަށް ވަދެގެން ދިޔައިރު
ރައްޔިތުން ވަރަށް ބޮޑު އުއްމީދެއް ކުރިއެވެ. ކައުންސިލްތަކުން ހިންގިނަމަވެސް އަދި ޔުޓިލިޓީޒް ކުންފުނިތަކުން ހިންގިނަމަވެސް ޚިދުމަތް
ދެވެން ވާނީ ދެފުށް ފެންނަ ހަރުދަނާ އުސޫލެއްގެދަށުންނެވެ. ޝައްކާއި ވަހުމުން ދުރުވުމަށެވެ .ރައްޔިތުންގެ މާލިއްޔަތުން
ހިންގަމުންއައިއިރު އިންޖީނުގޭގެ ޚަރަދުތަކާބެހޭ މަޢުލޫމާތު ރައްޔިތުންނަށް އެނގުނު ނަމަވެސް، ކައުންސިލްތައް އުފެދުނުފަހުން،
އިންޖީނުގޭގެ ކަންތައް ކައުންސިލްގެ އިދާރާގެ ބެލުމުގެދަށުން ކުރާގޮތަށް ހަމަޖެހުނުފަހުން އިންޖީނުގޭގެ ހިސާބުތަކާ ބެހޭ މަޢުލޫމާތު
ނޭނގޭ ކަމަށްވާނަމަ ރައްޔިތުންގެ ހިތުގައި ޝައްކާއި ވަހުމް އުފެދޭނެއެވެ. ބައިނަލް އަގްވާމީ ތެލުގެ ބާޒަރަށް ބަދަލެއް ނައިސް،
ރާއްޖޭގެ ތެލުގެ ބާޒަރަށް ބަދަލެއް ނައިސް، ކައިރި އަތޮޅުތަކާއި ކައިރި ރަށްރަށުގެ ކަރަންޓް ޔުނިޓްގެ އަގަށް ބަދަލު ނާންނަނީސް ވަކި
ރަށެއްގައި ކަރަންޓް ޔުނިޓްގެ އަގު ބޮޑުތަނުން ބޮޑުވެއްޖެނަމަ ރައްޔިތުން ސުވާލުކުރާނެއެވެ. ރައްޔިތުންގެ މަންދޫބުންގެ ގޮތުގައި ތިބޭއިރު
ކައުންސިލް އިދާރާއިންނާއި ޔުޓިލިޓީޒް ކުންފުނިން ރައްޔިތުންގެ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބް ދޭން ޖެހޭނެއެވެ. ދެފުށް ފެންނަ ޝައްކާއި ވަހުމް
ނެތް މިންވަރަކަށް ކަންކަން ސާފުކޮށްދޭން ވާނެއެވެ .
10 ސަފުހާ

ދެފުށް ފެންނަ ގޮތަށް ކަންކަން އިންތިމާޒްކުރެވިފައިހުރުން ވަރަށްވެސް މުހިއްމެވެ. ހިސާބު އަދަދުން މަކަރު ހަދައިގެން ނުވާނެއެވެ.
ލިޔެކިޔުންތައް ހުރިހާކަމެއްގައި ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ބަހައްޓަންވާނެއެވެ. ކައުންސިލްގެ އިދާރާއަކަށް ދައްކާ ފައިސާ ބަލައިގެންފައި،
އެފައިސާ ބަލައިގަތްކަމުގެ އެއްވެސް ލިޔުމެއް ދޫނުކޮށް އެފައިސާ "ޖީބަށް" ދާކަމަށްވާނަމަ އެކުރެވުނީ ވައްކަމެކެވެ. ދައުލަތުން ވައްކަން
ކުރެވުނީއެވެ. ލިޔެކިޔުން ބަރާބަރަށް ނުބަލައްޓާނަމަ ކޮރަޕްޝަނަށް އެހުޅުވެނީ އިތުރު ދޮރެކެވެ. ލިޔެކިޔުންތައް ބަރާބަރަށް ބަލަހައްޓާތޯ
ޒިންމާދާރު އިދާރާތަކުން ބަލަމުންގެންދަންވާނެއެވެ .
ސަރުކާރުގެ ބައެއް އިދާރާތަކުގައި ކެންޓީން ހެދިފައި ހުންނަނީ ވަރަށް މުހިއްމު ބޭނުމެއްގައެވެ. ރައްޔިތުންގެ ފަސޭހައަކަށެވެ.
މުވައްޒަފުންނަށް ލުޔެއް ދިނުމަށެވެ. ސައި ގަޑީގައި ނުވަތަ މެންދުރު ކެއުމަށް ދުރު ތަންތަނަށް ގޮސް ވަގުތު ބޭކާރު ވާތީއެވެ. އަދި
މުވައްޒަފުންނަށް ހެޔޮ އަގުގައި ކާބޯތަކެތި ފޯރުކޮށްދިނުމަށެވެ. މިނިސްޓްރީއެއްގައި ކެންޓީނެއް ހަދައި، އެތަނަށް ބޭނުންވާ ހުރިހާ
ސާމާނެއް އެމިނިސްޓްރީން ހޯދައިދީ އަދި މިކެންޓީން ކުއްޔެއްނެތި ކަރަންޓާ ފެނުގެ ޚަރަދު ސަރުކާރުން ދައްކާގޮތަށް ބަޔަކާ ޙަވާލުކޮށްފައި
ޝަރުތުކުރަނީ ވަރަށް މަދު ކަމެކެވެ. ކެންޓީނުން ތަކެތި ވިއްކުމުގައި ވަކި އަގުތަކެއްގައި އެއްޗެހި ވިއްކުމަށެވެ. ނަމަވެސް މިހުރިހާ ލުއި
ފަސޭހައެއް ފޯރުކޮށްދިނުމުންވެސް ފެނިގެންދަނީ ނުކިއްސަރު ކަމެއް ކޮށްލާތަނެވެ. ކޮރަޕްޝަނާ ދިމާލަށް އަތްދާތަނެވެ. މިނިސްޓްރީއާއި
އެކުންފުންޏާއި ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފަށް ބޮޑު އަގުގައި ތަކެތި ވިއްކާ ހިސާބުން އެދިޔައީ ކޮރަޕްޝަންގެތެރެއަށެވެ.
މަގްސަދުވެސް ގެއްލުނީއެވެ.
"ބޮޑު ވަރިހަމައެއް"
ޤައުމުތަކުގައި ކޮރަޕްޝަން ފެތުރިފައިވާ މިންވަރު ބަލާ ބައިނަލްއަޤުވާމީ މިންގަނޑު ކަމަށްވާ، ޓްރާންސްޕޭރެންސީ އިންޓަނޭޝަލްގެ
ކޮރަޕްޝަން ޕާސެޕްޝަންސް އިންޑެކްސް (ސީޕީއައި) ގައި މިފަހަރު ވެސް ރާއްޖެ ނުހިމެނެ އެވެ. އޭގެ މާނަ އަކީ ރާއްޖޭގައި
ކޮރަޕްޝަން ނެތުމެއް ނޫނެވެ. އެންޓި ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުން 2013 ވަނަ އަހަރު ކުރީކޮޅު ނެރުނު ބަޔާނެއްގައި 2012ބުނަނީ ވަނަ
އަހަރު ކޮރަޕްޝަންގެ ސަބަބުން ދައުލަތަށް 906 މިލިއަން ރުފިޔާ ގެއްލުންވިކަމަށެވެ. ބައިނަލްއަޤުވާމީ އެންޓި ކޮރަޕްޝަން ދުވަހުގެ
މުނާސަބަތުގައި 2013 ވަނަ އަހަރު އޭސީސީން ނެރެފައިވާ ބަޔާނެއްގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ކޮރަޕްޝަނާއި ޚިޔާނާތުގެ ޢަމަލުތަކުގެ
ސަބަބުން 2012 ވަނަ އަހަރު 906،450،805.51 ރުފިޔާ ދައުލަތަށް ގެއްލުންވިކަމަށެވެ. އެ ފައިސާ އަކީ ތަރައްޤީގެ އެތައް
މަޝްރޫޢެއް ހިންގިދާނެ ބޮޑު އަދަދެއް ނަމަވެސް ފެންނަ ފެނުމަށް ރައްޔިތުން އެކަން ތަޙައްމަލް ކުރަނީ "ބޮޑު ވަރިހަމައެއް"ގެ
ގޮތުގައެވެ .
ކޮރަޕްޝަންގެ ސަބަބުން ސިޔާސީ، އިޖުތިމާއީ އަދި އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީއަށް ހުރަސްއެޅުމުގެ ސަބަބުން ގައުމުގެ އިޖުތިމާއީ ފޭރާމުގެ
ފެންވަރު ދަށްވެ، ފަޤީރުކަން އިތުރުވެ، ތަޢުލީމީ އަދި ސިއްޙީ ޚިދުމަތުގެ ފެންވަރު ދަށަށް ގޮސް އަސާސީ ޙައްޤުތަކުން ވެސް ރައްޔިތުން
މަޙްރޫމް ކޮށްލައެވެ. ރައްޔިތުން މިއަދު ނިންމަންވީ އަޅުގަނޑުމެން "ބޮޑު ވަރިހަމައިގަ" ތިބޭނީތޯ؟ ނުވަތަ ކޮރަޕްޝަނާއި ދެކޮޅަށް ނުކުމެ
ކޮރަޕްޝަން ފޮހެލަން މަސައްކަތްކުރާނީތޯ އެވެ؟
11 ސަފުހާ

!
2020އަށް ދެވޭނީ މިއަދު ކުރި މަސައްކަތަކުންނެވެ
ދިވެހިން ދިރިއުޅެމުންމިދާ ވެއްޓަކީ ނާޒުކު ވެއްޓެއްކަމާމެދަކު ޝައްކެއްނެތެވެ. އަދި ދިވެހި އިޤްތިޞާދު ބިނާވެފައިވަނީ މިނާޒުކު ވެށީގައި
ހިމެނޭ ތަފާތު ބައިތަކުގެ މައްޗަށްކަމާމެދަކުވެސް ޝައްކެއްނެތެވެ. ރާއްޖޭގެ ތިމާވެށީގައި ހިމެނޭ ރާއްޖޭގެ ފަސްގަނޑާއި، ފެނާއި،
ގަސްގަހާގެއްސާއި، ގޮނޑުދޮށްތަކާއި، ފަޅުފަޅާއި، ފަރުފަރާއި، މިނޫންވެސް މިފަދަ ތަންތަން ޙިމާޔަތްކުރުމަކީ ރާއްޖޭ ވުޖޫދުވުމާއި ނުވުން
އެކަމެއްގެ މައްޗަށް ބިނާވެފައިވާ ކަންކަމަށް ވާހިނދު، އެކަންކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮނޑުގައި އެޅިފައިވާ ޤައުމީ ޒިންމާއެއް ކަމުގައި
ނުވެނުދާނެއެވެ. ކަންމިހެން އޮތްއިރު، އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ނާޒުކު ވެށި ޙިމާޔަތްކުރުމުގެ ކަންކަމުގެ ތެރެއަށް ކޮރަޕްޝަންގެ ޢަމަލުތައް
ވަންނަނަމަ، ހަޤީގަތުގައި ނުރައްކަލުގެތެރެއަށް މިވައްޓާލެވެނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މުސްތަޤްބަލެވެ. މިރާއްޖޭގެ އަންނާން އޮތް ޖީލުތަކުގެ
މުސްތަޤްބަލެވެ .ޙަޔާތުގައި މިއަށްވުރެ ވަކި ބޮޑު ޚިޔާނާތެއް އިންސާނަކަށް ވެވޭނެތޯއެވެ !
ސިޔާސަތު ބައްޓަންކުރުން:
ފުރިހަމަ ސިޔާސަތެއްގައި ހިމެނޭ މައިގަނޑު މަރުޙަލާތަކަކީ، އެ ސިޔާސަތެއް އެކުލަވާލުމާއި، ސިޔާސަތު ތަންފީޒުކުރުމާއި، ސިޔާސަތު
ތަންފީޒުކުރޭތޯ މޮނިޓަރކޮށް ބަލައި ފިޔަވަޅުއެޅުމެވެ. މި 3 މަރުޙަލާއިންކުރެ ހަމަ ކޮންމެ މަރުޙަލާއަކީވެސް ކޮރަޕްޝަނުން
ސަލާމަތްވެފައި އޮންނަން ޖެހޭނެ، އަދި ކޮރަޕްޝަނުން ސަލާމަތްވެފައިވާކަން ޔަޤީންކުރެވެންވެސް ޖެހޭނެ 03 މަރުޙަލާއެވެ. އަދި ވަކީން
ޚާއްޞަކޮށް ސިޔާސަތު އެކަށައެޅުމުގައި މަރުޙަލާގައެވެ. ވަކި މީހަކަށް، ބަޔަކަށް ނުވަތަ ޖަމާޢަތަކަށް ނާޖާއިޒު މަންފާ ލިބޭގޮތަށް
ތިމާވެއްޓާއި ގުޅުންހުރި ޤާނޫނާއި ގަވާއިދު ހެދޭ، ނުވަތަ އެ ގޮތަށް ސިޔާސަތު އެކަށައެޅޭ ޙާލަތު ވެގެންދާނީ ތިމާވެއްޓަށް އެންމެ
ނުރައްކާވާ ދަނޑިވަޅަށެވެ. އަދި މިފަދަކަންކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވުނަސް، އެކަން ހުއްޓުވުންވާނީ އުނދަގޫކަމަކަށެވެ. އަދި ނާޖާއިޒު މަންފާ
އެފަދަ ސިޔާސަތުތަކުން ހޯދައިދޭކަން ސާބިތުކުރުމަކީވެސް ވަރަށް ދަތިކަމެކެވެ .
ދައުލަތް ހިންގުމަށް ސިޔާސީ ފަރާތްތަކުން އިސްވާއިރު އެފަރާތްތައް އެމަޤާމްތަކަށް ގެނައުމަށް މަހުޖަނުންނާއި ވިޔަފާރިވެރިން މުހިއްމު
ރޯލް ކުޅޭ ފަހަރު އާދެއެވެ. މިފަދަ ޙާލަތްތަކުގައި، ވިޔަފާރިވެރިޔާ އޭނާގެ މިލްކިއްޔާތުން އެތައް މިލިއަން ރުފިޔާއެއް ޚަރަދުކޮށްގެން
ސަރުކާރެއް ނުވަތަ މެމްބަރެއް އިންތިޚާބްކޮށް ނިމުމުން، ފައިސާގެ "ބަދަލު" ކޮންމެވެސް "އެހެން ގޮތަކަށް" ހޯދަން ދިމާކުރާ ފަހަރުވެސް
އާދެއެވެ. ތިމާ މަޤާމަށް ގެނައި ފަރާތުގެ މަޞްލަޙަތުގައި އެފަރާތަށް ފައިދާވާނެހެން، ކަމުގެ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތް އެއްކިބާކޮށް، އާންމު
މަޞްލަޙަތަށް ބެލުމެއް ނެތި، ޤާނޫނާއި ގަވާއިދާއި ސިޔާސަތުތަކާއި އަދި އެހެނިހެން ކަންކަން ނިންމާނަމަ އެއީ "ރެންޓް ސީކިން" އެވެ.
އޭރުން އަމިއްލަ މަންފާއަށްޓަކައި ތިމާވެށި ވިއްކާލެވުނީއެވެ. އެޤާނޫނު، ގަވާއިދު ނުވަތަ ސިޔާސަތަށް ބަދަލު ނުގެންނަ ހިނދަކު
އެސިޔާސަތުގެ ސަބަބުން "ޤާނޫނީ ހުއްދައާއެކު" އެދަނީ ތިމާވެއްޓަށް ގެއްލުން ލިބެމުންނެވެ .
ތިމާވެއްޓަށް ބޭރުން ދޭ އެހީ:
ދިވެހިރާއްޖެއަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ނާޒުކު ތިމާވެށި ޙިމާޔަތްކުރުމަށްޓަކައި ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޖުތަމަޢުއިން ބޮޑެތި އެހީތަކެއް ލިބެމުންދާ
ޤައުމެކެވެ .ތިމާވެށި ޙިމާޔަތްކުރުމާ ގުޅުންހުރި ރާއްޖޭގެ މަޝްރޫޢުތަކަށް ބޭރުގެ ހިލޭ އެހީގެ ގޮތުގައި 2009 2015އިން އާ ހަމައަށް
12 ސަފުހާ

އެކަނިވެސް، 130 މިލިއަން ޑޮލަރު ދޭން އެކި ފަރާތްތަކުން ބުނެފައިވާ ކަމަށް ޓްރާންސްޕޭރެންސީ މޯލްޑިވްސްއިން 2013 ވަނަ އަހަރު
ނެރުނު "އެސެސްމަންޓް އޮފް ކްލައިމެޓް ޗޭންޖް ފައިނޭންސް ގަވަރނަންސް އިން މޯލްޑިވްސް" ގައި ބުނެއެވެ .މިދާއިރާގައި ރާއްޖެއަށް
ލިބޭ އެހީތަކުގެ ތެރޭގައި ކޮރަޕްޝަނުގެ ޢަމަލުތަކަށް މަގުފަހިވާ ގޮތަށް ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން ހުންނަކަމަށް ދިރާސާތަކުން ހާމަވެއެވެ.
މިގޮތުން، މަޝްރޫޢު ތަންފީޒުކުރުމުގެ ސަރުކާރުގެ ރަސްމީ އިދާރާ ސާފުނުވުމާއި، މަޝްރޫޢު ހިންގުމާ އެކި އިދާރާތަކުން
ޙަވާލުވުމާ،ފައިސާ ހަރަދުކުރެވޭ ގޮތް މޮނިޓަރކޮށް ނުބެލެހެއްޓުމާ އަދި ލިބޭ އެހީއަށް ވާގޮތެއް ސާފުކޮށް ފެންނާން ނުހުރުން ހިމެނެއެވެ.
ތިމާވެށި ރައްކާތެރިކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ލިބޭ ފައިސާ ނަހަމަގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވޭނަމަ މުސްތަޤްބަލުގައި ބޭރުގެ
އެހީ މިދާއިރާއިން ހޯދަން އުނދަގޫވާނެއެވެ.
އެންވަޔަރަމެންޓަލް އިމްޕެކްޓް އެސެންސްމެންޓް (އީއައިއޭ):
"އެންވަޔަރަމަންޓަލް އިމްޕެކްޓް އެސެސްމަންޓް" ނުވަތަ "ތިމާވެއްޓަށް އަސަރު ފޯރުވައިދޭ މިންވަރު އަންގައިދޭ ރިޕޯޓަކީ"
ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަކި މަސައްކަތެއް ކޮށްފިނަމަ، އެމަސައްކަތް އެކުރެވޭ ޙިސާބުގެ ތިމާވެއްޓަށް ލިބުން އެކަށީގެންވާ ގެއްލުންތައް
ދެނެގަތުމުގެ ދިރާސާއެކެވެ. މިފަދަ ދިރާސާއެއް ކުރުމުގައި އިޖްތިމާޢީ-އިޤްތިޞާދީ، އާދަކާދަ އަދި ޘަޤާފީ އަދި އިންސާނީ ޞިއްޙަތަށް
ކުރާނެ ގެއްލުންތަކާއި ވާނެ ފައިދާތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރެވެއެވެ. ތިމާވެއްޓަށް ފާހަގަ ކުރެވޭފަދަ ބަދަލެއް އަތުވެދާނެ އެއްވެސް ޕްރޮޖެކްޓެއް
ހިންގުމުގެ ކުރިން، އެކަމަކުން ތިމާވެއްޓަށް އަސަރު ފޯރާނެ މިންވަރު ބަލަންޖެހެއެވެ. އީއައިއޭ ހެދުމުގެ މަސައްކަތުގެ ތެރެއަށް
ކޮރަޕްޝަނުގެ ނުކިއްސަރު ޢަމަލުތައް ވަންނަނަމަ އެއީ ރާއްޖޭގެ ނާޒުކު ތިމާވެއްޓަށް އޮތް ވަރަށް ބޮޑު ނުރައްކަލެކެވެ.
މިސާލަކަށް އީއައިއޭ އިން ދައްކާ ގޮތުން ރަށެއްގެ ބަނދަރު ހަދަން އެންމެ ރަނގަޅު ސަރަޙައްދަކީ ރަށުގެ އުތުރު ފަރާތްކަމުގައި
ވިޔަސް، ކޮންމެވެސް ސިޔާސީ ސަބަބަކާހުރެ ކުއްލިއަކަށް ރަށުގެ ހުޅަނގު ފަރާތަށް ބަނދަރ ހެދުމުގެ މަސައްކަތް ބަދަލުކުރުމުން
އެދެވެނީ ތިމާވެއްޓަށް ބޮޑު ގެއްލުމެކެވެ .އެގެއްލުން ތަޖުރިބާ މިކުރެވެނީ އެތައް ޒަމާނެއް ފަހުން މޫސުން ބަދަލުވެ، ވެއްޓަށް އަންނަ
ބަދަލުތަކެއް ތަޖުރިބާކުރަންޖެހި ފާހަގަވާ ފަހުންނެވެ .މާނައަކީ ތިމާވެއްޓަށް ލިބޭ ގެއްލުމަކީ ވަގުތުން ތަޖުރިބާ ނުކުރެވިދާނެ ކަންކަމެވެ.
އެގެއްލުން ފެންނަން ދުވަސްތަކެއް، މަސްތަކެއް ނުވަތަ އެތަކެއް އަހަރުތަކެއް އަދި ޒަމާންތަކެއްވެސް ނަގާފާނެއެވެ. އޭރު އޮންނަނީ
ވަގުތު ފާއިތުވެފައެވެ.
ރާއްޖޭގައިވެސް މިފަދަ އެތަކެއް ޙާދިޘާއެއް ދަނީ ހިނގަމުންނެވެ. 2014 ވަނަ އަހަރު މެއި މަހުގެ މެދުތެރޭގައި މީޑިއާއަށް ތިލަވި،
އީއައިއޭ އާއި ޚިލާފަށް މީދޫގެ ބިން ހިއްކުމުގެ ސަބަބުން ރަށުގެ ތިމާވެއްޓަށް ބޮޑެތި ގެއްލުންތަކެއް ލިބުނު ޚަބަރަކީ މިކަމުގެ ހެއްކެކެވެ.
މީދޫގެ ފަރުގެ 13 މީޓަރު އަޑިން، 5 އިންޗި ފުޅާ މިނުގައި ފަރު ކަނޑައިގެން ދިޔަކަމަށް ރިޕޯޓް ކުރެވުނެވެ.
އިއާދަ ނުކުރެވޭ ގެއްލުން:
ކޮރަޕްޝަންގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުން އިޢާދަ ކުރެވިދާނެތޯ އެއީ އަބަދުވެސް ކުރެވޭ ސުވާލެކެވެ! ދިގު މުއްދަތަކުން، ދަތީގައި
މަސައްކަތްކޮށްގެން، ފައިސާގެ ގޮތުން ލިބޭ ގެއްލުން އިޢާދަކުރެވިދާނެއެވެ. ނަމަވެސް ތިމާވެއްޓަށް ލިބޭ ގެއްލުމެއް، ކުޑަވިޔަސް
ބޮޑުވިޔަސް، އެއީ އިޢާދަކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫނެވެ. ފައިސާއަށް ފައިސާ ލިބުނުނަމަވެސް ފަރަކަށް ފަރެއް ނުލިބޭނެއެވެ. ތިމާވެއްޓަށް ދެވޭ
ގެއްލުމަކީ އޭގެ ނޭދެވޭ އަސަރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިދަރިކޮޅަށް ކުރަމުން ދާނެކަމެކެވެ.
އެހެންކަމުން ތިމާވެށީގެ ދާއިރާގައި ހިންގާ ނާޖާއިޒު ކަންކަން ހުއްޓުވުމަށް އިޚްލާޞްތެރި މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަންޖެހެއެވެ. މިގޮތުން،
ތިމާވެއްޓާގުޅޭ ސިޔާސަތުތައް އެކަށައެޅޭއިރު މަސްލަޙަތު ފުށުއަރާ ޙާލަތް މެދުވެރިވާނަމަ އެކަންކަން ނިންމުމުގައި ބައިވެރިނުވެ އެކަމުން
13 ސަފުހާ

އެއް ފަރާތަށް ޖެހިލައި ތަނާޒުލުވާންޖެހެއެވެ. ތިމާވެށި ޙިމާޔަތްކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ބޭރުގެ ފަރާތްތަކުން ވެދޭ އެހީތެރިކަމުގައި
ކޮރަޕްޝަނުގެ ޢަމަލު ނުހިންގޭނެހެން އެކަންކަން ރާވައި ބައްޓަންކުރަންޖެހެއެވެ. އަދި މިފަދަ މަޝްރޫޢުތައް ހިނގާއިރު ޖަވާބުދާރީކުރެވޭނެ
ސާފު ގޮތްތައް ހުންނަންވާނެއެވެ. އަދި ތިމާވެށި ރައްކާތެރިކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ހެދިފައިވާ ޤާނޫންތަކާއި ގަވާއިދުތައް ތަންފީޒުކުރުމުގައި
ފަސްނުޖެހި، ފިޔަވަޅުއަޅައި އަދަބުދެވެންޖެހެއެވެ. މިފަދަ ކަންކަން ތަންފީޒުކުރުމަށްޓަކައި "ތިމާވެށި ފުލުހުން"ވެސް އުފެއްދިދާނެއެވެ.
މިކަންކަން ކުރަންމިޖެހެނީ، ނާޒުކު ޖަޒީރާ ރަށްތަކެއްގެ މައްޗަށް އެކުލެވޭ މިޤައުމުގެ ދިރިއުޅެންތިބި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރީންގެ
ޙައްޤުގައެވެ .
ޖަވާބުދާރީނުކުރެވުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުން
ޑިމޮކްރަސީއެއްގައި ޖަވާބުދާރީކުރުވުމުގެ ބޭނުން؟
ޑިމޮކްރަސީ އަކީ 'ރައްޔިތުންގެ ވެރިކަން' ކަމުގައި ވާއިރު، ޑިމޮކްރަޓިކް ދައުލަތެއްގެ އެންމެ މުހިންމު ބާރަކީ، ރައްޔިތުންނެވެ. މިގޮތުން
ދައުލަތް ހިންގުމަށް ހަވާލުކުރެވޭ ވެރިންނަކީ، ރައްޔިތުންގެ ޚާދިމުންނެވެ .ދައުލަތުގެ މިލްކިއްޔާތާއި ވަސީލަތްތައް ބަލަހައްޓައި،
ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތައް ކަށަވަރުކޮއްދިނުމުގެ އަމާނާތް އެފަރާތްތަކާ ޙަވާލުކުރެވެއެވެ .ޑިމޮކްރަސީއެއްގެ އެންމެ މުހިންމު އެއް ސިފައަކީ،
ވެރިންނަކީ ރައްޔިތުން ހޮވާ ބަޔަކަށްވުމާއި، ވެރިންނަކީ މުޅި މުޖުތަމަޢުގެ ލާބައާއި މަންފާއަށް މަސައްކަތްކުރާ ބައެއްކަމުގައި ވުމެވެ.
މިގޮތުން، ރައްޔިތުން ހޮވާ ވެރިންނަކީ، ރައްޔިތުންނަށް ޖަވާބުދާރީވާ، އަދި ޖަވާބުދާރީ ކުރެވޭ ބަޔަކަށް ވުމަކީ މުހިންމު ކަމެކެވެ.
ރައްޔިތުންނާއި ވެރިން ނުވަތަ ސަރުކާރު ގުޅުވައިދޭ ފާލަމަކީ، ޖަވާބުދާރީކުރުވުމެވެ. މި ގުޅުން ނެތިގެން ހިނގައްޖެނަމަ،
ޖަވާބުދާރީކުރުމުގައި، މައިގަނޑު 3 ކަމެއް ހިމެނެއެވެ .އެއީ، ރައްޔިތުންނަށް ސަރުކާރުން ވާ ވަޢުދުތަކާއި އެ ވަޢުދުތައް ފުއްދެމުންދާ
މިންވަރާމެދު، ދުެފްށ ފެންނަ ގޮތެއްގައި މައުލޫމާތު ޙިއްސާކުރުމާއި، ސަރުކާރުން ކުރާ ކަންކަމާމެދު ރައްޔިތުންނަށް ސުވާލުކުރުމުގެ
ފުރުސަތު އޮތުމާއި، ސަރުކާރުން ކުރާ ކަންކަމާމެދު ސަރުކާރުގެ ވެރިން ޒިންމާދާރުކުރުމުގެ ފުރުސަތު ރައްޔިތުންނަށް ލިބިފައިވުމެވެ .
2008 ވަނަ އަހަރު ރާއްޖޭގައި ޢަމަލުކުރަންފެށި އައު ޤާނޫނު އަސާސީއާއެކު، ވެރިކަމުގެ ނިޒާމަށް ބޮޑެތި ބަދަލުތަކެއް
ތަޢާރަފްކުރެވުނެވެ. ދައުލަތުގެ ތިން ބާރު ވަކިކުރެވި، މިނިވަން މުއައްސަސާތަކެއް ޤާއިމްކުރެވުނެވެ .ރައްޔިތުންގެ ވެރިކަމެއް
ޤާއިމްކުރުމަށްޓަކައި، ވެރިކަމުގެ ނިޒާމުގައި ރައްޔިތުންގެ ބައިވެރިވުން އިތުރުކުރެވުނެވެ. ރައްޔިތުންގެ ސީދާ ވޯޓުން ހޮވާ
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަކާއި، ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކުރާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހެއް އަދި ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ވެރިކަން ހިންގުމަށްޓަކައި
ލޯކަލް ކައުންސިލްގެ ނިޒާމު ތަޢާރަފްކުރެވުނެވެ. މި ބަދަލާއެކު ޖަވާބުދާރީކުރުވުމުގެ ނިޒާމަށް އިންޤިލާބީ ބަދަލުތަކެއް ގެނެވުނެވެ .
ރާއްޖޭގައި ޖަވާބުދާރީކުރުވުމުގެ އާދައޮންނަގޮތުން ގެއްލުންވޭތަ؟
ޤާނޫނު އަސާސީ އާއި ޤާނޫނުތަކުން ފުރިހަމަ ޑިމޮކްރަޓިކް، ޖަވާބުދާރީކުރުވުމުގެ ނިޒާމެއް ޤާއިމްވެފައި އޮތްކަމުގައިވިޔަސް،
މުޖުތަމައެއްގައި އޮންނަ އާދަތަކަކީ ޒަމާންތަކަށް ދެމިގެންދާ ކަންކަމެވެ .މިގޮތުން ވެރިންނަކީ ރައްޔިތުން ހޮވާ ބައެއްކަމުގައިވިޔަސް، އަދި
އެފަރާތްތަކަކީ ރައްޔިތުންނަށް ޖަވާބުދާރިވެ، އަދި ޒިންމާދާރުވާންޖެހޭ ފަރާތްތަކެއްކަމުގައިވިޔަސް، އެފަދަ އުސޫލުތަކަކީ ރާއްޖެއަށް ވަރަށް
އާ ކަންކަމެވެ. މިގޮތުން، ސަރުކާރާއި އަދި ރައްޔިތުންގެ މަންދޫބުންގެ ގޮތުގައި ހޮވާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެމްބަރުން، އަދި
ލާމަރުކަޒީ ނިޒާމުގެ ދަށުން ހޮވާ ކައުންސިލާއި ގުޅޭގޮތުންވެސް، ދެމެހެއްޓެނިވި ގޮތެއްގައި ޖަވާބުދާރީކުރުމުގެ ސަޤާފަތެއް
14 ސަފުހާ

އަށަގެންނެވުމުގައި ރާއްޖެއަށް ގޮންޖެހުންތަކެއް ކުރިމަތިވެފައިވެއެވެ. ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކުރާ ވެރިންނަކީ، ވަކިވަކި ރައްޔިތުންނަށާއި،
ރައްޔިތުންގެ ތެރެއިން ވަކި ބަޔަކަށް، އަދި ޖުމްލަކޮށް އެންމެހާ ރައްޔިތުންގެ މައްޗަށްވެސް ޖަވާބުދާރީވާންޖެހޭ ބަޔަކަށްވާއިރު، ރައްޔިތުން
އެބައިމީހުންގެ ވެރިން ޖަވާބުދާރީކުރުމުގެ ޒިންމާ އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ރާއްޖޭގައި އަދާކުރަމުންދާކަމަކަށް ނުދެންނެވޭނެއެވެ .
ގިނަ ބަޔަކަށް ހީވެފައި އޮންނަނީ ސަރުކާރާއި ސަރުކާރުގެ ވެރިން ޒިންމާދާރު ކުރުމަކީ ހަމައެކަނި އިދިކޮޅު ޕާޓީގެ ނޫނީ ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުގެ މެމްބަރުންގެ ނޫނީ މީޑިއާގެ ދައުރެއްކަމުގައެވެ. ޝައްކެއްނެތްގޮތުގައި، އިދިކޮޅުޕާޓީ އާއި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާއި މީޑިއާގެ
ދައުރު ކިތަންމެހާވެސް ބޮޑެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެހީ ހަމަ ކޮންމެ ފަރުދަކަށްވެސް ލިބިގެންވާ ހައްޤެކެވެ. އަދި ޒިންމާއެކެވެ. މިގޮތުން
އަދާކުރެވޭ ޒިންމާގައި، މައުލޫމާތު ހޯދުމުގެ މިނިވަންކަން މުހިންމު ދައުރެއް އަދާކުރެއެވެ. އަލަށް ފާސްކޮށް ތަސްދީޤުކުރެވުނު މައުލޫމާތު
ހޯދުމުގެ މިނިވަންކަމާބެހޭ ޤާނޫނުން، އެ ޙައްޤު ކޮންމެ ރައްޔިތަކަށް ވެސް އެ ލިބެއެވެ. ހަމަ މިއާއެކު، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
މެމްބަރުން މެދުވެރިކޮށްގެންނާއި، މީޑިއާއާ ސުވާލުކުރިމަތިކޮށްގެންވެސް އެފަދަ މައުލޫމާތު ހޯދުމުގެ ސަޤާފަތަކީ ބޭރު ދުނިޔެއިން ފެންނަ
ކަންކަން ކަމުގައިވިޔަސް ރާއްޖެއަށް ވަރަށް އާ ކަންކަމެވެ.
ވެރިން ޒިންމާދާރުކުރުވުމުގައި ރައްޔިތުން މިފަދަ ހިސާބަކަށް ދާންޖެހޭ ސަބަބަކީ، ކޮންމެ ރައްޔިތެއްގެ ހިއްސާ ހިމެނޭ މުޅި ދައުލަތުގެ
ބެލެނިވެރިން ކަމުގައިވާ ސަރުކާރާ ހަވާލުކުރެވޭ އަމާނާތް ފުރިހަމަގޮތުގައި އަދާކުރާކަން ކަށަވަރުކުރުމެވެ. މިގޮތުން، ރައްޔިތުންގެ ކޮންމެ
މީހަކީވެސް ސީދާގޮތުން ނުވަތަ ނުސީދާގޮތުންނަމަވެސް ސަރުކާރު ހިންގުމަށް ޓެކްސްގެ ގޮތުގައާއި އެހެނިހެން ގޮތްގޮތުން ފައިސާދޭ
ފަރާތްތަކެއްކަމުގައި ވާއިރު، މި ފައިސާ ބޭނުންކުރެވެނީ އެންމެ އިންސާފުވެރި އަދި އެންމެ އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައިކަން ކަށަވަރު ކުރުމަކީ
ކޮންމެ ރައްޔިތަކަށް ލިބިގެންވާ ޙައްޤެކެވެ.
ރައްޔިތުން ތަމްސީލުކުރާ ޤާނޫނުހަދާ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ޖަވާބުދާރީކުރުވުމުގެ ފައިދާ!
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް ނުވަތަ ޤާނޫނުހަދާ މަޖިލީހަކީ، ޤައުމުގެ އިޤްތިސާދީ، އިޖުތިމާޢީ، ސިޔާސީ އަދި ޝަރީއަތާ އަދިވެސް މި ނޫން
އެންމެހާ ކަންކަމާބެހޭ ޤާނޫނާމެދު ބަހުސްކޮށް، އާ ޤާނޫނުތައް ތަޢާރަފްކޮށް، ޤާނޫނުތަކަށް އިސްލާޙުގެނެސް، ޤާނޫނުތަށް އުވާލުމުގެ
އެންމެހާ ޒިންމާ ޙަވާލުކުރެވިފައިވާ ފަރާތެވެ. މި މަޖިލީހަކީ، ޤާނޫނުހަދާ މަޖިލީހުގެ އިތުރަށް، ސަރުކާރާއި، ދައުލަތުގެ އެންމެހާ
މުއައްސަސާއެއް ޖަވާބުދާރީކުރުވުމުގެ ސޯބު ކަމުގައި ބުނެވިދާނެއެވެ. އެކި މިނިވަން މުއައްސަސާތަކަށް މީހުން އައްޔަންކޮށް ވަކިކުރުމާއި،
އެ މުއައްސަސާތަކުގެ ޒިންމާ އަދާކުރާކަން ކަށަވަރުކޮށް، އެ މުއައްސަސާތަކާއި އެ ތަންތަނުގެ ވެރިން ޒިންމާދާރު ކުރުވުމުގެ
މަސްއޫލިއްޔަތު ހަވާލުކުރެވިފައިވަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާއެވެ. އަދި ދައުލަތުގެ އަހަރީ ބަޖެޓް ފާސްކުރާ ފަރާތަކީވެސް ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހެވެ .މި މުއައްސަސާއަށް އެފަދަ ބާރުތަކެއް ލިބިފައިވާ ސަބަބަކީ، އެތަނުގެ މެމްބަރުންނަކީ، ރައްޔިތުން ހޮވާފައިތިބޭ ރައްޔިތުންގެ
މަންދޫބުން އަދި ވަކީލުންނަށްވާތީއެވެ. ރައްޔިތުންގެ ނަމުގައި ކަންކަން ނިންމުމުގެ ބާރު ލިބިފައިވާ ފަރާތަކަށް ވާތީއެވެ. އެހެންކަމުން،
އެތަނުން ނިންމާ ކޮންމެ ނިންމުމަކީ، ފާސްކުރާ ކޮންމެ ޤާނޫނަކީ، ތިމާއާއި، ތިމާގެ ޢާއިލާ އަދި ތިމާގެ އަނބިދަރިންނާއި ދަރީންގެ
ދަރީންނާ ގުޅުންހުރި މައްސަލައެވެ. މުޅި ޤައުމުގެ ކުރިއެރުމާއި ހަމަޖެހުމާއި ގުޅިފައިވާ ކަންކަމެވެ. އަދި މުޅި ދައުލަތުގެ ހިންގުން
ބިނާވަނީ މަޖިލީހުން އެފަރާތްތަށް ޒިންމާދާރުކުރެވޭ މިންވަރެއްގެ މައްޗަށް ކަމަށްވާއިރު، މަޖިލީހަށް ތިމާ ހޮވާ މަންދޫބަކީ ޒިންމާދާރު
ފަރާތަކަށް ވާންޖެހެއެވެ. އަދި އެ ފަރާތް ޒިންމާދާރުކުރުމަކީ ތިމާގެ ފަރުދީ އަދި ޤައުމީ ޒިންމާއެކެވެ .
15 ސަފުހާ

ކޮރަޕްޝަން މަދުކުރުމަށްޓަކައި އެއްބާރުން އަނެއް ބާރު ޖަވާބުދާރީކުރުމުގެ މުހިންމުކަން!
ދައުލަތުގެ ތިން ބާރު ކަމުގައިވާ ވެރިކަން ހިންގުމުގެ ބާރާއި، ޤާނޫނު ހެދުމުގެ ބާރާއި ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ ބާރަކީ ވަކިވަކި
ބާރުތަކެއްކަމުގައި ވިޔަސް، މިއީ އެކުއެކީގައި އެއް އަމާޒަކަށް މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭ ބާރުތަކެކެވެ. ރައްޔިތުންނަކީ ޙަޤީޤީ
ބާރުކަމަށްވީހިނދު މިހުރިހައި ބާރަކުންވެސް މަސައްކަތްކުރަންޖެހެނީ ރައްޔިތުންގެ އުފާފާގަތިކަމަށާއި، މުޖުތަމަޢުގެ ސުލްޙައާއި
ސަލާމަތަށްޓަކައެވެ. މިގޮތުން އެއްބާރާއި އަނެއް ބާރަކީ، އެއް ބާރަކުން އަނެއް ބާރެއްގެ މައްޗަށް އަރައިގަނެ ނުފޫޒުފޯރުވާ ބާރެއްކަމުގައި
ވެގެންނުވާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެއްބާރުން އަނެއްބާރުގެ މައްޗަށް ފާރަލައި، ހަމަމަގަށްއަޅުވައި، ޖަވާބުދާރީ ކުރުވުމަކީ، ވަކި ބާރެއްގެ
ބާރާއި ނުފޫޒު ގަދަވެ، ނާޖާއިޒު ފައިދާނެގުމަށް ހުރަސް އެޅުމަށް ކޮންމެހެން ބޭނުންތެރި ކަމެކެވެ .
ޖަވާބުދާރީ ނުކުރެވުމުގެ ސަބަބުން ދިމާވާނެ ކަންކަން
ރައްޔިތުންގެ ވެރިކަން ބިނާވަނީ، އަމާނާތްތެރިކަމާއި އިޚްލާސްތެރިކަމާއެކު ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކޮއްދީ، ރައްޔިތުންނަށް
ކުރިއެރުން ހޯދައިދިނުން ކަމުގައިވާއިރު، މުޅި ދައުލަތުގެ ނިޒާމް ފުރިހަމައަށް ހިނގުމަށްޓަކައި، ހަރުދަނާ ޖަވާބުދާރީކުރުވުމުގެ ނިޒާމަކަށް
ބޭނުންވެއެވެ .މިގޮތުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ތެރެއިންނާއި މީޑިއާ މެދުވެރިކޮށް، އަދި ލޯކަލް ކައުންސިލްގެ ފެންވަރުގައާއި ފަރުދީ
ފެންވަރުގައިވެސް ގަދައަޅާ ކުރިއަރުވަންޖެހޭ ނިޒާމެކެވެ. އެފަދަ ނިޒާމެއް ނެތްކަމުގައިވާނަމަ، ރައްޔިތުންނާއި ވެރިންނާއި ދެމެދުގައި
އޮންނަ ގުޅުން ކެނޑިގެންދެއެވެ.މިގޮތުން، ވެރިންނަށް ރައްޔިތުންގެ އަޑު އެހުމަކީ މުހިންމު ކަމަކަށް ނުވެއެވެ. އަދި ރައްޔިތުންގެ އަޑު
ވެރިންނަށް އިއްވުމަށް ކުރެވޭނެ މާބޮޑު ކަމެއް ނޯވެއެވެ .
މިފަދަ ޙާލަތަކަށް ޤައުމު ވެއްޓި، އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ޖަވާބުދާރީ ނުކުރެވޭނަމަ، ދައުލަތުން ކުރެވޭ ހޭދައާއި ސަރުކާރުގެ
މަޝްރޫޢުތަކަކީ ރައްޔިތުންނަށް އެންމެ ފައާިދުހރިގޮތުގައި ހިންގޭ ކަންކަމަކަށް ވެގެނެއްނުދާނެއެވެ. ހަމަ މިއާއެކު، ޤާނޫނުތަކަކީ ވަކި
ބައެއްގެ މަންފާއަށް ހެދޭ އެއްޗަކަށްވެ، ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން ނިންމާ ނިންމުމަކީ ވަކި ބައެއްގެ ފައިދާއަށް، ވަކި ބަޔަކަށް
މަގުފަހިކުރުމަށް ނިންމޭ ނިންމުންތަކަށްވެއެވެ .
ކޮރަޕްޝަން ޤައުމުގެ އަމަން އަމާންކަމަށް ހުރި ނުރައްކަލެއް
–
ކޮރަޕްޝަނުގެ ސަބަބުން މިނިވަން ވިޔަފާރިއާއި، ވާދަވެރިކަމަށް ހުރަސްއަޅައި، ސަރުކާރުގެ ހިންގުމާއި، ޤާބިލްކަމަށް ގޮންޖެހުންތައް
ކުރިމަތިކުރުވައި، ތަރައްޤީއާއި ކުރިއެރުމަށް ހުރަސްއަޅައެވެ. ރައްޔިތުންގެ ކުރިމަތީގައި ސަރުކާރުގެ މަޤްބޫލްކަމާއި، ހައިސިއްޔަތު
ގެއްލެއެވެ. ކޮރަޕްޝަނުގެ ސަބަބުން، ޤައުމީ ސަލާމަތާއި، މުޅި މުޖުތަމަޢުގެ ރައްކާތެރިކަމަށް އަސަރުފޯރައެވެ. ކޮރަޕްޝަނާއި، ފަސާދަ
އާންމުވެފައިވާ މުޖުތަމަޢެއް، ނުވަތަ ޤައުމަކީ، ބޮޑެތި ޖަރީމާ ހިންގާ ދުނިޔޭގެ އެކި ޖަމާއަތްތަކުގެ ހާއްޔަކަށް ބަދަލުވެގެންދެއެވެ.
މަސްތުވާތަކެއްޗާއި، ހަތިޔާރު އަދި އިންސާނީ ވަގުފާރި ކުރާ ފަރާތްތަކުން، ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުގެ މުވައްޒަފުން ކޮރަޕްޝަނުގެ
ފަސާދައިގައި ޝާމިލްކޮށް، އެފަރާތްތަކުގެ ވިޔަފާރި ފުޅާކުރުމަށް މަގުތައް ހޯދައެވެ .
ކޮރަޕްޝަނުގެ ސަބަބުން މިނިވަންކަމާ އަމަންއާންމު ގެއްލެނީ ކިހިނެއް؟
16 ސަފުހާ

ޤައުމުގެ މިނިވަންކަމާއި، ސިޔާދަތު އަދި މުޖުތަމަޢުގެ އާންމު މަސްލަހަތު ރައްކާތެރިކުރުމަށްޓަކައި ޤާއިމްކުރެވިފައިވާ މުހިންމު
މުއައްސަސާތަކަށް ކޮރަޕްޝަނުގެ ވަބާ ވަދެއްޖެނަމަ، އެއީ، ޤައުމީ ސަލާމަތަށްހުރި ނުރައްކަލަކަށް ވެގެންހިނގައިދާނެއެވެ. މިގޮތުން
ޤައުމީ ސަލާމަތާ ގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކާ ހަވާލުކުރެވިފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކަކީ، މުޅި ޤައުމުގެ ދިފާޢާއި ރައްޔިތުންނަށް، އެތެރެ
އާއި ބޭރުން އަންނަ ނުރައްކާތަކުން ސަލާމަތް ކޮށްދިނުންކަމުގައިވާ އިރު، ކޮރަޕްޝަނުގެ ވަބާގެ ސަބަބުން، މުއައްސަސާތަކުން މި
މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި އަދާކުރުމަށް ހުރަސްއަޅައެވެ .
ސިފައިންގެ ޤާނޫނުގައިވާގޮތުން، ސިފައިންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ތެރޭގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި، ދިވެހި ދައުލަތް،
ޙިމާޔަތްކޮށް ރައްކާތެރިކަމާއެކު ބެލެހެއްޓުމާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ މިނިވަންކަމާއި، އިސްތިޤުލާލް އަދި ސިޔާދަތު ޙިމާޔަތްކޮށް ދިފާޢުކުރުމާއި،
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނީ ވެރިކަން ޙިމާޔަތްކުރުމާއި، ރާއްޖެއަށް ދިމާވާ ކުއްލި ޙާލަތްތަކުގައި ކުއްލި އަދި އަވަސް ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުން
.ހިމެނެއެވެ މިފަދަ މުހިންމު މަސްއޫލިއްޔަތުތަކެއް ޙަވާލުވެފައިވާ ބައެއްގެ ތެރެއަށް ކޮރަޕްޝަނުގެ ކިތަންމެ ކުޑަ މިންވަރެއް ވަދެއްޖެ
ނަމަވެސް، އެއީ މުޅި ޤައުމުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށް އަސަރުފޯރައިފާނެ ކަމަކަށް ވެދެއެވެ .މިގޮތުން، ސިފައިންގެ ތެރޭގައި
ކޮރަޕްޝަނުގެ ވަބާ ފެތުރިއްޖެނަމަ، ޤައުމީސަލާމަތާ ގުޅުންހުރި ބޮޑެތި ސިއްރުތައް އަމިއްލަ ފައިދާއަށްޓަކައި އެހެން ފަރާތްތަކަށް
ހާމަކުރެވޭފަހަރު އާދެއެވެ. އަދި، މިގޮތުން އެހެން ފަރާތްތަކަށް ފޯރުކޮށްދެވޭ މަޢުލޫމާތުގެ ތެރޭގައި، އަމިއްލަ ފައިދާއަކަށްޓަކައި، ތިމާގެ
މަޤާމުގެ ނުފޫޒު ބޭނުންކޮށް، ޤައުމުގެ ދިފާޢާ ގުޅިފައިވާ އެންމެ ބޮޑެތި ސިއްރުތަކާއި، އުކުޅުތައް ހާމަކޮށް، މުޅި ޤައުމު
ނުރައްކަލުގެތެރެއަށް ހުށަހެޅޭފަދަ، ޓެރަރިޒަމާއި، މިނޫންވެސް ބޮޑެތި ޖަރީމާތަކަށް މަގުފަހިވާގޮތް މެދުވެރިވެއެވެ. ހަމަ މިއާއެކު، ޤައުމުގެ
ސަލާމަތް ރައްކާތެރިކުރުމުގައި ޤައުމުގެ ސަރަޙައްދީ ރޮނގު، ނުވަތަ ބޯޑަރު ބެލެހެއްޓުމުގައި އިހުމާލުވެ، އެކި ޤައުމުތަކުގެ މީހުން
ކުށްކުރާ ހާއްޔަކަށް ޤައުމު ބަދަލުވެގެންދިއުމުގެ ފުރުޞަތު ބޮޑެވެ .
ފުލުހުންގެ ޤާނޫނުގައިވާގޮތުން، ފުލުހުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގެތެރޭގައި، މުޖުތަމަޢުގެ އާންމުމަސްލަޙަތާއި އަމަންއާންމު ދެމެހެއްޓުމާއި،
ފަރުދުންގެ ފުރާނައާއި މުދަލާއި ގޯތިގެދޮރު ރައްކާތެރިކޮށް ޙިމާޔަތްކުރުމުގައި އެހީތެރިވުމާއި، ޖިނާއީ ކުށުގެ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވައި،
އެޢަމަލުތަކާ ދެކޮޅަށް ޙަރަކާތްތެރިވުމާއި، ޖިނާއީ ކުށުގެ ޢަމަލުތައް ހޯދައި ދެނެގަނެ ތަޙްޤީޤުކުރުން ހިމެނެއެވެ .
ފުލުހުންގެ ތެރޭގައި ކޮރަޕްޝަނުގެ ވަބާ އަށަގަތުމުގެ ނަތީޖާއަކަށްވަނީ، ބޮޑެތި ކުށްވެރިން ހިންގާ ޖަރީމާތަކުގައި ފުލުހުން ބައިވެރިވުމާއި،
އެފަދަ ކުށްތަކުގެ ހެކި ނައްތާލުންފަދަ ކަންކަމެވެ. މަސްތުވާތަކެއްޗާ ގުޅުންހުރި މައްސަލަ ތަކުގައި ކުޑަކަމުދާތަކެތީގެ ޓެސްޓުކުރުމާއި،
މަސްތުވާތަކެއްޗާ ގުޅުންހުރި އެހެނިހެން ޓެސްޓުތަކުގެ ތެދުވެރިކަމާއި މިނިވަންކަން ގެއްލުމެވެ. ފުލުހުންގެ ތެރޭގައި ބޮޑެތި ޖަރީމާތަށް
ހިންގުމުގައި ބައިވެރިވާ ގޭންގުތަކާ ގުޅުން އޮންނަ ފަރާތްތައް ތިބޭނަމަ، ނުވަތަ އެފަދަ ގޭންގުތަކުން ނާޖާއިޒު ފައިދާ ހޯދާ ފަރާތްތައް
ތިބޭނަމަ، ބޮޑެތި މާރާމާރީއާއި، މީހުންމެރުމާއި، ވައްކަމާއި، މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިފަދަ ކުށްތައް ހުއްޓުވުމުގައި ފުލުހުންގެ
ޤާބިލްކަމާއި، މިނިވަންކަމާމެދު ސުވާލުއުފެދޭގޮތް މެދުވެރިވެއެވެ. މީގެ ނަތީޖާއަކަށްވަނީ، މުޖުތަމައުގެ އަމާންކަމާ ރައްކާތެރިކަން ނެތިގެން
ދިއުމެވެ. ރައްޔިތުންގެ ކުރިމަތީގާ މުއައްސަސާގެ އިތުބާރު ގެއްލުމެވެ. މިގޮތުން، މަސްތުވާތަކެތި ވިއްކާ ފަރާތްތަކާއި، ފުލުހުންނާއި
ނުވަތަ ފުލުހުންގެ ބަޔަކާ ގުޅުން އޮންނަ ކަމުގައި ވާނަމަ، މިފަދަ ޖަރީމާތައް ހުއްޓުވައި މުޖުތަމައު ރައްކާތެރިތަނަކަށްވުމުގެ ފުރުސަތު
ކުޑަވެގެން ދެއެވެ. ދުނިޔޭގެ ޤައުމުތަކަށް ބަލާއިރު، މެކްސިކޯއާއި އެމެރިކާއާ ދެމެދުގެ ސަރަހައްދީ ރޮނގުގައި މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރި
ފުޅާވެގެން ދިއުމުގައި، ސަރަޙައްދުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ދެޤައުމުގެ ފުލުހުންގެ ވަރަށްބޮޑު ދައުރެއް ވާކަމަށް ރިޕޯޓުތައް ބުނެއެވެ .
ދިވެހި ރައްޔިތުން ރާއްޖޭން ބޭރަށް ފުރުމާއި، އެނބުރި ރާއްޖެ އައުމާއި، ބިދޭސީން ރާއްޖެ އައުމާއި، އެމީހުން ރާއްޖެއިން ފުރުމާއި،
ފޮނުވާލުމާ ގުޅޭ މަސްއޫލިއްޔަތު ހަވާލުވެފައިވާ އިދާރާ، އިމިގްރޭޝަން އަކީވެސް ޤައުމީ ސަލާމަތާ ގުޅުންހުރި މުހިންމު އިދާރާއެކެވެ.
މިގޮތުން، އިމިގްރޭޝަންގެ މަސައްކަތުގެ ތެރެއަށް ކޮރަޕްޝަނުގެ ވަބާ ވަދެއްޖެނަމަ، އެއީ ޤައުމީ ސަލާމަތަށް ބޮޑެތި ނުރައްކާ މެދުވެރި
17 ސަފުހާ

ކޮށްފާނެ ކަމެކެވެ. މިގޮތުން، ރާއްޖޭގައި މަސައްކަތްކުރުމުގެ ހުއްދަނެތި ރާއްޖެއަށް ބިދޭސީން އެތެރެވުމާއި، އިންސާނީ ވަގުފާރި ނުވަތަ
ހިއުމަން ޓްރެފިކިންގ އަށް މަގުފަހިވެގެންދެއެވެ. ގަދަކަމުން މަސައްކަތްކުރުވުމާއި، ޖިންސީ އަޅުންގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރާ
މީހުންނާއި، ކުޑަކުދިން ރާއްޖެ އެތެރެކުރުމާއި، ހަށިވިއްކުމުގެ ވިޔަފާރިފަދަ ކަންކަން މެދުވެރިވެރިވާނަމަ، އޭގެ ސަބަބުން ރާއްޖޭގެ
ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށް، އަދި ބޭރު ދުނިޔޭގައި ރާއްޖޭގެ ތަސައްވަރަށް އޭގެ ނުބައި އަސަރުކުރެއެވެ.
ޤާނޫނާއި، ޤަވާޢިދާ ޚިލާފަށް ތަކެތި އެތެރެވުމާއި ބޭރުވުން ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި، ރާއްޖެއިން ބޭރުން އަންނަ އުޅަނދުފަހަރާއި، ރާއްޖެއިން
ފުރާ އުޅަނދުފަހަރު ބަލައި ފާސްކުރުމާއި، ރާއްޖެއަށް އަންނަ އަދި ރާއްޖެއިން ފުރާ މީހުން ބަލައި ފާސްކުރުން ފަދަ މުހިންމު
މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ހަވާލުވެފައިވަނީ ކަސްޓަމްސްގެ މުއައްސަސާއާއިކަމުގައިވާއިރު، މި މުއައްސަސާއަށް ކޮރަޕްޝަނުގެ އަސަރު
ފޯރައިފިނަމަ، ޤައުމީ ސަލާމަތް ބޮޑެތި ނުރައްކާތަކަށް ހުށަހެޅެއެވެ. މިގޮތުން، މަސްތުވާތަކެއްޗާއި، ގޮވާތަކެތި އަދި ހަތިޔާރުފަދަ
ރާއްޖެއެތެރެކުރުން މަނާތަކެތި އެތެރެކުރުމުގައި ކަސްޓަމްސް އޮފިސަރުންގެ އެހީތެރިކަން ހޯދައި، ބޮޑެތި ޖަރީމާއަށް މަގުފަހިވެއެވެ.
ރާއްޖޭގެ މައިގޭޓަކީ ކަސްޓަމްސްކަމުގައިވާއިރު، ވައިގެ ބަނދަރުތަކުގެ ރައްކާތެރިކަމާއި، މުޅި ޤައުމުގެ ރައްކާތެރިކަމުގައިވެސް
ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރުންނަކީ ތެދުވެރި ކޮރަޕްޝަނުން އެއްކިބާވެފައިވާ ނަޒާހަތްތެރި ބަޔަކަށްވުން ލާޒިމެވެ .
ޤައުމުގެ ސަލާމަތާއި، ދިފާޢު އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ބަލަހައްޓައި، ރައްޔިތުންނަށް އަމާން މުޖުތަމައެއް ޤާއިމް ކުރެވޭނީ، މި
މުއައްސަސާތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތެއްގައި އަދާކުރެވިގެންނެވެ. ފުލުސް އޮފިސަރުންނާއި، ކަސްޓަމްސް
އޮފިސަރުންނާއި އަދި އިމިގްރޭޝަން އޮފިސަރުން އަދި ސިފައިންނަކީ، ޤައުމަށް ތެދުވެރި، ރައްޔިތުންނަށް ވަފާތެރި، ކޮރަޕްޝަނުން
އެއްކިބާވެފައިވާ ބަޔަކަށް ވެގެންނެވެ. ނޫނީ، ޤައުމުގެ ސަލާމަތާމެދު އެއްވެސް ޔަޤީންކަމެއް ނޯންނާނެއެވެ. މަތީގައި ބުނެވިދިޔަފަދަ
ކޮރަޕްޝަންގެ އެއްވެސް ޢަމަލެއް ހިންގާނަމަ އެކަމެއް ހުއްޓުވުމަކީ އެ މުއައްސަސާގެ ޒިންމާއެކެވެ. މިފަދަކަމެއް، ރައްޔިތުންނަށް
އެނގޭނަމަ އެކަމާދެކޮޅަށް އަޑުއުފުލާ ކަށިގަނޑު ފުމެލުކަމީ ކޮންމެ ރައްޔިތެއްގެވެސް ފަރުދީ ޒިންމާއެވެ. ދިވެހިން ދިވެހިންގެ ގޮތުގައި،
މިނިވަންކަންމަތީ އަބަދަށް ދެމިތިބެވޭނީ އޭރުންނެވެ .
ކޮރަޕްޝަނުން ޞިއްޙީ ޚިދުމަތަށް ކުރާ އަސަރު
ޞިއްޙީ ޚިދުމަތަކީ، ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ އެންމެ އަސާސީ އެއް ޚިދުމަތެވެ. މިއީ ދިރިހުރުމާއި މަރާ ގުޅިފައިވާ މުހިންމު
ޚިދުމަތެއްކަމުގައިވާއިރު، ދައުލަތުގެ އެންމެ ބޮޑު ބަޖެޓެއް ހޭދަކުރެވޭ، އަދި އެންމެ ގިނަ މުވައްޒަފުން ޙަރަކާތްތެރިވާ އެއް ދާއިރާއެވެ.
ޤައުމެއްގެ ރައްޔިތުންގެ ދުޅަހެޔޮކަން ބިނާވެފައިވަނީ ފުރިހަމަ ޞިއްޙީ ޚިދުމަތެއް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ މައްޗަށްކަމުގައިވާއިރު، އެކަށީގެންވާ
ޞިއްޙީ ޚިދުމަތެއް ފޯރުކޮށްނުދެވޭނަމަ، އެއީ މުޅި ޤައުމުގެ މުސްތަޤުބަލަށް އޭގެ ނޭދެވޭ އަސަރު ފޯރުވާނެ ކަމެކެވެ .
ފުރިހަމަ ޞިއްޙީ ޚިދުމަތެއް ފޯރުކޮށް ދެވޭނީ، ޞިއްޙީ ޚިދުމަތުގެ ނިޒާމަކީ، އަދި އެނިޒާމުގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކަކީ، ތެދުވެރި،
އިޚްލާސްތެރި، މަސައްކަތަށް ކަމޭހިތާ، ކޮރަޕްޝަނުން އެއްކިބާވެފައިވާ ބަޔަކަށް ވެގެންނެވެ. ޞިއްޙީ ދާއިރާއަކީ، ކޮރަޕްޝަނަށް ގިނަ
ދޮރުތަކެއް ހުޅުވިފައިވާ، އަދި ކޮރަޕްޝަނުގެ ނާޖާއިޒު ފައިދާއަށް އިންތިހާއަށް ފުރުޞަތު ބޮޑު ދާއިރާއެއް ކަމަށް ބައެއް ފަރާތްތަކުން
18 ސަފުހާ

ގަބޫލުކުރެއެވެ. މިގޮތުން، ޞިއްޙީ ޚިދުމަތްދޭ ހޮސްޕިޓަލް، ޞިއްޙީ މަރުކަޒު ޢިމާރާތްކުރުމާއި، މަރާމާތާއި، އެކި އިކުއިޕްމަންޓާއި،
ބޭހާއި ، ދުވަހުން ދުވަހަށް ހޯދާ ކޮންސިއުމަބަލްސް ގަތުމުން ފެށިގެން، މުވައްޒަފުން ހޯދުމާއި، ރާއްޖެއިން ބޭރުން ޑޮކްޓަރުން ގެނައުމާއި،
މިފަދަ ގިނަ ކަންކަމެއްގައި ކޮރަޕްޝަނަށް ދޮރު ހުޅުވިފައިވާ ދާއިރާއެއް ކަމަށް ބެލުމުގެ ޖާގަ ކުރިން އޮވެއެވެ. ދައުލަތުގެ ޚަރަދުން
ބިލިއަނުން ޚަރަދުކުރެވޭ މި ދާއިރާއަކީ، ފައިސާގެ ބޮޑެތި ޢަދަދުތަކާއި ގުޅިފައިވާ ދާއިރާއެކެވެ. މިއިން ކޮންމެ ދާއިރާއަކީ ކޮރަޕްޝަނަށް
ދޮރު ހުޅުވިފައިވާ ދާއިރާތަކެއް ކަމަށް ބެލުމުގެ ފުރުސަތު ލިބި އެއިން ކޮންމެ ދޮރަކީ، ދައުލަތުގެ މާލިއްޔާއިން ލީކުވާ ލޯވަޅުތަކަކަށް
ވެއްޖެނަމަ، އެއިން މުޅި ޤައުމަށް އަންދާޒާ ނުކުރެވޭހާ ބޮޑު ގެއްލުމެއް ލިބިގެންދާނެއެވެ. ހަމަ މިއާއެކު، ކޮރަޕްޝަނުގެ ކޮންމެ ދޮރަކީ،
ޚިދުމަތުގެ ފެންވަރު ދަށްވުމަށް މެދުވެރިވާ ސަބަބެކެވެ .
ޞިއްޙީ ދާއިރާއަށް ބޭނުންވާ ތަކެތި ގަތުމުގައި ހިމެނޭ ކޮރަޕްޝަނުގެ މައްސަލައަކާ ގުޅޭގޮތުން، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ކުރިން ނެރުއްވާފައިވާ
ރިޕޯޓެއްގައިވާގޮތުން، މުދާ ފޯރުކޮށްދިނުމާއި ނުލާ އެއް ކުންފުންޏަކަށް 11.8 މިލިއަން ދޫކުރެވިފައިވެއެވެ. މިގޮތުން އެ ކުންފުންޏަކީ
އެކަމަށް އެކަށީގެންވާ ކުންފުންޏެއް ނޫންކަމާއި، ކުންފުނި ހޮވުމުގައި ހާމަކަންބޮޑު އުސޫލަކުން ޢަމަލުކޮށްފައި ނުވާކަންވެސް އޮޑިޓަރ
ޖެނެރަލް ފާހަގަކުރައްވާފައިވެއެވެ. ހަމަ މިއާއެކު، މެޑިކަލް ކޮންސިއުމަބްލްސް ގަތުމުގައި، ބޭނުންވާ ވަރަށްވުރެ އިތުރަށް ތަކެތި ގަތުމުގެ
ސަބަބުން، މުއްދަތު ހަމަވުމާއި، އެތަކެތި ނައްތާލަންޖެހޭކަންވެސް ފާހަގަކުރައްވާފައިވެއެވެ.
މީގެ އިތުރުން، ހޮސްޕިޓަލުގައި ބޭނުންކުރުމަށް 1.5 މިލިއަން ޚަރަދުކޮށްގެން 2ގަތް މެޝިނެއްގެ މުޢާމަލާތު ހިންގާފައިވަނީ
ބީލަންކުރުމުގެ އުޞޫލާ ޚިލާފަށްކަން ފާހަގަ ކުރައްވާފައިވެއެވެ. އަދި ޞިއްޙީ ދާއިރާގެ ފައިސާ ބެލެހެއްޓުމާއި، ހިސާބާއި ލިޔެކިޔުން
ބެލެހެއްޓުމުގައި ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ޤަވާޢިދާ ޚިލާފުވެފައިވާކަން ފާހަގަކުރައްވާފައިވެއެވެ.
ޞިއްޙީ ދާއިރާގެ ބޭނުމަށް އިމާރާތާއި، ގުދަން ކުއްޔައްހިފުމުގައި ޢަމަލުކުރާ ގޮތުގެ ސަބަބުން ދައުލަތަށް މާލީ ގެއްލުން ލިބޭ ކަމަށާއި،
ޞިއްޙީ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނުގައި ގިނަ އަދަދެއްގެ ނަޤުދު ފައިސާ ބެލެހެއްޓުމަކީ ކޮރަޕްޝަނަށް މަގުފަހިވާ ކަމެއްކަމުގައިވެސް އޮޑިޓަރ
ޖެނެރަލް ފާހަގަކުރައްވާފައިވެއެވެ.
ފަންނީ މުވައްޒަފުންގެ ފަރުވާކުޑަވުން
ޞިއްޙީ ޚިދުމަތަކީ ދިރިހުރުމާއި މަރާ ގުޅިފައިވާ ޚިދުމަތަކަށްވާއިރު، މި ދާއިރާގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ ކޮންމެ ފަރާތަކީވެސް، މަސައްކަތަށް
ފަރުވާތެރި، ކަމަށް ކަމޭހިތާ، އިންސާނީ އަގު ވަޒަންކުރާ ބަޔަކަށް ވާންޖެހެއެވެ. ލިބޭ މާއްދީ ފައިދާއަށްވުރެބޮޑަށް، އިންސާނީ ޚިދުމަތެއްގެ
ގޮތުގައި ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ސަމާލުވާންޖެހެއެވެ. ތިމާއަށް ލިބިފައިވާ ތަޢުލީމާއި، ތަޖުރިބާގެ އަލީގައި، ފަރުވާތެރިކަމާއެކު
ޚިދުމަތްކުރަންޖެހެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ޞިއްޙީ ދާއި ރާ ގައި ލި ބޭ އާ މް ދަ ނީ ކުޑަވުމާއި ، މަ ސައް ކަ ތް ބުރަވުމާއި، އެކަށީގެންވާ ތަމްރީން
ނެތުމާއި، އަދި މިނޫންވެސް ސަބަބުތަކާހެދި، މުވައްޒަފުން މަސައްކަތަށް ފަރުވާކުޑަކުރުމަށް މެދުވެރިވެއެވެ. މިއީ މިދާއިރާގައި
ޙަރަކާތްތެރިވާ ހުރިހާ ފަރާތްތަކަކުން ވެސް އެކަމާމެދު ވިސްނާ އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅު އަޅައި ޙައްލުކުރަންޖެހޭ މައްސަލައެކެވެ.
ޚާއްޞަކޮށް، ޑޮކްޓަރުންނާއި، ނަރުހުން، އަދި ލެބޯޓަރީ ޓެކްނީޝަނުންފަދަ ފަންނީ މުވައްޒަފުންގެ ފަރުވާ ކުޑަވެގެން ހިނގާ
ޙާދިސާތަކުން، ޚިޔާލަށް ނުގެނެވޭފަދަ، އަދި އިޢާދަނުކުރެވޭފަދަ ބޮޑެތި ގެއްލުން ކުރިމަތިވުމަކީ އެކަށީގެންވާ ކަމެކެވެ.
ޞިއްޙީ ޚިދުމަތާގުޅޭގޮތުން އުފުލޭ އެންމެ ބޮޑު އެއްޝަކުވާއަކީ، ބައެއް ފަހަރު ޞިއްޙީ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނުގެ ވެރިންގެ ގޮތުގައި ދާއިރާގެ
ފަންނީ ތަޖުރިބާކާރުން ޢައްޔަންކުރުމުގެ ބަދަލުގައި، ސިޔާސީ ފަރާތްތަށް ޢައްޔަންކުރެވޭކަމެވެ. މިގޮތުން، ޢައްޔަންކުރެވޭ ފަރާތްތަކަކީ،
19 ސަފުހާ

ޞިއްޙީދާއިރާގެ ތަޖުރިބާއެއްނެތް އަދި ހިންގުމުގެ ފަންނު ނެތް ފަރާތްތަކަށްވެއްޖެނަމަ ޞިއްޙީ ދާއިރާގެ ކުރިއެރުމަށް
ހިޔަނިއެޅިގެންދާނެއެވެ .އަދި ޞިއްޙީދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ މަސައްކަތުގެ އަޚްލާގަށް އަސަރުކުރާނެއެވެ .
މުވައްޒަފުންގެ ފެންވަރު ދަށްވުން
ޞިއްޙީ ޚިދުމަތުގެ ފެންވަރު ބިނާވަނީ، މުވައްޒަފުންނަށް ލިބިފައިވާ ތަޢުލީމާއި، ތަޖުރިބާއާއި ހުނަރު އަދި ޤާބިލްކަމުގެ މައްޗަށެވެ.
މިގޮތުން ޤާބިލް މުވައްޒަފުން ހޯދައި، އެމުވައްޒަފުންގެ ޤާބިލްކަން އިތުރުކޮށް، އެ މުވައްޒަފުންނަކީ ހިތްހަމަޖެހިގެން، ހެޔޮނިޔަތާއެކު
މަސައްކަތްކުރާ ބަޔަކަށް ހަދަންޖެހެއެވެ. މުވައްޒަފުން ހޯދުމުގައާއި، ވަޒީފާގެ ކުރިއެރުމާއި، ތަމްރީނުގެ ފުރުޞަތުތައް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި
އިންސާފުވެރި، ދެފުށްފެންނަ އަދި ކޮރަޕްޝަނުން އެއްކިބާވެފައިވާ އުޞޫލުތަކެއް ގެންގުޅެންޖެހެއެވެ. މުވައްޒަފުންނާ ގުޅޭ ކަންކަމުގައި
ކޮރަޕްޝަނާއި، ނާޖާއިޒު ފައިދާ ހޯދުމަށް މަގުފަހިވެފައިވާނަމަ، ޞިއްޙީ ދާއިރާގައި މަސައްކަތް ކުރާ މީހުންގެ ޤާބިލްކަމާއި، ފެންވަރާމެދު
ސުވާލު އުފެދެއެވެ .އަދި އެ ފަރާތްތަކުން ދޭ ޚިދުމަތާމެދު ސުވާލު އުފެދެއެވެ. ފުރިހަމަ ޞިއްޙީ ޚިދުމަތަކަށް ހުރަސްއެޅެއެވެ. އާންމު
ބައެއް ފަރާތްތަކުން ފާހަގަކުރާ ގޮތުގައި، ރާއްޖޭގައި މަސައްކަތްކުރާ ބައެއް ޑޮކްޓަރުންގެ ތެރޭގައި، ގޫގްލް ރސާޗް ކޮށްގެން ބޭސް
ސިޓީލިޔާ ޑޮކްޓަރުން އެބަތިއްބެވެ. ޑޮކްޓަރުންގެ ފެންވަރާމެދު ސުވާލު އުފެދިފައިވާއިރު، ރާއްޖެއިން ބޭރުން ޑޮކްޓަރުން ގެނައުމުގައި
ކޮރަޕްޝަނަށް މަގުފަހިވެފައިވާގޮތަށް ނިޒާމުތައް ބައްޓަންކުރެވިފައިވާއިރު، ބޭރުން ޑޮކްޓަރުން ގެނައުމުގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ އެޖެންޓުންނާއި،
ސަރުކާރުގެ ބައެއް ވެރިންނާމެދު ކޮރަޕްޝަނުގެ ތުހުމަތު ކުރެވެއެވެ. މިގޮތުން، ޑޮކްޓަރުން ރާއްޖެ ގެނައުމުގެ ކުރިން އެމީހުންގެ
ފެންވަރު އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ވަޒަން ނުކުރެވޭކަމާއި، ރާއްޖެ އައުމަށްފަހުވެސް، އަދި ރާއްޖޭގައި ކިތަންމެ ގިނަ ދުވަހަކު
މަސައްކަތްކުރިކަމުގައިވިޔަސް، އެފަރާތްތަކުގެ ފެންވަރު ބެލޭނެ ނިޒާމެއް ގާއިމްވެފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ .ހަމަ މިއާއެކު، ރާއްޖެ
އެތެރެކުރާ ބޭހުގެ ފެންވަރު ޤަވާޢިދުން ބަލައި މޮނިޓަރ ކުރެވެންޖެހެއެވެ. ރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރާ ބޭހުގެ ފެންވަރާމެދު ސުވާލު
އުފެދެމުންދާއިރު، މިހާރު ފިހާރަތަކުގައި ވިއްކަންހުންނަ ޕެނަޑޯލް ގުޅައަކުން ބޮލުގެ ރިހުން ނުކެނޑޭ ކަމުގެ ޝަކުވާ އިތުރުވެފައިވެއެވެ.
މިފަދަ ޝަކުވާ އެހެން ބޭސްތަކާމެދުވެސް އިތުރުވަމުންދާއިރު، ބޭހުގެ ފެންވަރު ބަލާނެ ނިޒާމަކަށް ކޮންމެހެން ބޭނުންވެފައިވެއެވެ .
އެޕޮއިންޓްމަންޓް ހޯދަން ދަތިވުން
ޞިއްޙީ ދާއިރާއާ ގުޅޭގޮތުން އާންމުންގެ ޝަކުވާ އެންމެ ބޮޑު އެއް މައްސަލައަކީ، ޑޮކްޓަރުންގެ އެޕޮއިންޓްމަންޓް ހޯދުމުގައި، ޚާއްސަކޮށް
ސްޕެޝަލިސްޓް ޑޮކްޓަރުންގެ އެޕޮއިންޓްމަންޓް ހޯދުމުގައި ދިމާވާ ދަތިތަކެވެ .މިގޮތުން، ހޮސްޕިޓަލުގައި މަސައްކަތްކުރާ ރައްޓެހިން
މެދުވެރިކޮށް އެޕޮއިންޓްމަންޓް ހޯދުން ކުރިން އާންމުވެފައިވުމުގެ ސަބަބުން، އެފަދަ މަގުތައް ބޭނުންނުކުރާ ފަރާތްތަކަށް ޚިދުމަތް
ހޯދުމުގައި އުނދަގުލާއި ކުރިމަތިލާންޖެހެއެވެ. އެޕޮއިންޓްމަންޓް ހެއްދުމާއި، ހޮސްޕިޓަލްގެ ޕްރައިވެޓް ރޫމް ދޫކުރުން ފަދަ
ކަންކަމުގައިވެސް، ދުެފްށ ފެންނަ، ކޮރަޕްޝަނާދުރު ގޮތްތައް ޚިޔާރުކުރަންޖެހެއެވެ. މުވައްޒަފުން މެދުވެރިކޮށް، ނާޖާއިޒު ފައިދާ ނުހޯދޭނެ
ގޮތަކަށް ނިޒާމްތައް ރާވަންޖެހެއެވެ .
މެއިންޓަނަންސްގެ މައްސަލަ
ޞިއްޙީ ދާއިރާގައި ބޭނުންކުރެވޭ އިކުއިޕްމަންޓް ފަދަ ތަކެއްޗަކީ ގަވާއިދުން މެއިންޓެއިންކޮށް ބަލަހައްޓަންޖެހޭ ތަކެއްޗެވެ. ހަމަ މިއާއެކު،
ޞިއްޙީ ޚިދުމަތާ ގުޅިފައިވާ ކޮންމެ ތަނަކީ އަބަދުވެސް ސާފުތާހިރުކަންމަތީ ހުންނަންޖެހޭ ތަންތަނެވެ. މިގޮތުން، މެއިންޓެއިންކުރުމާއި،
ސާފުތާހިރުކުރުމުގެ ޚިދުމަތަކީ ބައެއް ޙާލަތްތަކުގައި ބޭރުގެ ފަރާތްތަކަށް އައުޓްސޯސްކޮއްގެން ފޯރުކޮށް ދޭ ޚިދުމަތަކަށްވާއިރު، އެގޮތުން
20 ސަފުހާ

ޢައްޔަންކުރެވޭ ކޮންޓްރެކްޓަރުން ޢައްޔަންކުރުމުގައިވެސް ކޮރަޕްޝަނުގެ ޢަމަލުތައް ހިނގާނަމަ، ނޫނީ އެފަރާތްތަކުގެ މަސައްކަތް
އެކަށީގެންވާގޮތެއްގައި މޮނިޓަރ ނުކުރެވޭނަމަ، ޞިއްޙީ ޚިދުމަތުގައި ބޭނުންކުރެވޭ އިކުއިޕްމަންޓް ހަލާކުވުމާއި، ހޮ ސްޕި ޓަ ލް ފަ ދަ
ތަ ން ތަ ނު ގެ ސާ ފުތާ ހި ރުކަ ން ގެ އް ލު މަ ށް މެދުވެރިވެއެވެ.
ފުރިހަމަ ޞިއްޙަތަކީ ހާސް ނިޢުމަތެއްކަމުގައި ބުނެވޭއިރު، މި ހާސް ނިޢުމަތް ބިނާވެގެންވަނީ، ޞިއްޙީ ދާއިރާ ކޮރަޕްޝަނުން
އެއްކިބާވެފައިވުމުގެ މައްޗަށެވެ. މުވައްޒަފުން ހޯދުމުން ފެށިގެން، އެޕޮއިންޓްމަންޓް ދިނުމާއި، ތަކެތި ގަތުމާއި، ޚިދުމަތް ހޯދުމުގައިވެސް
ދެފުށްފެންނަ ނިޒާމްތަކެއް ޤާއިމްކުރެވިގެންނެވެ. ނޫނީ، އެ ހާސް ނިޢުމަތުން އެތައް ހާސް ރައްޔިތުންނެއް މަޙުރޫމްވެގެން
ހިނގައިދާނެއެވެ.
ކޮރަޕްޝަނުން އިތުބާރު ގެއްލުވާލައެވެ.
ޤައުމެއްގެ ސަރުކާރާއި ރައްޔިތުންނާ އޮންނަ ގުޅުމަކީ އިޖުތިމާޢީ ޢަޤުދެއް ނުވަތަ ސޯޝަލް ކޮންޓްރެކްޓެއްގެ މައްޗަށް ބިނާވެފައިވާ
ގުޅުމެކެވެ. ވެރިކަމުގެ ޙައިސިއްޔަތު ބިނާވަނީ މި ގުޅުމުގެ މައްޗަށްކަމުގައިވާއިރު، މި ގުޅުމަކީ ދެމެހެއްޓެނިވި ގުޅުމަކަށް ހެދުމަށް އެންމެ
މުހިންމު ބަހާއަކީ ރައްޔިތުންނާ ދައުލަތުގެ ދެމެދުގައި އޮންނަ އިތުބާރެވެ .
2014ވަނަ އަހަރު ކުރެވުނު 'ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުން ކޮރަޕްޝަނާމެދު ދެކޭގޮތުގެ ދިރާސާ' ބުނާގޮތުން، ސާރވޭގެ ބައިވެރިންގެ
30 45ޕަސެންޓާއި ޕަސެންޓާ ދެމެދުގެ އަދަދެއް ޤަބޫލުކުރާގޮތުގައި ކޮރަޕްޝަނުގެ ޢަމަލުތަކުގައި ސިވިލްސާވިސްގެ ގިނަ މުވައްޒަފުން
ބައިވެރިވެއެވެ .މިގޮތުން، ރިޝްވަތު ނުވަތަ ނުޙައްޤު ހަދިޔާ 37ހޯދާކަމަށް ޕަސެންޓް، މަކަރާއި ހީލަތް އަދި ދައުލަތުގެ ފައިސާއަށް
ޚިޔާނަތްތެރިވާކަމަށް 30 ޕަސެންޓް، ނާޖާއިޒު ފައިދާ ހޯދުމަށްޓަކައި ލިޔެކިއުމަށް ބަދަލުގެންނަ 31ކަމަށް ޕަސެންޓް، ވަޒީފާ ދިނުމުގައި
ވަކި ފަރާތްތަކަށް ޚާއްސަ އަހަންމިއްޔަތެއް ދޭކަމަށް 45 ޕަސެން ޓް އަދި ދައުލަތުގެ މުދާ ނަހަމަ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރާކަމަށް 35
ޕަސެންޓް ބައިވެރިން ޤަބޫލުކުރެއެވެ. މި ސާވޭގެ ނަތީޖާއަށް ބަލާއިރު، ރާއްޖޭގައި ކޮރަޕްޝަން މަތީ މިންވަރެއްގައި އޮތްކަމަށް
ޤަބޫލުކުރެވޭނެ ޖާގަ އެބައޮތެވެ .
ހިންގުން-ގަވަރނަންސް އަދި ނިޒާމީ މައްސަލަތައް
ސަރުކާރެއް އަންނަނީ، ރައްޔިތުންނަށް ވަޢުދުތަކެއް ނުވަތަ ސިޔާސަތުތަކެއް ހުށަހަޅައި، އެ ސިޔާސަތުތައް ރައްޔިތުން
ބަލައިގަތުމުންނެވެ. މިހެންކަމުން، ސަރުކާރުގެ އަމާޒަކަށް އަދި މަގްސަދަކަށް ވާންވާނީ، ރައްޔިތުންނަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ވައުދުތައް
ފުއްދައިދިނުމަށް މަސައްކަތްކުރުމެވެ. މިގޮތުން، އެ ވަޢުދުތަށް ހަޤީޤަތަކަށް ހެދުމަށްޓަކައި، އެ ސިޔާސަތުތަކުގެ ތަފްސީލް
ޕްރޮގްރާމްތަކަކާއި އަމާޒުތަކެއް ކަނޑައަޅައި، އެ އަމާޒުތަކަށް ހާސިލްވުމަށް ބަޖެޓާއި އުސޫލުތަކެއް ކަނޑައަޅަންޖެހެއެވެ .
އެފަދަ އުސޫލުތަކެއް ކަނޑައެޅުމުގެ ބޭނުމަކީ، ހަރުދަނާ ގޮތެއްގައި، އެންމެނަށް އެނގެން އޮންނާނެފަދަ މިންގަނޑުތަކެއްގެ މައްޗަށް
ސިޔާސަތުތައް ބިނާކޮށް، ވަކި ފަރާތެއްގެ ނުފޫޒުން އެ ސިޔާސަތުތަށް އެއްކިބާކޮށް، އިތުބާރު ޤާއިމްކުރުމެވެ. މިފަދަ ސިޔާސަތުތަކެއް
އަދި އުސޫލުތަކެއް ނެތިއްޖެނަމަ، ހަމަހަމަކަން ގެއްލޭ ގޮތް މެދުވެރިވެއެވެ. އަދި، ޚިދުމަތް ދިނުމުގައި އިސްކަންދިނުމުގައި އުސޫލެއް
21 ސަފުހާ

ނެތުމުން، ވަކި ފަރާތްތަކެއްގެ ނާޖާއިޒު ފައިދާއަށް އަދި ކޮރަޕްޝަނަށް މަގުފަހިވެއެވެ. އުސޫލެއްނެތި މިފަދަ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޒުކޮށް،
މަޝްރޫޢުތައް ހިންގުމުގައި ވަކި އަމާޒެއްނެތި، އެކި ފަ ހަ ރު އެކިގޮ ތަ ށް ކަ ން ތަ އް ކު ރެވި ، ބޮޑެތި ބަދަލުތައް ގެންނަންޖެހޭގޮތް
މެދުވެރިވެއެވެ. މީގެ ސަބަބުން ޚަރަދުބޮޑުވެ، ބޭކާރު ޚަރަދު ހިނގާގޮތް މެދުވެރިވެއެވެ .
ލިޔެވިފައިވާ އުސޫލުތަކެއް ނެތުމުން ދިމާވާ މައްސަލަ
ސަރުކާރުން ހިންގާ ކޮންމެ މަޝްރޫޢެއްގައި ވިޔަސް، އަދި އިދާރީ ހިންގުމުގައިވެސް، އެންމެ މުހިންމު ކަމަކީ، އަދި މިޒަމާނުގެ
ހިންގުމުގެ ތަޖުރިބާކާރުން ލަފާދޭ ގޮތަކީ، ލިޔެވިފައިވާ އުސޫލުތަކެއް ނުވަތަ އިޖުރާއަތުތަކެއް ބެހެއްޓުމެވެ. މިގޮތުން ކޮންމެ ކަމަކަށްވެސް
ސްޓޭންޑަރޓް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރސް (އެސް.އޯ.ޕީ) އެކުލަވާމުން، މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު ރަނގަޅުވެ، ވަކި ފަރާތެއްގެ ނުފޫޒުން
އެއްކިބާވުމުގެ ފުރުސަތު ބޮޑުވެ، ކޮރަޕްޝަނަށް އޮންނަ ފުރުސަތު ކުޑަވެގެން ދެއެވެ .
ލިޔެވިފައިވާ އެސް.އޯ.ޕީއެއް ނެތްނަމަ، އެއިރަކު ވެރިޔަކު ބުނާގޮތަކަށް އިދާރީ މުވައްޒަފުން ކަންތައްކުރާގޮތް މެދުވެރިވެއެވެ. އަދި ބައެއް
ޙާލަތްތަކުގައި އިދާރީ މުވައްޒަފުގެ އަމިއްލަ ވިސްނުމަށް އަމަލުކުރަން ފުރުސަތުލިބުމުން، އެއް ބާވަތެއްގެ ކަންކަމުގައި އެކި ގޮތަށް
ނިންމުންތައް ނިންމޭގޮތް މެދުވެރިވެއެވެ. ހަމަ މިއާއެކު، ލިޔެވިފައިވާ އެސް.އޯ.ޕީއެއް ނެތުމުން، ކަންކަމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތަކާމެދު
ގޮތް ނުނިންމިގެން، ރައްޔިތުންނަށް ފޯރުކޮއްދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތައް ނުދެވި ދިގުލައިގެން ދާގޮތް މެދުވެރިވެއެވެ. އަދި، ކަނޑައެޅިފައިވާ
އުސޫލެއްނެތި، އަދި ލިޔެވިފައިވާ އެސް.އޯ.ޕީއެއް ނެތުމުން، ވަކިވަކި ފަރާތްތަކަށް އަދި ގާތްތިމާގެ މީހުންނަށް ނުވަތަ ރައްޓެހިންނަށް
އިސްކަންދެވޭގޮތް ކުރިމަތިވެއެވެ .
ތަކެއްޗާއި ޚިދުމަތް ހޯދާ ލިބިގަތުމާއި ޚިދުމަތް ފޯރުކޮއްދިނުމުގައި އިންސާފުގެ މުހިންމުކަން
ސަރުކާރު ހިންގަނީ ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއިންކަމުގައިވާއިރު، ސަރުކާރަށް ވީހާވެސް ޚަރަދުކުޑަވާނެގޮތަށް ތަކެތި ގަތުމާއި ޚިދުމަތް
ހޯދުމާއި، ދެފުށްފެންނަ ނިޒާމަކުން ޕްރޮކިޔޮރމަންޓްގެ މަސައްކަތްތައް ގެންދިޔުމަކީ އިތުބާރު ހިފެހެއްޓުމަށް ކޮންމެހެން ބޭނުންތެރި
ކަމެކެވެ .
ހަމަ މިފަދައިން ސަރުކާރުން ރައްޔިތުންނަށް ފޯރުކޮއްދޭ ޚިދުމަތުގައިވެސް އިންސާފުވެރިކަން އޮންނަންޖެހެއެވެ. މިސާލަކަށް، ގެދޮރު ނެތް
ފަރާތްތަކުގެ ބަދަލުގައި ގެދޮރު ހުންނަ ފަރާތްތަކަށް ފްލެޓް ލިބޭގޮތް މެދުވެރިވާނަމަ، ޚިދުމަތާމެދު އަދި ސިޔާސަތާމެދު އިތުބާރު ގެއްލޭގޮތް
މެދުވެރިއެވެ .
ޞިއްޙީ ދާއިރާއަށް ބަލާލާއިރު، ސްޕެޝަލިސްޓުންނަށް ދެއްކުމާއި ސިއްހީ ޚިދުމަތްތައް ހޯދުމުގައި އެޕޮއިންޓްމަންޓް ހެއްދުމުގައި ހިނގާ
ކަމަށް ކުރިން ބުނާ ކޮރަޕްޝަންގެ ޢަމަލުތަކުގެ ސަބަބުން، ޞިއްޙީ ޚިދުމަތާމެދު ރައްޔިތުންގެ އިތުބާރު ގެއްލެން މެދުވެރިވެއެވެ .
ވަޒީފާއާ ގުޅޭގޮތުން ހިނގާ ނޭދެވޭ ކަންކަން
ސަރުކާރުން ސިޔާސީ މަޤާމުތަކަށް ޢައްޔަންކުރާ ފަރާތްތަކަކީ، ސަރުކާރާ ރައްޔިތުންނާ ގުޅުވައިދޭ ފާލަމެއްކަމުގައިވާއިރު، އެ
ފަރާތްތަކަކީ، ރައްޔިތުންގެ އިތުބާރު އޮތް ފަރާތްތަކަކަށް ވުމަކީ ކޮންމެހެން ބޭނުންތެރި ކަމެކެވެ. މިގޮތުން، ކޮރަޕްޝަނުގެ ދައުވާ
އުފުލިފައިވާ، އަދި ބޮޑެތި ކުށް ސާބިތުވެފައިވާ ފަރާތްތަށް މަޤާމުތަކަށް ޢައްޔަންކުރުމުން ސަރުކާރާމެދު ރައްޔިތުންގެ އިތުބާރު ގެއްލިގެން
ދިއުމަށް މެދުވެރިވެއެވެ. 'ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުން ކޮރަޕްޝަނާމެދު ދެކޭގޮތުގެ ދިރާސާ' ގެ ބައިވެރިންގެ 42ޕަސެންޓް ސިޔާސީ
22 ސަފުހާ

މަޤާމުތަކުގައި ކޮރަޕްޝަން އޮތްކަމަށް ޤަބޫލުކުރާއިރު، 31ޕަސެންޓް ބައިވެރިން ޤަބޫލުކުރާގޮތުގައި މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ވެރިންގެ
ތެރޭގައި ކޮރަޕްޝަން އެބަ އޮތެވެ. ސިވިލް ސާވިސްގެ އިސް ވެރިންގެ ފެންވަރުގައި ކޮރަޕްޝަން އޮތްކަމަށް ބައިވެރިންގެ 20 ޕަސެންޓް
ޤަބޫލުކުރެއެވެ .
ޖަވާބުދާރީކުރުން/ސިއްރު ނުހިފެހެއްޓުން
ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުގެ ތެރޭގައި ހިފަހައްޓަންޖެހޭ ސިއްރު މަޢުލޫމާތު ނުހިފެހެއްޓި، އެ މަޢުލޫމާތަކީ، މީޑިއާއާއި، އާންމުންގެ
ތެރެއަށް ލީކުވެގެންދާ މަޢުލޫމާތަކަށް ވެއްޖެނަމަ، ނިޒާމާއިމެދު އާންމުންގެ އިތުބާރު ގެއްލިގެން ދިއުމަށް މެދުވެރިވެއެވެ. މިގޮތުން، ބޮޑެތި
ކުށްވެރިންނާއިގުޅޭގޮތުން ހެކިބަސްދޭ ފަރާތުގެ ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި އެ ފަރާތުގެ މަޢުލޫމާތަކީ ބައެއް ޙާލަތްތަކުގައި ސިއްރު މަޢުލޫމާތުގެ
ގޮތުގައި ހިފަހައްޓަންޖެހޭ އެއްޗެއްކަމުގައިވިޔަސް، މުއައްސަސާތަކުގެ ތެރެއިން އެ މަޢުލޫމާތު މީޑިއާގައާއި ސޯޝަލް މީޑިއާގައި
ދައުރުވުމަކީ އާންމުކަމެކެވެ .މިހެން ދިމާވުމުން، މިފަދަ ބޮޑެތި ކުށްވެރިންނާ ދެކޮޅަށް ހެކި ދިނުމަށް އާންމުން ޖެހިލުންވެ،
އަމަންއަމާންކަން ޤާއިމްކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކާމެދު އިތުބާރު ގެއްލެއެވެ .
ރައްޔިތުންގެ އިތުބާރު ހޯދުމަށް މުއައްސަސާތަކުގެ ދައުރު
ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކާމެދު ރައްޔިތުންގެ އިތުބާރު ގެއްލުމަށް މެދުވެރިވާ އެންމެ ބޮޑު ސަބަބަކީ، ސިއްރިޔާތުގައި ކަންކަން
ނިންމުމާއި، ކޮރަޕްޝަނާއި ފަސާދައަށް މަގުފަހިވާގޮތަށް، އަދި ވަކި ފަރާތެއްގެ ނުވަތަ ވަކި ބަޔަކަށް ނާޖާއިޒު ފައިދާ ލިބޭގޮތަށް
މަސައްކަތްކުރުމެވެ .
މިކަމަށް ޙައްލު ހޯދުމަށްޓަކައި އެންމެ މުހިންމު ކަމަކީ، މުއައްސަސާތަކުގެ ޓްރާންސްޕޭރެންސީ ވަރުގަދަކުރުމެވެ. މިގޮތުން، މައުލޫމާތު
ފޯރުކޮއްދިނުމުގެ ނިޒާމު ހަރުދަނާކޮށް، ފަސޭހައިން މައުލޫމާތު ލިބޭނެ ގޮތްތަށް މަގުފަހިކުރުން މުހިންމެވެ. ހަމަ މިއާއެކު، އެކި
މުއައްސަސާތަކުން އެކުލަވާލާފައިވާ ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތަކަށް އާންމުން ހޭލުންތެރިކުރުމުން، އުސޫލުން ބޭރުން ކަންކަން ކުރުމަށް
ހުރަސްއެޅެއެވެ .
'ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުން ކޮރަޕްޝަނާމެދު ދެކޭގޮތުގެ ދިރާސާ' ގެ ބައިވެރިންގެ 46 ޕަސެންޓް ޤަބޫލުކުރާގޮތުގައި، ސަރުކާރު
ހިންގުމަށް ކުރެވޭ މަސައްކަތުގައި ޖަވާބުދާރީކުރުމާއި ދެފުށްފެންނަގޮތަށް ޢަމަލުކުރާ މިންވަރު ހުރީ މެދުމިންވަރަކަށެވެ. އަދި ސަރުކާރު
ނޫން އެހެން މުއައްސަސާތަކުގައި ޖަވާބުދާރީވުމާއި ދެފުށްފެންނަގޮތަށް ޢަމަލުކުރާ މިންވަރު ހުރީ ވަރަށްދަށުގައިކަމަށް ފާހަގަކުރެއެވެ.
55ސާރވޭގެ ޕަސެންޓް ބައިވެރިން ދެކޭގޮތުގައި ކޮރަޕްޝަން ނައްތާލުމުގައި ސިޔާސީގޮތުން އެއްބާރުލުމުގައި ޖަވާބުދާރީވުމާއި
ދެފުށްފެންނަގޮތަށް ޢަމަލުކުރާ މިންވަރު ހުރީ ވަރަށް ދަށުގައެވެ .
ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކަށް ރައްޔިތުންގެ އިތުބާރު ހޯދުމަށްޓަކައި، ޖަވާބުދާރީކުރުމުގެ ނިޒާމު ހަރުދަނާކުރަންޖެހެއެވެ. ރައްޔިތުންގެ
މަންދޫބުންގެ ގޮތުގައި ހޮވާފައިވާ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެމްބަރުން ސަރުކާރު ޖަވާބުދާރީކުރުމުގެ ޒިންމާ އަދާކުރަންޖެހެއެވެ. މިގޮތުން
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ހިމެނޭ ޒިންމާދާރުކުރުވުމާއި ގުޅިފައިވާ ކޮމެޓީތަކުން އެ ފަރާތްތަކުގެ ޒިންމާ އަދާކުރަންޖެހެއެވެ.
ޓްރާންސްޕޭރެންސީ މޯލްޑިވްސްގެ ނޭޝަނަލް އިންޓެގްރިޓީ ސިސްޓަމް އެސެސްމަންޓް 2014 ބުނާގޮތުން، ދައުލަތުގެ
ޒިންމާދާރުކުރުވުމުގެ ބާރުތައްކަމުގައިވާ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މިނިވަންކަމާއި، ޖަވާބުދާރީކުރުމުގެ ޤާބިލްކަމާމެދު ބޮޑެތި ސުވާލުތަކެއް
އުފެދިފައިވެއެވެ. ހަމަ މިއާއެކު، ޢަދުލު އިންސާފުގެ ބާރާއި، ޖަވާބުދާރީ ކުރުމުގެ އެހެން އިދާރާތައް ސިޔާސީވެފައިވާ މިންވަރުން،
ސަރުކާރު ޖަވާބުދާރީކޮށް ކޮރަޕްޝަން ނައްތާލުމުގައި ބޮޑެތި ގޮންޖެހުންތަކާ ކުރިމަތިވެފައިވެއެވެ .
23 ސަފުހާ

ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުގެ ހިންގުން ހަރުދަނާކުރުމަށްޓައި އެންމެ މުހިންމު ކަންތައްތަކުގެ ގޮތުގައި 'ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުން
ކޮރަޕްޝަނާމެދު ދެކޭގޮތުގެ ދިރާސާ'ގެ ބައިވެރިން ފާހަގަކޮއްފައިވާ ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި އިންޓާނަލް އޮޑިޓިން ހަރުދަނާކުރުން،
މޮނިޓަރިންގ އަދި އެންފޯސްމަންޓް މެކޭނިޒަމް ހަރުދަނާކުރުން، މައުލޫމާތު ފެތުރުން ހަރުދަނާކުރުން އަދި ކޮރަޕްޝަނާމެދު ދުރާލާ
ރައްކާތެރިވުން ފާހަގަކޮއްފައިވެއެވެ .
ރައްޔިތުންގެ އިތުބާރު ދެމެހެއްޓުމުގައި އެންމެ މުހިންމުކަމަކީ، ސިޔާސަތުތަކާއި، ސްޓޭންޑަރޑްތައް އަދި އެސްއޯޕީތައް ތައްޔާރުކޮށް،
އާންމުކުރުމެވެ. އަދި، ސަރުކާރުގެ ބިއުރޯކްރަސީ ކުޑަކޮށް، ޚިދުމަތް އަވަސްކުރުމުގެ ގޮތުން، ޚިދުމަތްދިނުމުގެ ފަށަލަތަށް މަދުކޮށް، އެކި
ޙާލަތްތަކުގައި ކަން ކުރަންވީގޮތް އާންމުކޮށް އެނގެން ހުންނާނެހެން ހުރުމެވެ. 'ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުން ކޮރަޕްޝަނާމެދު
ދެކޭގޮތުގެ ދިރާސާ 'އާއި ނޭޝަނަލް އިންޓެގްރިޓީ ސިސްޓަމް އެސެސްމަންޓް ބުނާގޮތުން، ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުގައި ކޮރަޕްޝަނަށް
މަގުފަހިވުމުގެ އެންމެ ބޮޑު އެއް ސަބަބެއްގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވަނީ، ހާމަކަން ބޮޑު ގޮތެއްގައި ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތްތައް
ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ އިޖުރާތުތަކާއި އުސޫލުތައް ނެތުމެވެ .
ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުމުގައި މަދަނީ އަދި ފަރުދީ ޒިންމާ
ކޮރަޕްޝަނާ ގުޅޭގޮތުން ކުރެވިފައިވާ ދިރާސާތައް ދައްކާގޮތުން، ރާއްޖޭގައި ކޮރަޕްޝަންގެ މައްސަލަތައް ވަރަށް ބޮޑެވެ ކޮރަޕްޝަނަށް
މަގުފަހިކުރާ މައިގަނޑު އަސާސެއްގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވަނީ، ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނީ އަދި ސިޔާސީ ނިޒާމުގައި ކޮރަޕްޝަނާއި މަޤާމުގެ
ނާޖާއިޒު ފައިދާނެގުމާއި ދައުލަތުގެ ވަޞީލަތްތައް އަމިއްލަ ބޭނުމަށް ބޭނުންކުރުން ހުއްޓުވުމަށް އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅު އެޅޭނެ ގޮތްތަކެއް
ނެތުމެވެ. ޓްރާންސްޕޭރެންސީ އިންޓަނޭޝަނަލްގެ ގްލޯބަލް ކޮރަޕްޝަން ޕާސެޕްޝަން އިންޑެކްސް 2011 ފާހަގަކުރާގޮތުގައި، ރާއްޖެއަކީ
އޭޝިޔާ ޕެސިފިކް ސަރަޙައްދުގައި ކޮރަޕްޝަން އެންމެ މަތީ ދަރަޖައަކަށް ހުރި އެއްޤައުމެވެ. މިގޮތުން، ކޮރަޕްޝަން އެންމެ މަތީ
ދަރަޖައަކަށް ހުރި ކަމުގައި ޤަބޫލުކުރާ މުއައްސަސާތަކުގެ ތެރޭގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް 74(ޕަސެންޓް)، ސިޔާސީ ޕާޓީތައް 71(
ޕަސެންޓް(އަދި ޢަދުލުއިންސާފުގެ ބާރު 64) ޕަސެންޓް(ހިމެނެއެވެ .
ކޮރަޕްޝަންގެ އަމަލުތައް ފާހަގަކުރެވުން ބިނާވަނީ ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުގައި ޖަވާބުދާރީކުރުމާއި ދެފުށްފެންނަ މިންވަރުގެ މައްޗަށާއި
ކޮރަޕްޝަންގެ ޢަމަލުތައް ރިޕޯޓުކުރުމުގެ ނިޒާމުތަކާއި ޤައުމުގެ ސިޔާސީ ނިޒާމުގެ މައްޗަށެވެ .
ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުމާމެދު އާންމުންގެ އިތުބާރު ގެއްލުމަށް މެދުވެރިވެފައިވާ އެންމެ ބޮޑު ސަބަބެއް ކަމަށް ބައެއް މީހުން ބުނަނީ
ކޮރަޕްޝަންގެ މައްސަލަތަކުގައި ދަޢުވާކުރުމުގައި ހުރި ދަތިތަކާއި މުއައްސަސާތަކުގެ ބަލިކަށިކަމެވެ .
ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ޙަވާލުކުރެވިފައިވާ ދައުލަތުގެ ތަފާތު މުއައްސަސާތަކެއް ހިމެނެއެވެ. އެއިގެ ތެރޭގައި، ޤާނޫނު
އަސާސީއިންނާއި ޤާނޫނުން ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުމުގައި އެންމެ ބޮޑު ޒިންމާއެއް ޙަވާލުކުރެވިފައިވާ ފަރާތަކީ އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން
ކޮމިޝަންއެވެ. ހަމަ މިއާއެކު އެ ކޮމިޝަނުގެ މަސައްކަތާ ގުޅުންހުރި އަދި އެ ކޮމިޝަނުގެ މަސައްކަތްތަކަށް އެހީތެރިވުމުގެ ޒިންމާ
ޙަވާލުކުރެވިފައިވާ ތަފާތު އިދާރާތަކެއް ހިމެނެއެވެ. އެއިގެ ތެރޭގައި އޮޑިޓަރޖެނެރަލްގެ އޮފީސް، ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް،
24 ސަފުހާ

އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާއި ސަރުކާރު އަދި ފަނޑިޔާރުގެ ހިމެނެއެވެ. ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުމުގައި ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން ކުރާ
މަސައްކަތް ކާމިޔާބުވުން ބިނާވަނީ މި ހުރިހާ މުއައްސަސާއެއް އަދި އިދާރާއެއް ގުޅިގެން ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުމަށް ކުރެވޭ މަސައްކަތާއި
އެކަމަށް އެކުލަވާލެވިފައިވާ ނިޒާމުތަކުގެ މައްޗަށެވެ .
ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުމުގައި ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކުން ކުރާ މަސައްކަތް ކާމިޔާބުކުރުމުގައި މުޖުތަމައުގެ ޒިންމާ އަދި ފަރުދީ ޒިންމާ މުހިންމު
ދައުރެއް އަދާކުރެއެވެ. މިގޮތުން މުޖުތަމަޢުގެ ޒިންމާގެ ތެރޭގައި، މަދަނީ ޖަމިއްޔާތަކާއި ވިޔަފާރިތައް އަދި މީޑިއާގެ މުހިންމު ދައުރެއް
ވެއެވެ.
މަދަނީ ޖަމިއްޔާތައް
ސިވިލް ސޮސައިޓީ ނުވަތަ މަދަނީ ޖަމިއްޔާތަކަކީ، ދައުލަތް ޒިންމާދާރުކުރުމުގައާއި ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތައް ހަމަމަގަށް އެޅުވުމުގައި
މުހިންމު ދައުރެއް އަދާކުރެވިދާނެ ފަރާތްތަކެކެވެ. މިގޮތުން، ޓްރާންސްޕޭރެންސީ މޯލްޑިވްސްގެ ނޭޝަނަލް އިންޓެގްރިޓީ ސިސްޓަމް
އެސެސްމަންޓް 2014 ފާހަގަކުރާގޮތުގައި ރާއްޖޭގެ މަދަނީ ޖަމިއްޔާތަކުން ސަރުކާރު ޒިންމާދާރުކުރުމުގެ ޒިންމާކުޑަކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އަދި އެފަދަ ޖަމިއްޔާތައް ޙަރަކާތްތެރިވުމުގައި، އިދާރީ، މާލީ އަދި ފަންނީ އެތައް ގޮންޖެހުމެއް ހުރިކަން
އެސެސްމަންޓްގައި ފާހަގަކޮއްފައިވެއެވެ .މިގޮތުން، ރާއްޖޭގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ ޖަމިއްޔާތަކުގެ ތެރެއިން ހިންގުން އިސްލާޙުކުރުމާއި
ކޮރަޕްޝަން ނައްތާލުމާއި، ޑިމޮކްރަސީ އަދި ޤާނޫނީ ވެރިކަން ކުރިއެރުވުމުގެ ޙަރަކާތްތެރިވަނީ 5.8 ޕަސެންޓް ޖަމިއްޔާކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވާއިރު، އެ ޖަމިއްޔާތަކުގެ މަސައްކަތުގައި އެކަށީގެންވާ ކާމިޔާބެއް ހޯދިފައިނުވާކަން އެސެސްމަންޓުގައި
ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ .
ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުމުގައި މަދަނީ ޖަމިއްޔާތަކުގެ ބައިވެރިވުން އިތުރުކޮށް، އެ ފަރާތްތަކުގެ ޤާބިލްކަން އިތުރުކުރުމަކީ، ކޮރަޕްޝަން
ހުއްޓުވުމުގެ މަސައްކަތްތައް ކާމިޔާބުކުރުމުގައި ކޮންމެހެން ބޭނުންތެރިކަމެކެވެ .
ވިޔަފާރިތަކުގެ ދައުރު
ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުމުގައި ވިޔަފާރިތަކުގެ އެންމެ މުހިންމު ދައުރަކީ، އެ ވިޔަފާރިތަކަކީ ވެސް، ކޮރަޕްޝަނާ ދުރު، އަދި ކޮރަޕްޝަނުގެ
އަމަލުތަކަށް ޖާގަ ނުދޭ، ދުެފްށފެންނަ ފަރާތްތަކަކަށް ވުމެވެ. ރާއްޖޭގައި ހިނގާ ކޮރަޕްޝަނުގެ ގިނަ ޖަރީމާތަކެއްގައި ވިޔަފާރިތަކުގެ
ބައިވެރިވުން ފާހަގަކުރެވޭއިރު، ވިޔަފާރިތަކުގެ ޖަވާބުދާރީކުރުމުގެ ނިޒާމާއި އިންޓެގްރިޓީގެ ނިޒާމު ވަރަށް ބަލިކަށިކަމުގައި
އެސެސްމަންޓްގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ .
ވިޔަފާރިތަކަކީ ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުމުގައި މުހިންމު ދައުރެއް އަދާކުރެވިދާނެ ފަރާތެއްކަމުގައިވާއިރު، މިހާތަނަށް ކޮރަޕްޝަނާއި ނާޖާއިޒު
ފައިދާ ހުއްޓުވުމުގައި ވިޔަފާރިތަކުގެ ދައުރު އެއްގޮތަކަށް ނެތްކަމުގައިވެސް އެސެސްމަންޓްގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި، ކޮރަޕްޝަން
ހުއްޓުވުމަކީ ވިޔަފާރިތަކުގެ މައިގަނޑު އަމާޒެއްގެ ގޮތުގައި ފާހަކަ ކުރެވިފައި ނުވާއިރު، ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުމުގައި މަދަނީ ޖަމިއްޔާތަކަށް
އެހީތެރިވުމުގައި ވިޔަފާރިތަކުން އެއްވެސް ދައުރެއް އަދާނުކުރާކަން އެސެސްމަންޓްގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މިއީ ކޮރަޕްޝަން
ހުއްޓުވުމުގައި ކުރިމަތިވެފައިވާ އެންމެ ބޮޑު އެއް ގޮންޖެހުންކަމުގައިވާއިރު، ވިޔަފާރިތަކުގެ ޒިންމާ އިތުރުކުރުމަށް ޤާނޫނީގޮތުން ބޮޑެތި
ބަދަލުތަކެއް ގެންނަންޖެހޭކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ .
މީޑިއާގެ ދައުރު
25 ސަފުހާ

މީޑިއާއަކީ ދައުލަތުގެ ހަތަރުވަނަ ބާރުކަމުގައި ބުނެވޭއިރު، އަދި ދައުލަތުގެ 'ފާރަވެރި ކުއްތާ'ގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވޭއިރު، ކޮރަޕްޝަން
ރިޕޯޓުކުރުމާއި، ކޮރަޕްޝަންގެ މައްސަލަތައް އާންމުންގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނެސް، ކޮރަޕްޝަނާމެދު އާންމު ހޭލުންތެރިކުރުމުގައި އެންމެ
މުހިންމު ދައުރެއް އަދާކުރެވޭނެ އެއް ފަރާތަކީ މީޑިއާއެވެ. ރާއްޖޭގައި މިނިވަން މީޑިއާއަކަށް ފުރުސަތު އޮތްކަމުގައިވިޔަސް، މީޑިއާގެ
މިނިވަންކަމާއި، ޤާބިލްކަމާމެދު ސުވާލުތަކެއް ހުރިކަމުގައި އެސެސްމަންޓްގައި ފާހަގަކޮއްފައިވާއިރު، މީޑިއާތަކުގައި އޮތް ސިޔާސީ ނުފޫޒާއި
ވަސީލަތްތަކުގެ ގޮންޖެހުންތަކުގެ ސަބަބުން ކޮރަޕްޝަނުގެ މައްސަތައް ފެންމަތިކުރުމާއި، ކޮރަޕްޝަނާމެދު އާންމުންގެ ހޭލުންތެރިކަން
އިތުރުކުރުމުގައި އަދާކުރާ ދައުރު ވަރަށް ކުޑަކަމުގައި ބަޔާންކޮއްފައިވެއެވެ .
ފަރުދީ ޒިންމާ
ކޮރަޕްޝަން ރިޕޯޓުކުރުމާއި ކޮރަޕްޝަންގެ އަމަލުތައް ހުއްޓުވުމުގައި ފަރުދީ ޒިންމާއަކީ މުހިންމު އަދި ބޮޑު ޒިންމާއެކެވެ. މިގޮތުން،
ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުމުގައި ފަރުދުންގެ އެންމެ ބޮޑު ޒިންމާއަކީ ކޮރަޕްޝަންގެ އަމަލުތަކުގައި ތިމާއާއި ތިމާއާއި ގުޅުންހުރި ފަރާތްތައް
ބައިވެރި ނުވުމާއި ކޮރަޕްޝަންގެ އަމަލުތަކަށް ތަރުޙީބު ދިނުން ހުއްޓާލުމެވެ. ސަރުކާރުގެ އެކި ޚިދުމަތްތައް ހޯދުމާއި
ޢިނާޔަތްހޯދުމުގައިވެސް ކޮރަޕްޝަން އިންތިހާ ދަރަޖައަކަށް އޮތްއިރު، އެފަދަ ޢަމަލުތައް ހިންގުމަށް ފުރުސަތު ލިބެނީ އާންމު ފަރުދުންގެ
ބައެއްގެ އެއްބާރުލުމާ ތަރުޙީބާއެކުގައެވެ. ހަމަ މިއާއެކު، ސިޔާސީ ފަރާތްތަކުން ސިޔާސީ ބޭނުމުގައި ދެވޭ ރިޝްވަތު އާންމުން ގަބޫލުކުރާ
ހިނދަކު، އަދި އެފަދަ ޙަރަކާތްތަކާ ދެކޮޅުހެދުމުގެ ބަދަލުގައި އެފަދަ ޙަރަކާތްތަކަށް ތަރުޙީބުދޭނަމަ ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުން ވާނީ ދަތި
އުނދަގޫ ކަމަކަށެވެ. އެހެންކަމުން، ކޮރަޕްޝަންގެ ޢަމަލުތަކަށް ނޫނެކޭ ބުނެ، ކޮރަޕްޝަންގެ ޢަމަލުތައް ހިންގާ ފަރާތްތަކާ ދެކޮޅަށް
ތެދުވަންޖެހެއެވެ .
ކޮރަޕްޝަންގެ އަމަލުތައް ހުއްޓުވުމުގައި މުޖުތަމަޢުގެ ދައުރު ފުޅާވެފައި ބޮޑެވެ. މަދަނީ ޖަމިއްޔާތަކާއި، ވިޔަފާރިތައް، އަދި މީޑިއާއާއި
ފަރުދުން އެފަދަ އަމަލުތައް ހުއްޓުވުމަށް މަސައްކަތްކޮއްގެން މެނުވީ ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓިގެން ނުދާނެއެވެ. މި ފަރާތްތަކުން ޒިންމާ އަދާ
ނުކުރުމުގެ ނަތީޖާއަކަށް ވަނީ، ކޮރަޕްޝަންގެ ޢަމަލުތައް ހިންގާ ފަރާތްތަކަށް ބިރެއް ޖެހިލުމެއްނެތި އެފަދަ ޙަރަކާތްތައް ހިންގުމަށް
މަގުފަހިވުމެވެ. އަދި ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން ވެސް، އެފަދަ މައްސަލަތަކަށް ދެވޭ އަހައްމިއްޔަތު ކުޑަވެގެން ދިއުމެވެ. ދައުލަތުގެ
ވަސީލަތްތައް ނާޖާއިޒު ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވުމެވެ. ރައްޔިތުންގެ ވެރިންގެ ގޮތުގައި ހޮވާ ފަރާތްތައް ރައްޔިތުންގެ ފައިދާއަށްވުރެ، އެ
ފަރާތްތަކުގެ އަމިއްލަ މަސްލަޙަތަށް އިސްކަން ދިނުމެވެ. ރައްޔިތުންގެ ޖީބުން ޚަރަދުކުރާ ޓެކްސްގެ ފައިސާ ބޭކާރުވެގެން ދިއުމެވެ .
ކޮރަޕްޝަންގެ ސަބަބުން ލިބޭ އިޖުތިމާޢީ ގެއްލުން
ކޮރަޕްޝަނަކީ މުޖުތަމަޢުގެ ހުރިހާ ހިސާބަކަށް ވެސް ކުރިމަތިވާ ބަލިމަޑުކަމެކެވެ. ކޮރަޕްޝަނުގެ ބަލި ޖެހޭ މުޖުތަމަޢުގެ ގުނަވަންތަކުގެ
ތެރޭގައި، ސަރުކާރާއި، ކައުންސިލްތަކާއި، ފަނޑިޔާރުގެއާއި، ވިޔަފާރިތަކާއި، ފުލުހުންނާއި، ސިފައިންނާއި، އިންތިޚާބީ މަޤާމުތަކާއި،
އެހެނިހެން އާންމު ޚިދުމަތްތައް ހިމެނެއެވެ. ކޮރަޕްޝަނުގެ ގެއްލުން އެންމެ ބޮޑަށް ލިބެނީ މުޖުތަމަޢުގެ އެންމެ ނިކަމެތި ފަރާތްތަކަށް
ވިޔަސް، ކޮރަޕްޝަނުގެ ގެއްލުން މުޅި މުޖުތަމައަށްވެސް ކުރެއެވެ. މިގޮތުން، ކޮރަޕްޝަނުގެ ވަބާ ސިޔާސީ ތަރައްޤީ އާއި ޑިމޮކްރަސީއަށް
ހުރަސްއަޅައެވެ. އިޤްތިސާދީ ތަރައްޤީއާއި ތިމާވެށި ހަލާކުކޮށްލައެވެ. ރައްޔިތުންގެ ދުޅަހެޔޮކަމާއި ހިތްހަމަޖެހުމަށް ބުރޫއަރުވައެވެ.
ކޮރަޕްޝަނުގެ ސަބަބުން އާންމު އިޖުތިމާޢީ މިންގަނޑުތަކަށް ކުރާ އަސަރު
26 ސަފުހާ

ކޮރަޕްޝަނުގެ ބަލި މުޖުތަމަޢުގައި ވަކި ވަރަކަށް ވުރެ ބޮޑަށް އަށަގަތުމުން، ކޮރަޕްޝަނުގެ ޢަމަލުތަކަކީ ވަރަށް އާދައިގެ ކަންކަމަށްވެއެވެ.
މިގޮތުން، ދައުލަތުގެ އެންމެ މަތީގެ ވެރިންނާއި ހިސާބުން ފެށިގެން، ސަރުކާރުގެ ވެރިންނާއި، ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކުރާ ފަރާތްތަކާއި،
ފަނޑިޔާރުންނާއި، ސިވިލް ސާރވިސްގެ މުއައްޒަފުންނާއި، ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްދޭ ތަފާތު މުއައްސަސާތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ
ފަރާތްތަކާއި، ވިޔަފާރިތައް އަދި އާންމު ފަރުދުންވެސް ކޮރަޕްޝަނުގެ ޢަމަލުތަކަށް އަރައިގަތުމަށް ޖެހިލުމެއް ނުވެއެވެ. ދައުލަތުގެ ވެރިން،
އެމީހުންގެ ފައިދާއަށްޓަކައި، މުޅި ޤައުމުގެ މަސްލަޙަތަށްވުރެ ބޮޑަށް އަމިއްލަ ސިޔާސީ ނުވަތަ މާލީ ފައިދާއަށް މަޝްރޫއުތައް ރާވައި،
މަސްލަޙަތު ހުރި ފަރާތްތަކަށް މަޝްރޫޢުތައް ޙަވާލުކުރާ ފަދަ ހާލަތަކަށް ކަންކަންދެއެވެ. ނަތީޖާއަކަށް ވަނީ، އަސާސީ ޚިދުމަތާ ގުޅޭ
މަޝްރޫޢުތައް، ހޮސްޕިޓަލާއި ސިއްޙީ މަރުކަޒު، ސްކޫލުގެ ޢިމާރާތުގެ މަސައްކަތް ލަސްވެ، މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު ދަށްވެ، ރައްޔިތުން
އޭގެ ގެއްލުން ތަޙައްމަލް ކުރުމެވެ.
ދައުލަތުގެ ވަސީލަތްތައް އަމިއްލަ ބޭނުމަށާއި ސިޔާސީ ބޭނުމަށް ބޭނުންކުރެއެވެ. ސިޔާސީ ފައިދާއަށްޓަކައި، ސިޔާސީ މަޤާމުތައް
ބަހާލައެވެ. ވިޔަފާރިތަކާއި ނާޖާއިޒު ގުޅުން ބާއްވައި، ނާޖާއިޒު ފައިދާ ހޯދައެވެ. ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތްތަކާއި، މުވައްޒަފުން ،
ޚިދުމަތްދިނުމުގައި ގާތް ފަރާތްތަކަށާއި، އެކި އެކި ޢިނާޔަތްދޭ ފަރާތްތަކާ މެދު ޚާއްސަ ގޮތަކަށް ޢަމަލުކުރާ ފަހަރު އާދެއެވެ. ދައުލަތުގެ
ވަސީލަތްތައް އަމިއްލަ ފައިދާއަށް ބޭނުންކުރެއެވެ. ފަނޑިޔާރުން ޙުކުމް އިއްވުމުގައި ނާޖާއިޒު ނުފޫޒުގެ މައްޗަށް ލެނބެއެވެ.
ވިޔަފާރިތަކުން ދޭ ޚިދުމަތްތަކުގައާއި، މުދަލާ އި ޚިދުމަތް ހޯދުމުގައި ކޮރަޕްޝަނުގެ މަގު ޚިޔާރުކުރެއެވެ.
ކޮރަޕްޝަނުގެ ސަބަބުން ބޭކާރު ޚަރަދު އިތުރުވެ، ދައުލަތުގެ ޚަރަދު ބޮޑުވެގެން ދެއެވެ. އެ ޚަރަދު ހަމަޖެއްސުމަށްޓަކައި ބޭރުގެ
ފަރާތްތަކުންނާއި ބޭންކްތަކުން އަދި ވިޔަފާރިވެރިންގެ އަތުން ސަރުކާރަށް ދަރަންޏަށް ފައިސާ ނަގަންޖެހެއެވެ. ސަރުކާރުން ދަރަންޏަށް
ފައިސާ ނެގުމުން، ވިޔަފާރިއާއި އިންވެސްޓްމަންޓަށް ލިބެންހުންނަ ފައިސާ މަދުވެ، އިޤްތިސާދީ ދުވެލި މަޑުޖެހި، މުދަލާއި ޚިދުމަތުގެ އަގު
މައްޗަށް ދިއުމަށް މެދުވެރިވެ، ރައްޔިތުންގެ އާންމު ދިރިއުޅުމަށް ނޭދެވޭ އަސަރުކުރެއެވެ .
ކޮރަޕްޝަންގެ ވަބާ މުޅި މުޖުތަމަޢަށް ފެތުރި، ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާއާއި، ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގެ ތެރެއަށް ކޮރަޕްޝަން ވަދެ، ރިޝްވަތާއި
ނާޖާއިޒު ފައިދާ އިތުރުވެ، ބޮޑެތި ކުށްވެރިން ޢަދުލު އިންސާފުން ރެކިގަނެ، އެފަރާތްތަކަށް ޙުކުމް ނުކުރެވޭތަން އާދެއެވެ. މުޖުތަމަޢުގައި
ކުށްކުރުމާއި، ޖަރީމާތައް އިތުރުވެ ރައްޔިތުން ބިރުވެރިކަމަށް ހުށަހެޅިގެން ދެއެވެ .
ރާއްޖޭގައި ވެސް ކޮރަޕްޝަން އާންމުވެފައިވާ މިންވަރު މަތިކަމުން، ކޮރަޕްޝަނުގެ ބައެއް ޢަމަލުތަކަކީ މާބޮޑު މައްސަލައެއްކަމުގައި
ނުދެކެވޭ ފަހަރު އާދެއެވެ. މިސާލަކަށް، ބޭންކުން ޑޮލަރު ހޯދުމުގައި ރައްޓެހި މުވައްޒަފަކަށް ގުޅުން، ސަރުކާރުން ޚިދުމަތް ހޯދުމުގައި އެ
އޮފީހެއްގެ މުވައްޒަފަކަށް ގުޅުން، ނުވަތަ ސަރުކާރުގެ ނުވަތަ އަމިއްލަ އޮފީހެއްގެ ވަޒީފާއަކަށް ކުރިމަތިލައިގެން އުޅޭ ކުދިންގެ
މައިންބަފައިން އެ އޮފީހެއްގެ ވެރިންނަށް ގުޅައި، ވަޒީފާގެ ވާހަކަ ދެއްކުންފަދަ ކިތަންމެ ކިތަންމެ ކަމެއް އަބަދުވެސް ތަކުރާރުވެއެވެ.
ކުންފުނިތަކާ ގުޅޭ އެކި ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުންނާ ކުންފުނިތަކާ ޚާއްސަ ގުޅުންތައް އޮންނަވާހަކައަކީ ވެސް
އަބަދުވެސް ދެކެވޭ ވާހަކައެކެވެ. މިގޮތުން ކަސްޓަމްސްގެ ޑިއުޓީއާގުޅޭ މުވައްޒަފުންނާއި . ވިޔަފާރިވެރިންނާއި އޮންނަ ގުޅުންތަކާއި،
ބޭންކުތަކުގެ ކްރެޑިޓް މެނޭޖަރުންނާއި ސަރުކާރުގެ އޮފީސްތަކާއި، ކުންފުނިތަކާއި ، ރިޒޯޓްތަކުގެ ޕްރޮކިޔޮރމަންޓް މެނޭޖަރުންނަށް ޚިދުމަތް
ހޯދާ ކުންފުނިތަކުން ޚާއްސަ އިނާޔަތްތައް ލިބޭ ވާހަކައަކީ ވެސް އާންމު ދައްކާ ވާހަކައެކެވެ .
މި ފެންވަރަށް ކޮރަޕްޝަން ކުރިމަތިވުމުން، ކޮރަޕްޝަނާ ނުލައި އުޅުމަކީ ދަތިކަމަކަށްވެއެވެ. ސަރުކާރުގެ ވަޒީފާއަކަށް ކުރިމަތިލިއަސް،
އަދި ވަޒީފާގައި ދެމިހުރުމަށް ވެސް، އަދި ވަޒީފާގައި ކުރިއަށް ދިއުމަށް ވެސް ކޮރަޕްޝަނުގައި ބައިވެރިވާން މަޖުބޫރުވެއެވެ. އާންމު
ޚިދުމަތް ހޯދުމުގައި ވެސް ކޮރަޕްޝަންގެ ޢަމަލުތަކަށް އަރައިގަނެވެއެވެ. ކޮރަޕްޝަނަކީ މާބޮޑު ކަމަކަށް ނުވެއެވެ .
27 ސަފުހާ

ނަތީޖާއަކަށްވަނީ، ރައްޔިތުންނަށް ލިބިފައިވާ މުހިންމު ޙައްޤުތައް ވެސް، ކޮރަޕްޝަނުގެ ބަލިމަޑުކަމުގައި ދޫކޮށްލެވޭގޮތްވުމެވެ. ތިމާމެންގެ
ވެރިން އިންތިޚާބުކުރުމުގެ ޙައްޤަކީ ކިތަންމެ މުހިންމު އަދި އަގުހުރި ޙައްޤެއްކަމުގައިވިޔަސް، އެ ޙައްޤުވެސް ކޮރަޕްޝަނުގެ އަވާގައި
ވިއްކާލެވޭގޮތް ވުމެވެ. މަދު ފައިސާކޮޅަކަށް ވޯޓުގެ ޙައްގު ވިއްކާލުމެވެ. 500 ރުފިޔާ ނުވަތަ އެއަށް ވުރެ ކުޑަ ޢަދަދަކަށް ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުގެ އިންތިޚާބުގައި އަދި ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި ވޯޓު ވިއްކާލެވޭގޮތް ވުމެވެ .
އިންޓަނޭޝަނަލް ފައުންޑޭޝަން ފޯރ އިލެކްޓޯރަލް ސިސްޓަމްސް އިން 2014 ވަނަ އަހަރު ކުރި ދިރާސާއެއްގައި ވާގޮތުން، މާޗް 2014
ގައި ބޭއްވުނު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިންތިޚާބުގައި ބައިވެރިވި މީހުންގެ ސައްތައަކުން 37 ބުނާ ގޮތުގައި، ވޯޓު ގަތުމަށް
މަސައްކަތްކުރަމުންދިޔަތަން އެފަރާތްތަކަށް ފެނިފައިވެއެވެ. ހަމަ މިއާއެކު، ރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުންނާއި ސިޔާސީ މީހުން ކެމްޕޭނަށް
ޚަރަދުކުރާ ފައިސާއާމެދު ސީރިއަސް މައްސަލަތަކެއް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ .
މި ފެންވަރަށް މުޖުތަމަޢެއް ދަނީ ކޮރަޕްޝަން ވަރަށް މަތީ ދަރަޖައަކަށް އަށަގަތުމުންނެވެ. މިފަދަ މުޖުތަމަޢެއް ކޮރަޕްޝަނުން
ސަލާމަތްކުރުން ވަނީ ދަތި އުނދަގޫ ކަމަކަށެވެ. އަދި މިފަދަ މުޖުތަމަޢެއްގައި ވެރިން އިންތިހާއަށް ކޮރަޕްޝަނުގެ ޢަމަލުތައް
ހިންގިކަމުގައިވިޔަސް ރައްޔިތުންނަށް އެފަދަ ޢަމަލުތަކާ ދެކޮޅަށް ނިކުތުން ވަނީ ދަތިކަމަކަށެވެ. ސަބަބަކީ، އެ ފަރާތްތަށް މަޤާމަށް
ހޮވުމުގެ ކޮރަޕްޝަނުގައިވެސް ރައްޔިތުން ބައިވެރިވާ ފަހަރު އައުމެވެ .
ސިވިލް ސޮސައިޓީ އާއި މީޑިއާގައި ކޮރަޕްޝަން އަށަގަތުމުގެ ގެއްލުން
މީޑިއާ އާއި ސިވިލް ސޮސައިޓީއަކީ މުޖުތަމަޢު ކޮރަޕްޝަނުން ސަލާމަތް ކުރުމުގައި އެންމެ މުހިންމު ދައުރެއް އަދާކުރާ މުހިންމު ދެ
ފަރާތެކެވެ. މިގޮތުން، މީޑިއާ އާއި ސިވިލް ސޮސައިޓީ އަކީ ކޮރަޕްޝަނުގެ ޢަމަލުތައް ހާމަކޮށް، އޭގެ ތަފްސީލުތަށް އާންމުންނާ ހަމައަށް
ގެނެސްދީ، ކޮރަޕްޝަނާ ދެކޮޅަށް އާންމުން ހޭލުންތެރިކުރުމުގައި މުހިންމު ދައުރެއް އަދާކުރެވިދާނެއެވެ. ކޮރަޕްޝަން ނައްތާލުމުގައި
ސިވިލް ސޮސައިޓީ އާއި މީޑިއާއަކީ މިނިވަންކަމާއި، ތެދުވެރިކަމާއެކު، ހަޤީޤަތް ހާމަކޮށްދީ މުޖުތަމަޢުގެ ފައިދާއަށް މަސައްކަތްކުރާ ބަޔަކަށް
ވާންޖެހެއެވެ.
އެހެންނަމަވެސް، ރާއްޖޭގައި މިހާތަނަށް ކުރެވިފައިވާ ނޭޝަނަލް އިންޓެގްރިޓީ އެސެސްމަންޓް 2014 ފަދަ ދިރާސާތަކުންނާއި، ބަލާލި
ކޮންމެ ދިމާލަކުންވެސް، މީޑިއާގެ މިނިވަންކަމާމެދު ސުވާލު އުފެދޭ މަންޒަރު ފެނިގެންދެއެވެ. މީޑިއާތަކަކީ ސިޔާސީ ފަރާތްތަކާއި،
ވިޔަފާރިތަކުގެ ނުފޫޒު އިންތިހާއަށް ފޯރާފައިވުމުގެ ސަބަބުން އެ ފަރާތްތަކަށް މިނިވަންކަމާއެކު މަސައްކަތްކުރުމުގެ ފުރުޞަތު
ހަނިވެފައިވެއެވެ. އަދި މީޑިއާގައި ތަޙުޤީޤީ ނޫސްވެރިކަމުގެ ފަންނު ނެތުމާއި، އެކަން އަގުވަޒަން ނުކުރެވުމުގެ ސަބަބުން ބޮޑެތި
ކޮރަޕްޝަނުގެ މައްސަލަތައް އާންމުންނަށް ފެންމަތިނުވެ ފަނޑުވެގެންދެއެވެ. އަދި އެމައްސަލަތައް އާންމުންގެ ސަމާލުކަމަށް ނައިސް،
ކޮރަޕްޝަނުގެ ޢަމަލު ހިންގާ ފަރާތްތައް އެ ފަދަ ކުށްތަކުން ރެކިގަނެވޭތަން އާދެއެވެ. ހަމަ މިފަދައިން، މަދަނީ ޖަމިއްޔާތަށް ހިންގުމަށް
ފަންޑު ހޯދުމަށް ހުރި ދަތިތަކާއި ، ސަރުކާރު ން މަދަނީ ޖަމިއްޔާތަކަށް ދޭ އެހީއާއި، ވަޞީ ލަތްތައް ލިބިގެންދަނީވެސް ނުފޫޒެއްގެ
ތެރެއިންކަމުގައިވާއިރު، ޖަމިއްޔާތައް ހިންގާ ފަރާތްތަށްވެސް ކޮރަޕްޝަނަށް ހުށަހެޅިގެންދެއެވެ. މަދަނީ ޖަމިއްޔާތަކުގެ ޙަރަކާތްތަކުގައިވެސް
ވިޔަފާރިތަކާއި، ސިޔާސީ ފަރާތްތަކުގެ ނުފޫޒު ބޮޑުވުމުގެ ސަބަބުން، އެފަދަ ޖަމިއްޔާތަކުގެ ޙަރަކާތްތައް ބައްޓަންވެގެންދަނީ އެ
ފަރާތްތަކުގެ ވިޔަފާރީގެ ނުވަތަ ސިޔާސީ ފައިދާއަށެވެ. މަދަނީ ޖަމިއްޔާތަކަށް ވެސް ކޮރަޕްޝަނުގެ ވަބާ ޖެހުމުގެ ނަތީޖާއަކަށްވަނީ،
ކޮރަޕްޝަނާ ދެކޮޅަށް މަސައްކަތްކުރުމުގައި އެފަރާތްތަކުގެ ޤާބިލްކަން ނެތި ދިއުމަށެވެ .
28 ސަފުހާ

ކޮރަޕްޝަންގެ ސަބަބުން ޑިމޮކްރަސީ އާއި ގުޑް
ގަވަރނެންސްއަށް ކުރާ އަސަރު
އިތުބާރުހިފޭ މަޤާމެއްގެ ބޭނުން ނާޖާއިޒު ގޮތުގައި އަމިއްލަ ބޭނުމަށް ހިފުމަކީ ކޮރަޕްޝަނެވެ. މިގޮތުން، ސަރުކާރުގައި ވިޔަސް
އަދި ވިޔަފާރި ކުންފުންޏެއްގައި ވިޔަސް، ތިމާއާ ޙަވާލުކުރެވިފައިވާ މަޤާމާއެކު، ދެވޭ އިތުބާރު ގެއްލުވާލުމަކީ އޭގެ ގެއްލުން
އިންތިހާއަށް ބޮޑު ކަމެކެވެ. ކޮރަޕްޝަނުގެ ސަބަބުން ސަރުކާރަކުން ހާޞިލްކުރަން ބޭނުންވާ މަޤްޞަދު ޙާޞިލްކުރުމަށް
ހުރަސްއެޅޭ ގޮތް މެދުވެރިވެއެވެ.
ކޮރަޕްޝަން އަށަގަތުން ހުއްޓުވުމުގައި ޑިމޮކްރަޓިކް ނިޒާމް މުހިންމު ދައުރެއް އަދާކުރެއެވެ. މިގޮތުން، ޚިޔާލުފާޅުކުރުމުގެ
މިނިވަންކަމާއި، ނޫސްވެރިކަމުގެ މިނިވަންކަމަކީ، ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުމުގެ މުހިންމު ބާރުތަކެކެވެ. ހަމަ މިއާއެކު، ފުރިހަމައަށް
ޑިމޮކްރަސީ ތަންފީޒުކުރާ ޤައުމެއްގައި، ރައްޔިތުން ކޮރަޕްޝަނަށް ޖާގައެއް ނުދޭނެއެވެ. މިގޮތުން، ކޮރަޕްޓް ސަރުކާރަކާ
އިދިކޮޅަށް ރައްޔިތުންނަށް ލިބިފައިވާ ވޯޓުގެ ބޭނުންކުރާނެއެވެ. އަދި، ޚިޔާލުފާޅުކުރުމާއި، އެއްވެ އުޅުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ
ތެރެއިން އެފަދަ ކޮރަޕްޓް ލީޑަރަކަށް ޖާގައެއް ނުދޭނެއެވެ. ހަމައެއާއެކު ރައްޔިތުންނަށް ލިބިފައިވާ ޖަވާބުދާރީ ކުރުވުމުގެ
ޙައްޤުގެ ބޭނުންކޮށް ކޮރަޕްޓް އޮފިޝަލުން ޖަވާބުދާރީ ކުރުވާނެއެވެ .
އެހެންނަމަވެސް، ކޮރަޕްޝަނަކީ، މުޅި މުޖުތަމަޢުގެ ހުރިހާ ނިޒާމުތައް ހަލާކުކޮށްލާ ނުރައްކާތެރި ވަބާއެކެވެ. ކޮރަޕްޝަން
އިންތިހާއަށް މައްޗަށްދިއުމުން، އޭގެ ވަކިތައް މުޅި ޑިމޮކްރަޓިކް ނިޒާމުގައި ހިއްޕާލައެވެ .
މީގެ އެންމެ ބޮޑު ސަބަބަކީ، ޑިމޮކްރަޓިކް ނިޒާމެއްގައި އިންތިޚާބުތަކާއި ކެމްޕޭންތަކަށް ޚަރަދުކުރާ ފައިސާއިން މުޅި ނިޒާމު
ގަޑުބަޑުކޮއްލުމެވެ .
ޑިމޮކްރަސީގެ މައިގަނޑު އުންސުރުތަކަށް (އެލެމެންޓްސް) ތަކަށް ކުރާ ނޭދެވޭ އަސަރު
ޑިމޮކްރަސީއެއްގެ މުހިންމު ބަހާތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނެނީ؛
1. މިނިވަން، އިންސާފުވެރި އިންތިޚާބުގެ ތެރެއިން ސަރުކާރު އެކުލަވާލާ، ސަރުކާރު ބަދަލުކުރުމުގެ ސިޔާސީ ނިޒާމް
2. ސިޔާސީ އަދި މަދަނީ ޙަރަކާތުގައި ރައްޔިތުންގެ ފުރިހަމަ ބައިވެރިވުން
3. އެންމެހާ ރައްޔިތުންގެ އިންސާނީ ޙައްޤު ރައްކާތެރިކުރުން .
4. ޤާނޫނީ ޙުކޫމަތު، ނުވަތަ ޤާނޫނީ ވެރިކަން؛ ޤާނޫނުގެ ކުރިމަތީގައި އެންމެންނަކީ ހަމަހަމަ ބައެއްކަމުގައިވުން .
މުޖުތަމަޢެއްގައި ކޮރަޕްޝަން އަށަގަތުމުގެ ނަތީޖާއަކަށްވަނީ، މި ހުރިހާ ބަހާތަކަށް އޭގެ ނޭދެވޭ އަސަރުކޮށް، މި ހުރިހާކަމެއް
29 ސަފުހާ

ފަސާދަކޮށްލުމެވެ. މިގޮތުން، އިންތިޚާބުތަކަށް ކޮރަޕްޝަންގެ ނުފޫޒު ވަދެ، އިންތިޚާބުތަކުގެ މިނިވަންކަމާއި،
އިންސާފުވެރިކަމާއި، ހާމަކަމާއިމެދު ސުވާލު އުފެދުމެވެ. ސިޔާސީ ޙަރަކާތް ހިންގުމުގައި ވަކިފަރާތްތަކާމެދު ވަކިގޮތްގޮތަށް
ޢަމަލުކުރެވުމެވެ. ވަކި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކަށް ޚާއްސަ ޢިނާޔަތް ދެވޭއިރު، އަނެއްބައި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކާއި، ސިޔާސީ
ލީޑަރުންނަށް ތަފާތު ދަތިތަކާއި ކުރިމަތިވުމެވެ. މީޑިއާގެ ދައުރު އަދާކުރުމަށް ހުރަސްއެޅުމެވެ. ނޫސްވެރިންނަށް ހާމަކަމާއެކު،
ޖެހިލުމެއްނެތި ރިޕޯޓުކުރުމަށް ފިއްތުންތަކާއި ކުރިމަތި ކުރުވުމެވެ. ރައްޔިތުންގެ އިންސާނީ ޙައްޤުތަށް ރައްކާތެރިކުރުމުގައި،
ތަފާތުކުރެވި، ވަކި ބައެއްގެ ޙައްޤުތަކަށް އިސްކަންދެވި، އަނެއް ބައެއްގެ ޙައްޤުތަކުން މަޙުރޫމްކުރެވުމެވެ .
ކޮރަޕްޝަން މުޖުތަމަޢުގައި ފެތުރިގެން ދިއުމުގެ ސަބަބުން، ސަރުކާރުގެ އަދި ދައުލަތުގެ ވެރިން ރައްޔިތުންނަށް
ޖަވާބުދާރީކުރުމުން ރެކިގަތުމަށް މަގު ފަހިވެއެވެ. މިގޮތުން، ޤާނޫނުތަކާއި ޤަވާއިދުތައް ވަނީ ހަމައެކަނި ކަރުދުާހގައި
ލިޔެވިފައިވާ ބަސްތަކަކަށެވެ. ޤާނޫނުތައް ތަންފީޒުކުރުމުގައި އެކި މީހުންގެ މެދުގައި ތަފާތުކުރެވެއެވެ. ވަކި ބައެއްގެ މައްޗަށް
ޤާނޫނު ހިނގާއިރު، އަނެއް ބައެއްގެ މައްޗަށް ޤާނޫނެއް ނުހިނގައެވެ. ޤާނޫނީ ޙުކޫމަތު ނުވަތަ ޤާނޫނީ ވެރިކަމަށް ޖާގައެއް
ނޯވެއެވެ. ހަމަ މިއާއެކު، ހެޔޮ ވެރިކަމުގެ އުސޫލުތައް ކަމުގައިވާ މަޢުލޫމާތު ހާމަކުރުމާއި ، ޒިންމާދާރުވުމުގެ ސިފަތައް މުޅިން
ނެތިކޮއްލައެވެ .
ޑިމޮކްރަސީއަށް އޮންނަ އިތުބާރު ގެއްލުން
އިނގިރޭސި މުޙާވިރާއެއްގައި ވަނީ، Power tends to corrupt and absol ute power corrupts “
,
“yelutabsol"ބާރަކީ ފަސާދައަށް މަގުފަހިކުރުވާ އެއްޗެކެވެ. ޙައްދެއްނެތި ބާރު ލިބުމަކީ، ޙައްދެއްނެތި ފަސާދައަށް
"
މެދުވެރިވާ ކަމެކެވެ، މި ބަހުގައި ބުނާފަދައިން، ބާރު އިތުރުވާވަރަކަށް، ކޮރަޕްޝަނަށް ބޮޑަށް މަގުފަހިވެއެވެ. މިހެންކަމުން
ބާރުތައް މައިތިރިކޮށް ނަގަހައްޓަންޖެހެއެވެ. ބާރުތައް ބަހާލަންޖެހެއެއެވެ. އެއްބާރު އަނެއް ބާރުގެ މައްޗަށް ފާރަވެރިވެ،
ޖަވާބުދާރީވާންޖެހެއެވެ. ބާރުތައް ހަމަ މަގަށް އެޅުވުމަށްޓަކައި، ހަތަރުވަނަ ބާރެއް އޮންނަންޖެހެއެވެ. އަދި ބާރުތަކުގެ ޙަޤީގީ
ބާރުކަމުގައިވާ ރައްޔިތުންގެ ބާރު، ފުރިހަމައަށް ތަންފީޒު ވާން ޖެހެއެވެ .
ކޮރަޕްޝަނަކީ، ބާރުތަކުގެ މައްޗަށް އޭގެ ވަކިތައް ފޯރުވައި، މުޅި ޑިމޮކްރަޓިކް ނިޒާމު ފަސާދަކޮށް، ގަޑުބަޑުކޮއްލާފަދަ
ވިހަގަދަ ހަރުފައެކެވެ. އޭގެ ވިހައިން މުޅި ނިޒާމު ފަސާދަކޮށްލުމުން، ޑިމޮކްރަޓިކް ނިޒާމާއިމެދު ރައްޔިތުން ކުރާ އިތުބާރު
ގެއްލުވާލައެވެ. ޑިމޮކްރަސީއަކީ، ރަނގަޅު ނޫން ނިޒާމެއްކަމުގައި ސިފަކުރެވޭގޮތްވެއެވެ. ޑިމޮކްރަސީއަކީ ކޮރަޕްޓް ނިޒާމެއްގެ
ގޮތުގައި ތަޞައްވުރު ކުރެވެއެވެ. ޑިމޮކްރަސީއެއްގައި ބާރު އޮންނަނީ ބާރުގަދަ ފަރާތްތަކުގެ އަތުގައިކަމާއި، އިންސާފު
ލިބެނީވެސް ވަކި ފަރާތްތަކަކަށް ކަމުގައި ދެކެވޭގޮތްވެއެވެ .
ޙަޤީގަތަކީ ޑިމޮކްރަސީއަކީ ކޮރަޕްޝަނާއި، ފަސާދައާއި ، އެކައްޗެއް ނޫންކަމެވެ. ޑިމޮކްރަސީގެ އަސްލަކީ، ކޮރަޕްޝަން
ނެތުމެވެ. އެންމެންގެ މެދުގައި ހަމަހަމަކަން އޮތުމެވެ. އެންމެންގެ މެދުގައި އިންސާފު ޤާއިމްވެފައި ވުމެވެ. ވެރިކަން
ޤާއިމްކުރުމުގައި، އެންމެ އާދައިގެ މީހާގެ ބަހެކޭ އެންމެ މުއްސަނދި، ބާރުގަދަ މީހާގެ ބަހެކޭ އެއްވަރުވުމެވެ. އެހެން
ނަމަވެސް، ޑިމޮކްރަޓިކް ނިޒާމަށް ކޮރަޕްޝަނުގެ ބަލި ޖެހިއްޖެނަމަ، ޑިމޮކްރަސީ ވެގެންދަނީ ބޮޑު ތުރާލަކަށެވެ. ކޮރަޕްޝަނުގެ
30 ސަފުހާ

މޫތައް ޑިމޮކްރަސީގެ ހުރިހާ ބިންގަލެއް ހަލާކުކޮށް ނެތިކޮށްލައެވެ. ރައްޔިތުން ޑިމޮކްރަޓިކް ނިޒާމުތަކުގެ މައްޗަށް ކުރާ
އިތުބާރު ގެއްލުވާލައެވެ. އޭގެ ސަބަބުން މުޅި މުޖުތަމަޢުގައި ޝައްކާއި ވަހުމުގެ ބަލިމަޑުކަމެއް އުފެދި، ސަރުކާރާއި،
ދައުލަތާއި، މިނިވަން ނިޒާމުތަކާއި، އިންތިޚާބުތަކާއި ، އަދި މުޅި ޑިމޮކްރަޓިކް ނިޒާމުގެ މައްޗަށް ރައްޔިތުން ކުރާ އިތުބާރު
ގެއްލުވާލައެވެ .
ކޮރަޕްޝަނުގެ ސަބަބުން ޢަދުލުއިންސާފަށް ކުރާ އަސަރު
ދިވެހިރާއްޖޭގައި 2008 ވަނަ އަހަރު އައު ޤާނޫނު އަސާސީއެއް ޤާއިމްކުރެވުނުއިރު، ވެރިކަމުގެ ނިޒާމަށް ގެނެވުނު އެންމެ
ބޮޑު ބަދަލަކީ، ޝަރުޢީ ނިޒާމަކީ ވަކި ބާރެއްކަމުގައި ހަމަޖައްސައި، ބޮޑެތި ބާރުތަކަކާއި، މިނިވަންކަމެއް ކޯޓުތަކަށާއި،
ފަނޑިޔާރުންނަށް ލިބިދިނުމެވެ. ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ހަތް އަހަރު ވާއިރު، ޢަދުލު އިންސާފުގެ ނިޒާމާއި، ފަނޑިޔާރުގެއާއި،
ފަނޑިޔާރުންނާމެދު ބޮޑެތި ތުހުމަތުތަކެއް ފެންމަތިވެފައިވާކަމުގައި ޓްރާންސްޕޭރެންސީ މޯލްޑިވްސްގެ ފަރާތުން ޝާއިޢުކުރި
ނޭޝަނަލް އިންޓެގްރިޓީ އެސެސްމަންޓް (2014) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ފަނޑިޔާރުގެއަކީ، ސިޔާސީ ޕާޓީތަކާއި
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިހާއެކު، އެންމެ ކޮރަޕްޓް އެއް އިދާރާކަމުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. ހަމަމިއާއެކު ރާއްޖޭގެ
މުއައްސަސާތަކުންނާއި، ބައިނަލްއަޤްވާ މީ އިދާރާތަކުން ފަނޑިޔާރުގެއާއިމެދު ސީރިއަސް މައްސަލަތަކެއް ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަމަށް
ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި، އިންޓަރނޭޝަނަލް ކޮމިޝަން އޮފް ޖޫރިސްޓްސް (އައިސީޖޭ) އިން
ފާހަގަކޮށްފައިވާގޮތުގައި، ފަނޑިޔާރުގޭގެ ނިންމުންތައް ވަރަށް ބޮޑަށް ސިޔާސީވެފައިވާއިރު، ސިޔާސީ ފަރާތްތަކުގެ ނުފޫޒު
ފަނޑިޔާރުންގެ މައްޗަށް ނުހަނު މަތީ ދަރަޖައަކަށް ފޯރާފައިވެއެވެ. އަދި އދގެ ސްޕެޝަލް ރެޕެޓުއަ އޮން ދަ
އިންޑިޕެންޑެންސް އޮފް ޖަޖަސް އެންޑް ލޯޔަރސް ފާހަގަކޮށްފައިވާގޮތުގައި ފަނޑިޔާރުގޭގެ މިނިވަންކަމުގެ މާނަ
އޮޅުންބޮޅުންކަމެއްގެ ތެރޭގައިވާއިރު، ފަނޑިޔާރުގެއިން އަދުލުއިންސާފު ހޯދައިދިނުމުގައި ބޮޑެތި ގޮންޖެހުންތަކަކާ
ކުރިމަތިވެފައިވެއެވެ
ޖުޑީޝަލް އިންޓެގްރިޓީގެ މުހިންމުކަން
ދައުލަތުގެ ބާރުތަކުގެ ތެރެއިން ވެރިކަން ކުރާ ބާރާއި (އެގްޒެކެޓިވް)، ޤާނޫނު ހަދާ ބާރާއި (ލެޖިސްލޭޗަރ)، ސިޔާސީ
ފަރާތްތަކުގެ މައްޗަށް އެކުލެވިފައިވާ ބާރުތަކެކެވެ. އެހެނަސް، ފަނޑިޔާރުގެ އަކީ ސިޔާސީ ނުފޫޒުން އެއްކިބާވެފައި
އޮންނަންޖެހޭ މުއައްސަސާއެކެވެ. ދޭދޭ ރައްޔިތުންނާއި، ރައްޔިތުންނާއި، ސަރުކާރާ ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކާދެމެދު ޖެހޭ
މައްސަލަތަކަށް އިންސާފުވެރި ޙައްލެއް ހޯދައިދިނުމުގެ ޒިންމާ ޤާނޫނުއަސާސީން މަތިކޮށްފައިވަނީ ފަނޑިޔާރުގެއާ
31 ސަފުހާ

ކަމުގައިވާއިރު، ފަނޑިޔާރުގެއަކީ އެންމެހާ ރައްޔިތުންގެ އިތުބާރާއި އިޙްތިރާމް ލިބިގެންވާ މުއައްސަސާއަކަށް ވުމަކީ ކޮންމެހެން
ބޭނުންކަމެކެވެ.
މިގޮތުން ފަނޑިޔާރުން ނިންމާ ނިންމުންތަކާއި ފަނޑިޔާރުންގެ އާންމު ދިރިއުޅުންވެސް ހުންނަންވާނީ އާންމު ރައްޔިތުންނަށް
މިސާލަކަށްވާފަދަ މަތީ ދަރަޖައެއްގައެވެ. ފަނޑިޔާރެއްގެ ސުލޫކާމެދު ޝައްކެއް ކުރެވުނުކަމުގައިވިޔަސް އެއީ، ސީރިއަސް
މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި، ދުނިޔޭގެ ކުރިއަރާފައިވާ ޤައުމުތަކުގައި ބަލައި، އެ ފަނޑިޔާރަކާމެދު ތަޙުޤީޤު ހިންގެއެވެ. ރާއްޖޭގެ
ޤާނޫނުއަސާސީގެ 149 ވަނަ މާއްދާގައި ވާގޮތުން، ފަނޑިޔާރުންނަކީ، ފަނޑިޔާރުންގެ މަޤާމު އަދާކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ
ތަޢުލީމާއި، ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވާ، "އަޚުލާޤު ރަނގަޅު" ބަޔަކަށް ވާންޖެހެއެވެ. އަދި ފަނޑިޔާރުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަކީ،
ޤާނޫނު އަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައިވާފަދައިން، "މިނިވަންކަމާއެކު، ވަކިފަރާތަކަށްނުޖެހި، ވަކި ފަރާތަކުން ދައްކައިފާނެ
"
ބިރަކަށް ޖެހިލުމެއްނެތި، ތަޢައްސުބުން އެއްކިބާވެތިބެ ނިންމާ ނިންމުންތަކަކަށް ވާންޖެހެއެވެ.
މީގެއިތުރުން، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން (ޖޭއެސްސީ) އެކުލަވާލާފައިވާ ފަނޑިޔާރުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑުގައި މި
ސިފަތަކަށް އިތުރަށް އަލިއަޅުވާލައި ތަފްސީލްކޮށްދީފައިވެއެވެ. މިގޮތުން، ފަނޑިޔާރުންނަކީ، އެމީހުންގެ އަމިއްލަ
ޙައިޘިއްޔަތުންނާއި، ފަނޑިޔާރެއްގެ ޙައިޘިއްޔަތުން، ޢަދުލު އިންސާފު ޤާއިމުކުރުމުގެ ދާއިރާގެ މިނިވަންކަން ދެމެހެއްޓުމަށް
މަސައްކަތްކުރާ ބައެއްކަމުގައި ވާންޖެހެއެވެ. ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގައާއި، ޙުކުމާ ހަމައަށް ވާޞިލްވުމުގައި ފަނޑިޔާރުން
ވަކިފަރާތަކަށް ނުޖެހި މުސްތަޤިއްލު ވާންޖެހެއެވެ. ފަނޑިޔާރުންނަކީ ނަޒާހާތްތެރި، ތެދުވެރި، އިޚްލާސްތެރި، އަމާނަތްތެރި
ބަޔަކަށް ވާންޖެހެއެވެ. ހިތްތިރި، އަޚްލާޤު ރަނގަޅު، މާތްމީހެއްގެ ގޮތުގައި ފެންނަންޖެހެއެވެ. ޝަރީއަތުގެ ކުރިމަތީގައި
ހަމަހަމަކަން ކަށަވަރުކޮއްދިނުމަށް މަސައްކަތްކުރާ ބަޔަކަށް ވާންޖެހެއެވެ. ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ ހުނަރުވެރިކަމާއި ކުޅަދާނަކަން
ލިބިފައިވާ ބަޔަކަށް ވާންޖެހެއެވެ. ސިޔާސީ ޙަރަކާތްތަކުންނާއި ސިޔާސީ ފިކުރުތަކުން ފަނޑިޔާރުން އެއްކިބާވާންޖެހެއެވެ.
މި ސިފަތައް ނެތިއްޖެކަމުގައިވާނަމަ، ފަނޑިޔާރުގެއާއި، ފަނޑިޔާރުންނާއި، އެ ފަނޑިޔާރުން ނިންމާ ނިންމުންތަކާމެދު،
ސުވާލު އުފެދުމުގެ ފުރުސަތު ބޮޑެވެ. އެ ނިންމުން ތަކަށް އިޙްތިރާމް ނުކުރެވޭކަމުގައިވާނަމަ، މުޖުތަމަޢުގެ ހަމަޖެހުން
ނެތިގެންދެއެވެ .
ޓްރާންސްޕޭރެންސީ މޯލްޑިވްސްގެ ރިޕޯޓުގައި އިތުރަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި، ރާއްޖޭގައި ފަނޑިޔާރުންގެ ސުލޫކާއި،
ނަޒާހަތްތެރިކަން ޤާއިމްކުރުމުގެ ނިޒާމެއް ނެތެވެ. 'ނުބައި ފަނޑިޔާރުން'ނާއި މެދު ފިޔަވަޅު އަޅައި ވަކިކުރެވޭނެ ގޮތެއް
ނެތެވެ. މިގޮތުން ފަނޑިޔާރުންނާއި ބެހޭގޮތުން އެކި ތުހުމަތުތައް ކުރެވުނު ކަމުގައި ވިޔަސް އެ ތުހުމަތުތަކާމެދު އެކަށީގެންވާ
ތަޙުޤީގެއް ނުކުރެވޭކަމާއި ފިޔަވަޅު ނޭޅޭކަން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި، ފަނޑިޔާރުންގެ ކޮރަޕްޝަން މައްސަލަތައް އެންޓި-
ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުން ކުރިއަށް ގެންދިއުން ހުއްޓުވުމަށް ތަފާތު ފިޔަވަޅުތައް އަޅާފައިވާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
އދ.ގެ ސްޕެޝަލް ރެޕެޓުއަ އޮން ދަ އިންޑިޕެންޑެންސް އޮފް ޖަޖަސް އެންޑް ލޯޔަރސް، ގެބްރިއެއްލާ ނައުލް
ފާހަގަކޮށްފައިވާގޮތުގައި، ފަނޑިޔާރުގެއާ ގުޅޭ 100 އަށްވުރެ ގިނަ މައްސަލަ އެންޓި-ކޮރަޕްޝަނުން ތަޙުޤީގުކޮށް،
32 ސަފުހާ

ޕްރޮޒެކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް ފޮނުވާފައިވާއިރު، އެއިގެ ތެރެއިން ބެލިފައިވަނީ އެންމެ 2 މައްސަލަކަމާއި ، ފަނޑިޔާރުގޭގައި
ކޮރަޕްޝަނާއި، މަޤާމުގެ ނުފޫޒު ބޭނުންކުރުން އިންތިހާއަށް މައްޗަށް ގޮސްފައިވާކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ .
ޤާނޫނުގެ ވެރިކަން (ރޫލް އޮފް ލޯ) ނެތި ދިއުން
"ޤާނޫނުގެ ވެރިކަން" އިޝާރާތް ކުރެވެނީ ދައުލަތް ހިންގުމުގައި ވަކި ވަކި ފަރުދުން ނިންމާ ނިންމުންތަކުގެ ބަދަލުގައި
ޤާނޫނޫގެ ހުކޫމަތު އެންމެހާ ރައްޔިތުންނާއި ދައުލަތުގެ މައްޗަށް ހިންގުމަށެވެ. އެންމެހާ ރައްޔިތުންނާއި، ވިޔަފާރިއަކާއި،
އެންމެހާ މުއައްސަސާއަކީ އެ ފަރާތްތަކުގެ މައްޗަށް ޤާނޫނުގެ ޙުކުމް ހިނގާނެ ފަރާތްތަކެއްކަމުގައި ޤަބޫލުކުރެވި، ޤާނޫނަށް
ތަބާވެ އިޙްތިރާމްކުރުމަށް މަޖުބޫރުކުރުވައެވެ. ފަނޑިޔާރުގެއަކީ، ޤާނޫނުގެ ޙުކޫމަތު ހިންގުމުގެ ޒިންމާ ޙަވާލުކުރެވިފައިވާ
ފަރާތްކަމުގައިވާއިރު، ފަނޑިޔާރުގޭގެ ތެރެއަށް ރިޝްވަތާއި، ފަސާދަ އަދި ނާޖާއިޒު ނުފޫޒު ބޭނުންކުރުން ވަދެއްޖެނަމަ،
ޤާނޫނުގެ ވެރިކަން ފުރިހަމައަށް ހިންގުމަށް ހުރަސްއެޅެއެވެ. ޤާނޫނު ހިތުހުރި ގޮތަކަށް މާނަކޮށް، އެކި ފަރާތްތަކާމެދު
ތަފާތުކުރެވި، އެކި ފަރާތްތަކުގެ މަސްލަޙަތުތައް ނާޖާއިޒުގޮތުގައި ޙިމާޔަތް ކުރެވޭތަންއާދެއެވެ. ރައްޔިތުންގެ އަސާސީ
ޙައްގުތަކާއި، މިނިވަންކަމާއި ހަމަހަމަކަން ގެއްލިގެންދެއެވެ .
" ރަ "
ޤާނޫނުގެ ވެރިކަމުގެ އެންމެ މުހިންމު ސިފައަކީ، އެ ން މެ މަތީ ބާ ކީ ޤާ ނޫ ނު (ސުޕްރިމަސީ އޮފް ލޯ) ކަމުގައި ވުމެވެ.
ޑިމޮކްރަޓިކް ވެރިކަމެއް ދެމެހެއްޓުމަށްޓަކައި، ޤާނޫނަކީ އެންމެ މަތީ ބާރު ކަމުގައިވާންޖެހެއެވެ. މާނައަކީ، ޤައުމުގެ
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއާއި، ވަޒީރުންނާއި ، ސިފައިންނާއި ، ފުލުހުން އަދި ފަނޑިޔާރުންނަށް ވުރެވެސް މަތީ އެއްޗަކީ
ޤާނޫނުކަމާއި، ޤާނޫނުގެ ބާރު އަބަދުވެސް ދެމި އޮންނާނެކަމެވެ. ޤާނޫނުގެ ބާރަކީ އެންމެ މަތީ ބާރުކަމުގައި ދެމެހެއްޓޭނީ
ފަނޑިޔާރުން އެކަން ޤަބޫލުކޮށް، ޤާނޫނު ނަގަހައްޓައި، ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރާ މިންވަރެއްގެ މައްޗަށެވެ. ފަނޑިޔާރުން
އަމިއްލައަށް ތިމާމެންނަކީ ޤާނޫނަށްވުރެ މަތީ ބާރެއްކަމުގައި ޤަބޫލުކޮށް، ޤާނޫނު މުގުރާލައިފިނަމަ، ނުވަތަ ޤާނޫނު
މުގުރާލުމުގެ ފުރުސަތު ބަޔަކަށް ދީފިނަމަ، ޤާނޫނީ ވެރިކަމުގެ ބަދަލުގައި އޮންނާނީ، ޖަންގަލީގެ ޤާނޫނެވެ. ބާރުގަދަ
ފަރާތްތަކުން ހިތުހުރި ގޮތަކަށް ބަލިކަށި ފަރާތްތަކުގެ މައްޗަށް ގަދަކަން ދެއްކުމުގެ އުސޫލެވެ .
މިއާ ގުޅިފައިވާ އެންމެ މުހިންމު އަނެއް ތަނބަކީ، "އެންމެހާ ފަރާތްތައް ޤާނޫނުގެ ކުރިމަތީގައި ހަމަހަމަ" (އީކުއަލިޓީ ބިފޯ
ލޯ) ވުމެވެ. އެހެން ނަމަވެސް، ފަނޑިޔާރުން އިންޞާފުން އެއްކިބާވެ، ރިޝްވަތާއި، ފައިސާއާއި ނުފޫޒުގެ ދަލުގައި
ޖެހިއްޖެނަމަ، އެކި ފަރާތްތަކަށް އިންސާފު ލިބެނީ އެކި ވަރަށެވެ. ބާރުގަދަ ފަރާތްތަކަށް އިންސާފު ބޮޑަށް (އެ ފަރާތްތަކުން
ބޭނުންވާގޮތަށް) ލިބޭއިރު، ބާރުދެރަ ފަރާތްތަކަށް އިންސާފު އެއްވެސް ވަރަކަށް ނުލިބެއެވެ. ބޮޑެތި، ބާރުގަދަ ފަރާތްތައް
ޤާނޫނުގެ ދާގަނޑު ފަޅާލައި ނިކުމެގެންދާއިރު، މެހި މަދިރި ފަދައިން ޤާނޫނުގެ ދާގަނޑުގައި ދެރަ، ބަލިކަށި، ފަރާތްތަށް ޖެހި
އަނިޔާލިބެއެވެ. ޤާނޫނުގެ ވެރިކަން ހިންގުމުގައި، އެންމެންގެ މައްޗަށް ޤާނޫނު ހިންގަންވާނީ ހަމަހަމަ
ގޮތެއްގައިކަމުގައިވިޔަސް، ޢަދުލު އިންސާފު ނެތި ދިއުމުގެ ނަތީޖާއަކަށްވަނީ އެކި ފަރާތްތަކަށް ތަފާތުކޮށް ޤާނޫނު ހިންގުމެވެ
(އަންފެއަރ އެޕްލިކޭޝަން އޮފް ލޯ). ފަނޑިޔާރުން ރުހޭ، ފަނޑިޔާރުންނާއި ގުޅުން އޮންނަ ފަރާތްތަކަށް، އެކަށީގެންވާ ވަގުތާ
ވަސީލަތްތައް ފޯރުކޮށްދެވޭއިރު، ފަނޑިޔާރުން ނުރުހޭ ފަރާތްތަކާމެދު ނިކަމެތިކޮށް ޢަމަލުކުރެވި، ކޮންމެ ފަރާތަކަށް ލިބެންޖެހޭ
އިންސާފުގެ އަސާސީ ޙައްޤުތަކުން އެއްކިބާކުރެވެއެވެ. ނަތީޖާއަކަށްވަނީ، ކޮންމެ ރައްޔިތަކަށް ލިބެންޖެހޭ ޤާނޫނުގެ
33 ސަފުހާ

ރައްކާތެރިކަމުގައި ތަފާތު ކުރެވި، ޤާނޫނުގެ ރައްކާތެރިކަން ހަމަހަމަ ގޮތެއްގައި ނުލިބި، އިންސާފުގެ ބަދަލުގައި އަނިޔާ
ލިބިގެންދިއުމެވެ. އެއިރުން، ޑިމޮކްރަސީޤާއިމްކޮށް، އައު ޤާނޫނު އަސާސީއިން ކަށަވަރުކޮށްދިން އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި ބާރުތައް
ވަކިވުން (ސެޕަރޭޝަން އޮފް ޕަވަރސް) އޮންނަނީ ހަމައެކަނި، ނަމެއްގައެވެ. އޭގެ ފޮނިމީރުކަން ރައްޔިތުންނަށް އިޙްސާސް
ނުކުރެވޭއިރު، އެއިގެ އަނިޔާގައި ރައްޔިތުން ތާށިވެގެން ދެއެވެ .
ކޮރަޕްޝަންގެ ސަބަބުން ލިބޭ އިޤްތިސާދީ ގެއްލުން
ޓްރާންސްޕޭރެންސީ އިންޓަނޭޝަނަލްގެ ކޮރަޕްޝަން ޕާރސެޕްޝަން އިންޑެކްސް ގެ މިންގަނޑުން ދުނިޔޭގެ އެންމެ ކޮރަޕްޓް
ޤައުމުތައް ކަމުގައި ބެލެވޭ ސޯމާލިޔާ، އުތުރު ކޮރެއާ، ސޫދާން، އަދި ޒިންބާބްވޭ ފަދަ ޤައުމުތަކާއި، ކޮރަޕްޝަން އެންމެ ދަށް
ޤައުމުތަށް ކަމުގައި ބެލެވޭ ޑެންމާކް، ނިއުޒިލެންޑް، ފިންލެންޑް، ސްވިޑްން، ނޯވޭ އަދި ސްވިޒަލޭންޑް، ސިންގަޕޫރު ފަދަ
ޤައުމުތަކާ އަޅާކިޔާލުމުން ފާހަގަވެގެންދާ އެންމެ ބޮޑު ކަމަކީ، ކޮރަޕްޝަންގެ މައްސަލަ ބޮޑު ޤައުމުތަކަކީ، ނިސްބަތުން
ދުނިޔޭގެ އެންމެ ފަޤީރު، ބޮލަކަށް ޖެހޭ އާމްދަނީ އެންމެ ދަށް ޤައުމުތައްކަމެވެ. އަދި ކޮރަޕްޝަން އެންމެ ދަށް ޤައުމުތަކަކީ،
ދުނިޔޭގެ ނިސްބަތުން ބޮލަކަށް ޖެހޭ އާމްދަނީ އެންމެ މަތީ ޤައުމުތައް ކަމެ .ވެ
ޤައުމެއް ގައި ކޮރަޕްޝަން އާލާވުމަކީ، އެ ޤައުމެއް އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުން ހޯދުމަށް ހުރަސްއަޅާ ކަމެކެވެ. މިގޮތުން،
ކޮރަޕްޝަނުގެ ސަބަބުން އިޤްތިޞާދުގެ ތަބަޢީ ޤާނޫނުތައް ނެތިކޮއްލައި، އިޤްތިޞާދު ކުރިއެރުމުގެ ގާބިލް ކަމަށް ހުރަސް
އަޅައެވެ. ވޯލްޑް ބޭންކުން ބުނާގޮތުގައި، ކޮރަޕްޝަން މަތީ ގައުމުތަކުގެ އާމްދަނީ، ކޮރަޕްޝަން ދަށް ޤައުމުތަކުގެ އާމްދަނީއަށް
ވުރެ ތިންބައިކުޅައެއްބައިހާ ދަށެވެ .
އިގްތިސާދީ މާހިރުން ގާބޫލު ކުރާގޮތުގައި، ކޮރަޕްޝަނަކީ އިގްތިސާދަށް ޖެހޭ ނުރައްކާތެރި ބައްޔެކެވެ. މީގެ ސަބަބުން،
ބާޒާރުގެ އިންތިޒާމްތަކަށް ބުރޫއަރައި، ވަސީލަތްތައް ފުރިހަމަގޮތުގައި ބެހިގެން ދިއުމަށް ހުރަސް އަޅައެވެ. އަދި،
ކޮރަޕްޝަނުގެ ސަބަބުން ވިޔަފާރިތަކަށް އިތުރު ޚަރަދުތަކާ ކުރިމަތިވެ، ތަކެތީގެ އަގު ބޮޑުވެގެން ދިއުމަށް މެދުވެރިވެއެވެ.
ކޮރަޕްޝަނަކީ، އިޤްތިޞާދުގެ އުފެއްދުންތެރިކަން ދަށަށް ދިއުމަށް މެދުވެރިވާ ސަބަބެކެވެ. މިގޮތުން، ތަރައްޤީ ވެފައިވާ
ޤައުމުތަކަށް ވުރެ ބޮޑަށް، ތަރައްޤީވަމުންދާ ޤައުމުތަކަށް ކޮރަޕްޝަނުގެ ގެއްލުން ބޮޑު ކަމަށް ދިރާސާތަކުގައި ފާހަގަ
ކޮށްފައިވެއެވެ .
މިގޮތުން، ކޮރަޕްޝަނުގެ ސަބަބުން އިގްތިސާދީ ދުވެލި ދަށްވެގެންދާ އިރު، ތަރައްގީއަށް ހުރަސްއެޅިގެން ދާކަމަށް
ދިރާސާތަކުގައި ފާހަގަ ކޮށްފައި ވެއެވެ .
34 ސަފުހާ

ކޮރަޕްޝަންގެ ސަބަބުން އިންވެސްޓް ކުރުމަށް ހުރަސްއަޅައި، ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ޚަރަދު ބޮޑުވެ، ވިޔަފާރީގެ ނަފާ ދަށަށްދެއެވެ.
މިގޮތުން، ޖީޑީޕީގެ ނިސްބަތުން އިންވެސްޓްމަންޓްގެ މިންވަރު މަދުވެ، އިގްތިސާދު ކުރިއެރުމަށް ހުރަސްއަޅައެވެ. މީރާއަށް
ދައްކާ ޓެކްސްއަށް މަކަރު ހެދުމާއި، ކަސްޓަމްސް ޑިއުޓީއަށް މަކަރު ހެދުމުގެ ސަބަބުން ވިޔަފާރީގައި ވަކި ފަރާތްތަކަށް
ނާޖާއިޒު ފައިދާ ލިބި، ވިޔަފާރީގެ ވާދަވެރިކަން ގެއްލި، ދައުލަތަށް ލިބެންޖެހޭ އާމްދަނީ ގެއްލި، އާންމު ޚިދުމަތްތަކަށް
އަސަރުކުރެއެވެ. ހަމަ މިއާއެކު، ޤައުމުގެ ވަސީލަތްތައް ބޮޑަށް އަމާޒުކުރެވެނީ ކޮރަޕްޝަންގެ ފުރުސަތުތައް ބޮޑު، ނާޖާއިޒު
ފައިދާ ހޯދަން ފަސޭހަ ދިމަދިމާލަށެވެ. މިއާއެކު، ސަރުކާރުގެ ޚަރަދު ބޮޑުވެ، ސަރުކާރަށް ލިބޭ އާމްދަނީ ކުޑަވެ،
ރައްޔިތުންނަށް ދެވޭ ޚިދުމަތަށް އަސަރުކުރެއެވެ. ޚާއްސަކޮށް، ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ އަސާސީ ޚިދުމަތްތަށް ކަމަށްވާ
ސިއްޙަތާއި ތަޢުލީމު އަދި ދުޅަހެޔޮ ތިމާވެއްޓާއި، ކުށްމަދު މުޖުތަމަޢެއް ޤާއިމްކުރުމަށް ހުރަސްއެޅިގެންދެއެވެ .
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ އަހަރީ ރިޕޯޓްތަކުން ދައްކާ ގޮތުގައި ވޭތުވެދިޔަ ތިން އަހަރު އެކަނި ވެސް، ދެ ބިލިއަން
ރުފިޔާގެ މައްސަލަތައް ރިޕޯޓު ކުރެވިފައިވާއިރު، މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި 468 މިލިއަން ރުފިޔާ އަނބުރާ ހޯދުމަށް ދަޢުވާ
ކުރުމަށް ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހަށް ފޮނުވާފައިވެއެވެ. މިއީ ހަމަ ޔަޤީނުން ވެސް، ރައްޔިތުންގެ ޓެކްސްގެ ފައިސާއިން
ބޭކާރުވެގެން ގޮސްފައިވާ ބޮޑު ޢަދަދެކެވެ. އަދި މިއީ، ފުރިހަމަ ސިއްޙަތާއި، ތަޢުލީމާއި ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫއުތަކަށް
ޚަރަދުކުރެވެން ހުރި ފައިސާއެވެ. އެތައް ސްކޫލެއްގެ ކްލާސްރޫމް، އެތައް ހޮސްޕިޓަލެއްގެ އެނދެވެ. އެތައް ރަށެއްގެ ނަރުދަމާ
އާއި، އެތައް ރަށެއްގެ ބަނދަރެވެ .
ކޮރަޕްޝަނުގެ ސަބަބުން، ވިޔަފާރި ކުންފުނިތަކަށް އިތުރު ޚަރަދަކަށްވެ، ޔަޤީންކަން ކުޑަވެ، ވިޔަފާރީގެ ޔަގީންކަން
ގެއްލިގެންދެއެވެ. މިގޮތުން، ގްލޯބަލް ކޮރަޕްޝަން ބެރޯމީޓާ ސާރވޭ 2013 ބުނާ ގޮތުން، ރާއްޖޭގެ ވިޔަފާރިތައް ކޮރަޕްޓް
ކަމުގައި ސާވޭގައި ބައިވެރިވި މީހުންގެ 42 ޕަސެންޓް މީހުން ބުނެފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ސަރުކާރުން ވިޔަފާރި ހުއްދައާއި،
ރަޖިސްޓްރީ ހޯދުމާ ގުޅޭގޮތުން އޮފިޝަލުންނަށް ރިޝްވަތު ދީފައިވާކަމަށް 4 ޕަސެންޓް މީހުން އެއްބަސްވެއެވެ. ކޮރަޕްޝަން
އިތުރުވެފައިވާ ޤައުމެއްގައި ވިޔަފާރީގައި ކާމިޔާބު ކުރުމަށްޓަކައި ރިޝްވަތަކީ، ކޮންމެހެން ލާޒިމު އެއްޗަކަށްވެއެވެ. މިގޮތުން،
ރާއްޖޭގެ ބައެއް ވިޔަފާރިތަކަކީ ވެސް ސަރުކާރުގެ މަތީ އޮފިޝަލުން ފެށިގެން، މެދު ފަންތީގެ މުވައްޒަފުންނާއި، އަމަލީ ގޮތުން
މަސައްކަތުގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ މުވައްޒަފުންނަށް އެކި ބާވަތުގެ ރިޝްވަތުދޭ ފަރާތްތަކެއްކަން ފާހަގަވެއެވެ .
ޚާއްސަކޮށް ވިޔަފާރިތަކާއި، ކުންފުނިތަކާ ގުޅިފައިވާ ޚިދުމަތްތަށް ދޭ ފަރާތްތައް، ބޭންކުތައް، ކަސްޓަމް، އެއަރޕޯޓު، ބިދޭސީ
ލޭބަރުންނާ ގުޅޭ ޚިދުމަތްތައް، ވިޔަފާރި ރަޖިސްޓްރީއާއި ގުޅޭ ޚިދުމަތްތައް އަދި އެކިއެކި ލައިސަންސް ދޭ ފަރާތްތަކާ ނާޖާއިޒު
ގުޅުންތައް ބާއްވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. ބައެއް ކުންފުނިތަކުގެ ރަސްމީ ބަޖެޓުގެ ވަކި މިންވަރެއް މިފަދަ ރިޝްވަތު ދިނުމަށް
ހޭދަކުރެވޭކަން ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ. ރިޝްވަތުގެ ގޮތުގައި ދެވޭ ބާވަތްތައް ސައިކަލާއި، މޮބައިލްފޯނާއި، އަވަށްޓެރި ޤައުމުތަކަށް
ކުރެވޭ ދަތުރުތަކުން ފެށިގެން، ކާރާއި، ގޯއްޗާއި، ފްލެޓް އަދި ކުންފުނީގެ ހިއްސާވެސް ހިމެނެއެވެ .
ކޮރަޕްޝަނުގެ ނާޖާއިޒު ފައިދާ ހޯދަން ބޭނުންވާ ސަރުކާރުތަކުން، ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތް ދިނުމުގައި ހުރަސްތައް ކުރިމަތިކޮށް،
ވިޔަފާރިތަކުން ރިޝްވަތު ދިނުމަށް ދޮރު ހުޅުވައެވެ. ކޮރަޕްޝަން އިތުރުވުމުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން، ކުންފުނިތަކުގެ
މުވައްޒަފުންގެ އަގުހުރި ވަގުތުގެ ބޮޑުބައެއް ހޭދަކުރަން ޖެހެނީ މިފަދަ ބިއުރޯކްރަސީގެ ތާށިކަމުގެތެރޭގައެވެ .
35 ސަފުހާ

ކޮރަޕްޝަނުގެ އަނެއް ބޮޑު ގެއްލުމަކީ، އޭގެ ސަބަބުން، ވަސީލަތްތައް ބެހިގެންދާގޮތަށް އަންނަ ނޭދެވޭ ބަދަލުތަކެވެ. މިގޮތުން
އިންޓަރނޭޝަނަލް މަނިޓަރީ ފަންޑް ( )އައިއެމްއެފް ގެ ދިރާސާއަކުން ދައްކާ ގޮތުގައި، ކޮރަޕްޝަންގެ މިންވަރު އިތުރުވާ އެއް
ސްޓޭންޑަރޑް ޑިވިއޭޝަން ދަރަޖައަކަށް، ފަޤީރުންގެ އާމްދަނީގެ 7.8 ޕަސެންޓް ގެއްލިގެންދެއެވެ. މި ދިރާސާ ބުނާ ގޮތުގައި
ކޮރަޕްޝަން އިތުރުވުމަކީ، މުއްސަނދިންނާއި ފަގީރުންގެ ފަރަޤު ބޮޑުކޮށްދޭ ކަމެކެވެ. މީގެ އިތުރުން، އެފްރިކާގައި ކުރެވުނު
މިފަދަ އެހެން ދިރާސާއެއް ބުނާގޮތުގައި ކޮރަޕްޝަންގެ ދަރަޖަ އިތުރުވާ ކޮންމެ ދަރަޖައަކަށް، މުއްސަނދިންނާ ފަޤީރުންގެ
ތަފާތު ހަތް ދަރަޖައަށް ބޮޑުވެގެންދެއެވެ .
ކޮރަޕްޝަނަކީ މިފަދަ ގެއްލުންދެނިވި ނުރައްކާތެރި ވަބާއަކަށްވާއިރު، ގައުމުގެ އިޤްތިޞާދާއި، ވިޔަފާރީގެ މާޙައުލާއި،
ރައްޔިތުންގެ ތިޔާގިކަމާއި، ތަނަވަސްކަން ހޯދުމަށް ކޮރަޕްޝަންގެ ވަބާ ނައްތައިލުމަށް މަސައްކަތްކުރަންޖެހެއެވެ. ކޮރަޕްޝަނަށް
މަގުފަހިވާ އެންމެހާ ކަމަކުން އެއްކިބާވާން ޖެހެއެވެ .
36 ސަފުހާ